

591738011

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

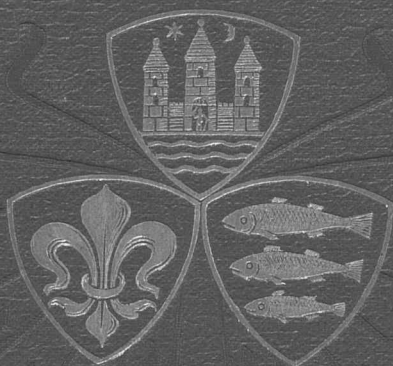
KREDITFORENINGEN

AF GRUNDEJERE

I

DE DANSKE ØSTIFTER

1851 – 1901

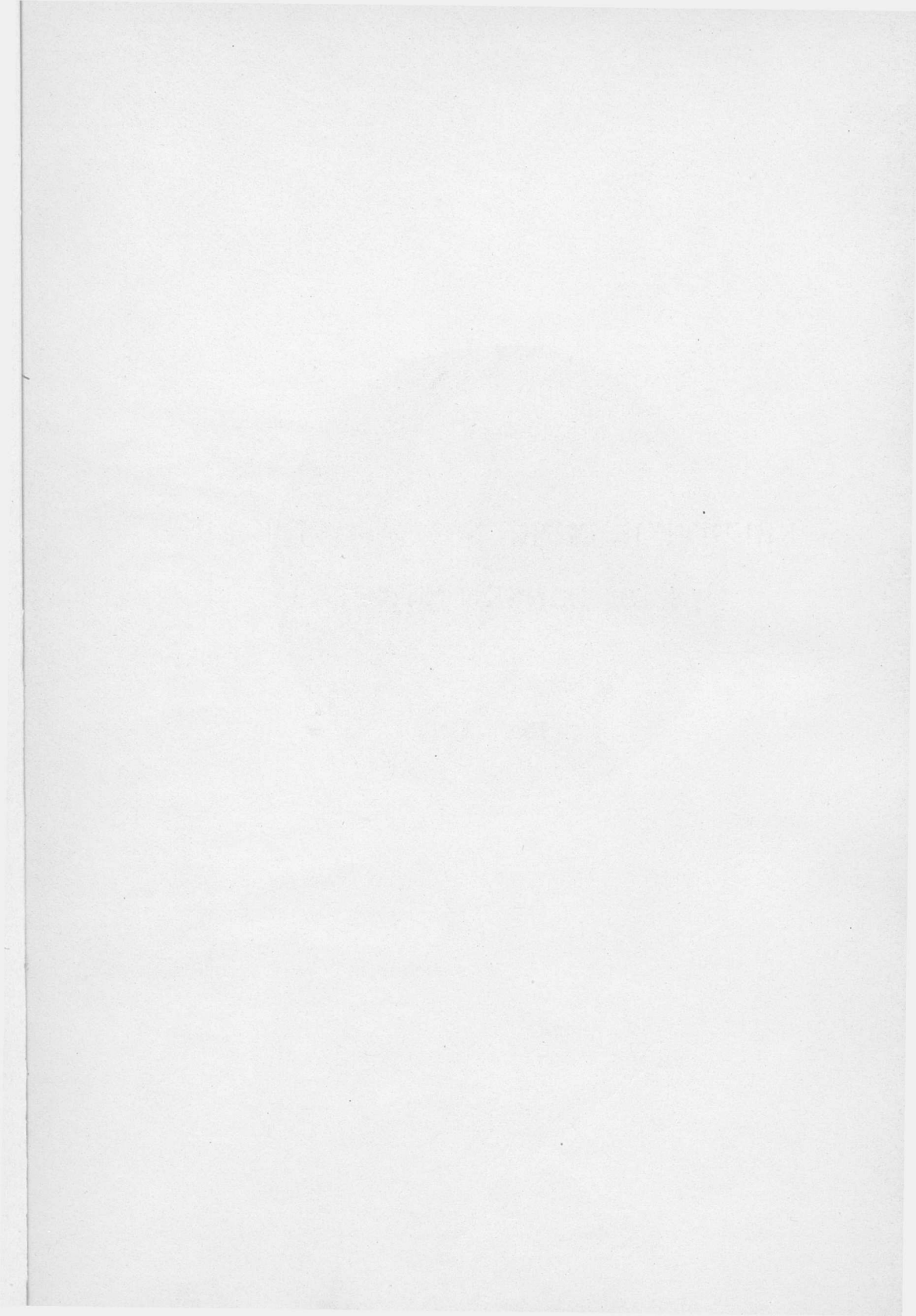

Mag 33.23 K2

RHB

KREDITFORENINGEN AF GRUNDEJERE
I DE DANSKE ØSTIFTER

1851—1901

PROFESSOR

JOHAN FREDERIK HANSEN

KREDITFORENINGEN AF GRUNDEJERE

I DE DANSKE ØSTIFTER

FESTSKRIFT

I ANLEDNING AF

FORENINGENS 50-AARIGE JUBILÆUM

KØBENHAVN

TRYKT HOS J. D. QVIST & KOMP. (A. LARSEN)

1901

09.332

Øs 67

645

Efter at »Kreditforeningen af Grundejere i de danske Østifter« med Udgangen af indeværende Aar har virket i 50 Aar, har man fundet Anledning til gennem nærværende Skrift at give en kort Oversigt over Begivenhederne i det forløbne Tidsrum, i hvilket det samlede Udlaan har andraget over 386 Millioner Kroner, et Tal, der godtgør den store Betydning, som Foreningens Virksomhed har haft for den økonomiske Udvikling.

Forud for Fremstillingen af Foreningens Historie gives i et særligt Afsnit en Oversigt over Kreditforeningsvæsenets Udvikling udenfor Danmark og en almindelig Fremstilling af de danske Kreditforeningers Tilblivelse, hvortil i alt væsentligt er benyttet det af nu afdøde Direktør E. Elmquist i anden Anledning forfattede Skrift.

København 1901.

I.

Medens den senere Udvikling af Kreditforeningerne her i Landet har været temmelig upaavirket af lignende udenlandske Institutioner, skyldes ubetinget den Bevægelse, der førte til Loven af 20. Juni 1850, de danske Kreditforeningers Grundlov, de Eksempler, man hentede andetsteds fra, navnlig fra Tyskland. Det turde derfor have sin Interesse, inden vi komme ind paa at skildre de forberedende Skridt til Loven af 20. Juni 1850, at undersøge, hvorledes Forholdene med Hensyn til Kreditforeningsinstitutioner havde udviklet sig paa dette Tidspunkt i det øvrige Europa.

Tyskland har Æren af at være Kreditforeningsinstitutionens Fødested.

En fransk Forfatter, Victor Borrie, fortæller derom: »Ce fut sous le règne de Frédéric II, que l'idée du crédit, que j'appellerai collectif, fut adoptée sur la proposition d'un négociant de Berlin du nom de Kaufmann Büring.

Les résultats de ces créations furent immédiats: on trouva de l'argent, qui afflua de toutes parts, et l'intérêt baissa sensiblement«.

Det forekommer os overbevisende med Hensyn til den almindelige Anerkendelse af Kreditforeningsideens Storslaaethed, at netop en Franskmand i 1877 skriver saaledes om en Tysker, og at han ikke kan blive træt af at rose ham for hans Opfindelses Velgerninger »produits par la conception si simple et si logique du modeste bourgeois de Berlin, dont le nom est venu par hasard jusqu'à nous«.

Denne Begyndelse »ce fut sous« minder lidt om den Maade, hvorpaa man plejer at begynde at fortælle Eventyr, og det er i Virkeligheden ogsaa som et vidunderligt Eventyr, at en ellers ubekendt Købmand undfangede Kreditforeningstanken, der foruden mange andre udmærkede Virkninger skabte et Værdipapir, der forenede Hypotekets Sikkerhed med Børspapirets Afsættelighed, Kreditforeningsobligationen, som nævnte Forfatter kalder »la lettre de gage, instrument primitif de la mobilisation des capitaux«, og som han kun kan sammenligne med Vekslen »la lettre de change, cet admirable instrument du crédit«.

Opfindelsen af Kreditforeningsobligationen har i Virkeligheden haft en aldeles kolossal Betydning for den moderne Pengeomsætning, større endog end Victor Borrie i 1877 kunde ane.

Ifølge Opgørelse af Dr. Felix Hecht i hans i 1899 udkomne Skrift »Der Europäische Bodenkredit« udgjorde ved Slutningen af Aaret 1897 det samlede Beløb af de

i Europa, indbefattet den ikke-europæiske Del af Rusland, cirkulerende Kreditforeningsobligationer over 19 Milliarder Mark. Deraf falder paa Tyskland ca. $8\frac{3}{4}$ Milliarder, Frankrig $1\frac{3}{4}$ Milliard, Østerrig-Ungarn 2 Milliarder, Rusland $3\frac{1}{2}$ Milliarder, Holland 279 Millioner, Belgien 75 Millioner, Sverrig og Norge 580 Millioner, Schweiz 481 Millioner, Spanien 75 Millioner, Italien 250 Millioner og Danmark 768 Millioner.

Under disse Opgørelser ere ganske vist medtagne de af de saakaldte Hypotekbanker udstedte Obligationer, men selv om Hypotekbankerne ere væsentlig afvigende fra Kreditforeningerne, have de dog deres Rod i disse, og deres Virksomhed maa med fuld Berettigelse kunne henregnes mellem Kreditforeningsopfindelsens Frugter.

Det vilde være vanskeligt at tænke sig, hvad det arbejdende og ejendomsbesiddende Samfund vilde have gjort, hvis det ikke havde haft Købmand Bürings simple og logiske Opfindelse at støtte sig til, men vi ville vende tilbage til at skildre Kreditforeningsinstitutionens Fremkomst og Udvikling i dens Moderland, Tyskland.

Ved Slutningen af den saakaldte Syvaarskrig, der i Aarene 1758—1763 særlig havde raset i Provinsen Schlesien, var denne Landsdel aldeles ødelagt, og alle Landejendomme blottede for Besætning og Afgrøde, til dels ogsaa for Bygninger. Det gjaldt om at finde paa en Maade, hvorved Landejendomsbesidderne kunde rejse de betydelige Beløb, der var Brug for. Den ommeldte Købmand Büring fremkom da, som berørt, i Aaret 1767 med en Plan til Frederik II, og denne beordrede ved Reskript af 21. August 1769 Statsminister v. Cramer til

at gøre Indstilling angaaende Sagen, hvorefter den første Kreditforening under Navn: »Die Schlesische Landschaft« erholdt kongelig Stadfæstelse ved en Kabinetsordre af Kongen, dateret den 29. August 1769, og udfærdigedes Reglement under 9. Juli 1770; først i 1814 bleve Statutterne reviderede. Foreningens Oprettelse afhjalp Prioritets-trangen og skaffede Laan paa rimelige Vilkaar mod en aarlig Rente af 5 pCt., medens den sædvanlige Prioritets-rente ellers var meget højere, og Foreningens store Betydning viser sig bedst af, at den allerede 1782 havde udlaant det paa den Tid meget betydelige Beløb 16,880,000 Thl.

Kort efter fulgte Oprettelsen af Ritterschaftliche Kreditinstitut der Kur- und Neumärkischen Landschaft ved Reglement af 15. Juni 1777, af die Pommersche Landschaft ved Reglement af 13. Marts 1781, af die Westpreussische Landschaft ved Reglement af 19. April 1787, og af die Ostpreussische Landschaft ved Reglement af 16. Februar 1788.

Dette er de saakaldte »fünf alten Landschaften«; vel nævner Dr. Hecht i Forbindelse med disse i sit ovenciterede Værk endnu en sjette Forening, nemlig das Ritterschaftliche Kreditinstitut des Fürstentums Lüneburg, der oprettedes 1790, men dette var snarere en Art landøkonomisk Understøttelseskasse; Laanene bleve udbetalte i Penge og bleve givne til bestemt Anvendelse. I en Artikel i »Handwörterbuch der Staatswissenschaften« fremhæver ogsaa samme Forfatter die fünf alten Landschaften som dem, der danne Grundlaget for al Kreditforeningsudvikling baade i Tyskland og i Udlandet. Det

har derfor sin store Interesse nærmere at betragte deres Ejendommeligheder, som i de mere almindelige Træk vare fælles for dem, om end der kunde være mindre Forskelligheder.

Hovedprincippet var, at der her skabtes Foreninger af Grundejere, hvis Ejendomme under Et stilledes til Sikkerhed for de Laan, de enkelte Interessenter modtog, hvorved der fremkom Børspapirer, der forenede den fineste Sikkerhed med størst mulig Omsættelighed.

Die alten Landschaften vare officielle Institutioner, der stode under Statens stadige Opsigt og Indflydelse, ikke private Foreninger; det var ingen frivillig Sag at indtræde med sin Ejendom, men alle de i den paa-gældende Provins beliggende adelige Godser af en vis Størrelse hæftede for Foreningens Forpligtelser, hvad enten Ejeren havde optaget Laan eller ikke. Kun das Ritterschaftliche Kreditinstitut der Kur- und Neumärkischen Landschaft dannede en Undtagelse fra denne Regel.

Navnet »Landschaften« fik Foreningerne, fordi de omfattede bestemte Rigsdele, og dette Navn blev typisk for de tyske Kreditforeninger.

Alle Umyndiges og offentlige Stiftelsers Midler og alle retlige Deposita skulde anbringes i de af Foreningerne udstedte Obligationer, hvis Renter i Reglen var en Procent under den almindelige Rente. I den schlesiske Forening var Renten af de udstedte Obligationer, som allerede bemærket, 5 pCt., allerede for den næste Forening i Rækken var Renten kun 4 pCt. Til den nævnte første Forenings Reservefond gav Fre-

derik II 200,000 Thl. mod, at de forrentedes med 2 pCt.; Laan gaves i denne indtil Halvdelen af Vurderingssummen, der i Reglen var en Del lavere end Værdien af vedkommende Ejendom i Handel og Vandel. Vidtløftige Regler for Vurderingen gaves i særskilte Reglementer.

De af Foreningen udstedte Obligationer kaldtes »Pfundbriefe«, ogsaa lederne Briefe, fordi de vare trykte paa Pergament, i den schlesiske Forening var den mindste Obligation udstedt paa 20 Thl. Laantagerne fik Obligationerne i Stedet for Penge; ifølge en senere udstedt Deklaration af 8. September 1791 kunde Direktionen for die schlesische Landschaft dog give Penge, men skulde saa give Laantageren 3 pCt. i Opgæld.

De af Foreningen udstedte Pfundbriefe nævnte udtrykkelig det specielle Gods, i Anledning af hvilket de vare udstedte for at give Laan, de vare altsaa specielle Hypoteker i en bestemt Ejendom og vare kun subsidiært sikrede ved de øvrige Ejendommens Værdi. Vi have netop for os Statutterne for der Kur- og Neumärkische Forening og skal til Eksempel for Hypoteksikkerheden efter disses § 2 anføre, at den enkelte Kasseobligation var sikret ved:

- a) das zu Special-Hypothèque im Pfundbriefe beschriebene Gut,
- b) die zum Creditwerk verbundene Güter-Besitzer des Creyses, worim das Gut belegen ist,
- c) die zum Creditwerk verbundenen einer jeden Provinz,
- d) die zum Creditwerk verbundenen Güter-Besitzer der Chur- und Neumark.

Som man vil se, var Sikkerheden god nok, men kunde blive besværlig for Kreditor at gøre gældende, som det ogsaa senere viste sig, uagtet der til Pfandbriefe var knyttet strenge vekselagtige Fordele i Retning af Retsforfølgningen.

Det allermærkeligste var imidlertid, at disse Pfandbriefe vare opsigelige med 6 Maaneders Varsel til Direktionen for Foreningen, medens Laanene, som den Enkelte havde modtaget, vare uopsigelige og uden aarlige Afdrag; vi skulle senere vise, hvilke Kalamiteter dette nødvendigvis maatte føre til.

Vi skulle nu fremstille, hvorledes en Godsbesidder havde at forholde sig for at benytte sin Ret til at faa Laan. Hans Gods var allerede i Forvejen indregistreret til at tjene til Sikkerhed for Landskabets Forpligtelser, men naar han selv ønskede Laan, maatte han indgive Laanebegæring, og hans Ejendom blev derefter vurderet, og han havde da Ret til at faa Halvdelen af Vurderingsværdien. Dette Beløb fik han, naar han havde udstedt fornødent Bevis for Laanet til Foreningen, udbetalt i Pfandbriefe, lydende paa Ihændehaveren, som det var overladt ham selv at sælge, men i Reglen fulgte han en anden simplere, men ganske vist noget forunderlig Fremgangsmaade, idet han straks, naar han havde faaet sine Pfandbriefe udleveret, opsgav disse til Direktionen med 6 Maaneders Varsel; denne maatte da se at faa dem solgte i Løbet af de 6 Maaneder eller ogsaa udbetale dem af Reservefonden. Der laa i denne Obligationsejernes Ret til Opsigelse af Obligationer, der udbetaltes for en uopsigelig Panteobligation, en naiv begejstret

Tro paa, at det var umuligt, at saa udmærkede Papirer ikke altid skulde kunne finde Købere, men det var en farlig Naivitet, som Naivitet da altid er i Pengeforhold.

Laantagerne betalte foruden Forrentningen af Pfandbriefe $\frac{1}{3}$ pCt. aarlig til Administrationen, og ved Modtagelsen af Obligationerne tillige $\frac{1}{10}$ pCt. for Trykning, Stempel og Papir. Renterne betaltes til Foreningens Direktion og udbetaltes af denne til Ihændeoveren af Pfandbriefe.

Vi skulle endnu tilføje, at Interessenterne i Foreningen selv styrede deres Anliggender gennem en Direktion, valgt paa Generalforsamlingen, men at de vare undergivne et skarpt Statstilsyn.

Vi have allerede udtalt vor Beundring for den geniale Opfinder, der undfangede Tanken til disse Institutioner, og det forekommer os ogsaa, at man maa beundre næsten lige saa meget den dristige Konge Frederik II, der ikke tog i Betænkning at give disse hidtil aldeles ukendte og uprøvede Tanker Livskraft ved at give betydelige Summer og ved at indlemme dem paa saadan Maade i Statsmaskineriet, at Følgen maatte blive, hvad ogsaa senere viste sig, at Statskassen i Virkeligheden maatte staa Last og Brast med Foreningerne; men efter at have ydet den virkelig berettigede Ros, vil det dog ogsaa have sin store Berettigelse at dvæle ved de betydelige Skavanker, der klæbede ved Institutionerne, og som let kunde have faaet saa skæbnesvangre Følger, at de kunde have ødelagt alt det Gode, de bragte, og som desværre ogsaa enkelte andre Steder bleve efterlignede, dog lykkeligvis ikke her i Landet, hvad vel nærmest

skyldtes Nationaløkonomen A. F. Bergsøe, der 1839 i et udmærket Skrift: Motiveret Udkast til en Kreditforening for danske Grundbesiddere, advarede mod de andetsteds begaaede Fejl. Vi komme senere til meget at beskæftige os med Bergsøes Bog, men nævner den allerede her, fordi det i det væsentlige er hans Oplysninger, vi lægge til Grund for den følgende Kritik af de gamle Landschaften.

Det er til at begynde med mærkeligt, at man slet ikke var kommen ind paa at forordne en Tvangsamortisation, og saa meget mærkeligere er det, som Forslag til en saadan fandtes i Købmand Bürings Plan, efter hvad Dr. Hecht oplyser i fornævnte Artikel i Handwörterbuch der Staatswissenschaften, men det var først i 1821, at man fik Øjet aabnet for Tvangsamortisationens Nødvendighed, idet denne første Gang blev indført ved de under 15. December 1821 udfærdigede Statutter for en Kreditforening for Storhertugdømmet Posen.

Da man ikke havde nogen Amortisation af Laanene, der kunde medføre successiv Indfrielse af Kasseobligationerne, og da man frygtede at skade disses Afsetning ved at gøre dem uopsigelige, var det, man kom ind paa den bizarre Ide at udbetale uopsigelige Laan med opsigelige Obligationer. Man gik som tidligere bemærket ud fra, at disse Obligationer vare saa udmærkede, at de til enhver Tid maatte kunne finde Købere, og skulde denne Forudsætning en enkelt Gang ikke slaa til, mente man, at Reservefonden maatte kunne opkøbe dem; men Erfaringen skulde snart belære om det modsatte. Kort efter den schlesiske Forenings Oprettelse

opkøbte Modstanderne af Foreningen Pfandbriefe og opsagde dem i Massevis. Det kom man dog over, og ligeledes kom man i Slutningen af Aarhundredet over en Spekulationsbevægelse i samme Retning, men værre blev det under Napoleonskrigene, hvor Preussen en Tid helt sank sammen, da kunde de preussiske Kreditforeningers Obligationer ingen Købere finde, de bleve opsagte i Massevis, og Statskassen var selv for trykket til ligesom de tidligere Gange at kunne hjælpe, og man maatte da ty til det yderste, skæbnsvangre Middel, idet Staten under 19. Maj 1807 udstedte et Moratorium, hvorefter de opsigelige Obligationer foreløbig ikke kunde fordres betalte, og der hengik over 10 Aar, før lovmæssige Tilstande indtraadte, ja først i Aaret 1832 blev Moratoriet hævet for de vest- og østpreussiske Landschaften, og das Ritterschaftliche Kreditinstitut der Kur- und Neumärkischen Landschaft blev endog til sidst helt ophævet den 17. Januar 1820 uden Indfrielse af de af den udstedte Obligationer, idet Statskassen overtog dens Forpligtelser og i Tidens Løb indfriede dens Obligationer ved en synkende Fond.

Det nævnte Moratorium er et saadant Overgreb overfor Kreditorernes økonomiske Ret, at det var nær ved at have givet hele Kreditforeningsudviklingen et Dødsstød.

Af mindre Betydning var den Indvending mod Kreditforeningerne, at de enkelte Laantagere misbrugte de ved Laanene tilvebragte Penge. Værre var det, at efter Reglementerne blev det paa Ejendommen værende Løsøre, navnlig Besætning, medvurderet og taget med i

Betragtning ved Fastsættelsen af Laanets Størrelse, og især var dette uheldigt i de Tilfælde, hvor det var fremmed Besætning, der var tilført Ejendommene, ligesom det ogsaa var uheldigt, at der herskede stor Tvivl om Omfanget af Generalgarantien.

Beklageligt var det ogsaa, at man havde meget mangelfulde Begreber om Reservefondens Hensigt og derfor benyttede denne til alt muligt. Saaledes havde med Hensyn til den schlesiske Forening den her i Landet bekendte Struenses Broder, som Frederik II reklamerede som preussisk Borger ved Broderens Fald og som blev en anset Statsøkonom, skrevet en interessant Afhandling: »Ueber das landschaftliche System in Schlesien 1777«, hvori han godtgjorde, at alene Reservefonden vilde være tilstrækkelig til at betale den væsentlige Del af Obligationsgælden i Løbet af 30 Aar, men da de 30 Aar vare gaaede, var ogsaa det meste af Reservefonden væk, idet den var brugt til Gratialer, Gager o. lign.

Men en stor Fare undgik de preussiske Kreditforeninger, hvori andre skulde falde, og det kunde de takke Statsminister v. Cramer for, idet han paa det bestemteste protesterede imod, at »Landesschaften« skulde have Lov til ved Siden af den egentlige Kreditforeningsvirksomhed at drive Bankvirksomhed og navnlig at arbejde som Seddelbanker, der udstedte Papirpenge, en Udskejlse fra den egentlige Kreditforeningside, som ubetinget vilde have hævnnet sig, og som ogsaa blev skæbnesvangr, hvor man ikke undgik denne Fare.

Vi have nu saa godt vi kunne givet et Billede af de fem gamle Landskabers Fordele og Svagheder, og tro, at vi have været meget upartiske.

De fem gamle »Landschaften« udstedte senere »neue landschaftliche Pfandbriefe«, hvorved blev givet Laan i smaa og mellemstore almindelige Ejendomme, men disse Obligationer vare ikke sikrede i bestemte Ejendomme, og der blev rejst megen Tvivl om, hvorvidt disse Obligationer kunde betragtes som Hypotekobligationer, men da denne Udvikling først tog sin Begyndelse ved Regulativ für die schlesische Landschaft af 11. Maj 1849, og altsaa ikke kan have haft nogen Indflydelse paa den Bevægelse, der her i Landet førte til Lov af 20. Juni 1850, ligger det udenfor vor Opgave her nærmere at komme ind derpaa.

Efter de gamle preussiske Landskabers Mønster blev der rundt omkring i og udenfor Tyskland oprettet forskellige Institutioner i den Tid, der falder før og samtidig med Sagens Rejsning her i Landet, nemlig: die estländische Privat-Adelsbank i Reval 1802, der fik en Grundfond paa 2,500,000 Rubler til 3 pCt. Rente, die livländische Adels-Agrarkredit-Gesellschaft i Riga, ligeledes 1802, der ogsaa fik en betydelig Grundfond, Kreditforeningen for Hertugdømmerne Schleswig-Holstein den 12. November 1811 med Formaal at skaffe Laan til adelige Godser, og skulde den efter Planen ophøre 1827, men allerede 6 Aar efter maatte den likvidere paa Grund af betydelige Tab, Kreditforeningen for begge Storhertugdømmerne Mecklenburg 1818, den tidligere nævnte Kreditforening for Storhertugdømmet Posen under 15. December

1821, die Landkredit-Gesellschaft des Königreichs Polen den 1. Juni 1825, der Calenberg-Grubenhagen-Hildesheimische ritterschaftliche Kreditverein 1825, der Bremen-Verdensche ritterschaftliche Kreditverein 1826 og endelig i 1830 der Württembergische Kreditverein og die Kurländische Kreditgesellschaft i Mitau og et Institut i Galizien 1841 og et i Sachsen 1844.

Den Württembergske Kreditforening har den særlige Interesse for danske Kreditforhold, at det særlig synes at have været denne, Bergsøe i væsentlige Punkter tog til Forbillede for sit allerede nævnte Forslag til Statutter for en dansk Kreditforening. Den nævnte Forening blev mærkelig nok i lange Tider den eneste Kreditforening i Sydtysskland. Vel var der i Tyverne en stærk Bevægelse oppe i Bayern for at faa dannet en saadan, og det laa selvfølgelig ogsaa nær, at man søgte at afhjælpe den store Trang, der var til Laan i Landejendomme, efter at disse under Krigene vare blevne aldeles ødelagte, ved Oprettelsen af en Forening efter de preussiske Foreningers Mønster, men alle Anstrengelser førte ikke til noget Resultat, og det er ret lærerigt at se, hvor galt det gik der, fordi man vilde gøre det altfor godt snart i den ene, snart i den anden Retning. Først fremkom en bekendt bayersk Statsmand Friherre Arentin i Aaret 1823 med et Forslag, der var i den Grad fordelagtigt for de ødelagte Godsejere, at der straks meldte sig Laan til Beløb 15 Millioner Gylden. Der skulde bl. a. ikke udbetales Obligationsejerne nogen aarlig Rente, men først naar de fik deres Obligationer udtrukne, skulde de samtidig have Renten for de forløbne Aar, saaledes at de

uheldigste kunde komme til at vente i 23 Aar paa Renter, og i den Tid skulde saa Foreningen tjene Rentens Renten. Forslaget var ypperligt for Laantagerne, men havde blot den Skavank, at der næppe vilde være nogen, der vilde købe de Obligationer, og Regeringen nægtede derfor ogsaa Samtykke til en saadan Kreditforening. Derefter fremkom et endnu mere indviklet Forslag fra Grev Loden. Det gik til den modsatte Yderlighed, idet det gav Kreditorerne saa store Fordele, at ingen kunde være tjent med at tage Laanene. Dette Forslag opnaaede dog den 25. April 1826 at blive godkendt af Regeringen, men da som sagt ingen kunde staa sig ved at søge Laan, traadte den paagældende Kreditforening heller aldrig ud i Livet. Resultatet blev altsaa, at et Land, der netop den Gang, som næppe noget andet før eller senere, trængte til Kreditforeninger, ikke fik noget reelt Udbytte af fleraarige meget vidtløftige Forhandlinger. Først i 1835 fik Bayern, ikke en Kreditforening, men en Hypotekbank i München til Afhjælpning af sin Prioritetsnød.

I Tyverne begyndte der nemlig rundtom i Europa at rejse sig en Stemning for i Stedet for de egentlige Kreditforeninger at oprette Hypotekbanker, det vil sige Banker, der ved Optagelse af Pengelaan paa længere Tid ved Udstedelse af Ihændehaverpapirer derved opnaaede at kunne skaffe Midler tilveje til Udlaan i faste Ejendomme for derved at tjene en Gevinst til sine Aktionærer eller Interessenter.

Det synes utvivlsomt, at der her er en stærk Afvigen fra den oprindelige Kreditforeningside, Sammenslutning af en større eller mindre Kreds af Grundejere, der stille

deres Ejendomme under Et til Sikkerhed for de Laan, de enkelte maatte modtage. Den rene Kreditforeningsform maa ubetinget være den mest ideale Maade, hvorpaa Ejendomsbesiddere faa den Kapital i deres Tjeneste, som de tiltrænge; de bære ganske vist selv hele Risikoen for de enkelte Laan, men de have ogsaa Styrelsen af Foreningens Anliggender i deres Haand og skulle ikke afgive nogen Gevinst til Trediemand.

Imidlertid syntes efter den første Femtedel af Aarhundredet Hypotekbanker at fortrænge de egentlige Kreditforeninger, navnlig i de romanske Lande.

I 1824 blev der oprettet et saadant Institut i Frankrig og senere i Belgien, og Typen paa en Hypotekbank paa Aktier er den i 1851 i Frankrig oprettede *Crédit foncier de France*. Det var med fuldt Overlæg, at man her fraveg det egentlige Kreditforeningssystem, og i det tidligere anførte Skrift af Victor Borrie »*Etude sur le crédit agricole et le crédit foncier sur France et à l'étranger*« faar man en meget interessant Skildring af alle de Overvejelser og forberedende Skridt, der gik forud for Oprettelsen af *Crédit foncier*, men som, uagtet man skattede og hævede til Skyerne den preussiske Kreditforeningstanke, dog gik udenom den, endskønt et virkelig finansielt Talent Advokat Wolowski begejstret hævdede dens Fortræffelighed. Hvor grundigt man gik tilværks i Frankrig ser man ogsaa af, at efter Ordre af Agerdyrknings- og Handelsminister Dumas samlede og udgav Advokat Inseau i 1851 »*Des Institutions de Crédit foncier et agricole dans les divers états de l'Europe*«, der indeholdt Oplysning om Kreditinstitutionerne i Rusland,

Polen, Preussen, Østerrig, Saxen, Hannover, Mecklenborg, Hamborg, Lübeck, Danmark, Hessen, Hessen-Darmstadt, Nassau, Belgien og Storbritanien.

En almindelig Misstemning synes forøvrigt at være fremkommet ved, at man i Frankrig ligesom var bange for Kreditforeningernes Kasseobligationer, der syntes at opvække Minder om Assignater, for hvilke man, belært af tidligere Erfaringer, havde en instinktmæssig Rædsel. Under Forhandlingerne kom man ogsaa stærkt ind paa direkte Udlaan af Statskassen, der ogsaa vakte stærk Modstand, og Enden blev, at man som det eneste saliggørende Middel aldeles forsaa sig paa saa stærk Centralisation som muligt, og det mente man at opnaa ved Stiftelsen af Hypotekbanken Crédit foncier. Eksemplet blev fulgt i andre Lande som i Italien, ogsaa Norge fik i 1852 en Hypotekbank.

I England og Skotland, hvor Forholdene have deres nationale Ejendommeligheder, og navnlig Selvdriften hører til Undtagelserne, tilfredsstilles ogsaa Landbrugs-kreditten ved talrige Banker, der modtage Kapital som Indskud og som igen udlaane.

Der var dog et os nærliggende Land, hvor de egentlige Kreditforeninger fik en stor, men ikke særlig heldig Udvikling, det var Sverrig, og inden vi slutte denne mere almindelige Betragtning af Kreditforholdenes Udvikling i Europa før 1850, skulle vi lidt nærmere betragte Forholdene, som de udviklede sig i dette Land, hvoraf vi have en udmærket Fremstilling i Leigh-Smith's »Landbrugets Kreditinstituter i de skandinaviske Lande«,

anden Del. Man kan kun beklage, at aldrig mere end denne Del, der behandler Sverrig, er udkommet.

I Sverrig havde man meget tidligt Øje for Betydningen af at støtte Landbrugets Kredit. Allerede i 1656 stiftedes den Palmstruchske Bank, der udlaante i fast Ejendom, og det samme var Tilfældet med dens Afløser, den i 1668 stiftede Rigsbank, der til sidst kom ind paa et helt Amortisationssystem for de af den ydede Laan. Da imidlertid Udlaan af Prioriteter kun var en enkelt Side af Bankens Virksomhed, og den derfor ikke kunde tilfredsstille Trangen, fremkom Grev Schwerin i 1815 med et Forslag om Oprettelse af Hypotekforeninger efter de preussiske Landskabers Mønster, men uagtet Forslaget igen fremkom 1818, kom der ikke noget ud af det. Derefter blev Spørgsmaalet om Oprettelsen af en saadan Forening atter optaget af en i 1822 nedsat kongelig Finanskomite, hvoraf ogsaa Grev Schwerin var Medlem, men det førte kun til langvarige Forhandlinger, men intet positivt Resultat. I 1829 fremkom saa Regeringen med Forslag om, at Staten direkte skulde benytte sin Kredit til at skaffe Landejendomsbesiddere Prioriteter, og en Rigsdagsbeslutning derom blev under 21. Maj 1830 stadfæstet af Kongen, men der var saa megen Modstand mod denne Ordning, som forøvrigt tidligere var brugt i Norge, at den vedtagne Beslutning aldrig kom til at virke i Praksis og senere blev sat ud af Kraft.

Imidlertid tog det private Initiativ Affære, og i 1836 oprettedes en Hypotekforening for Skaane, og i de følgende Aar 7 andre for de forskellige Provinser. Til disse Foreninger blev Ideen taget fra de preussiske Landskaber,

men de vare aldeles private Institutioner, der vare uafhængige af Statsmagten; de lavede selv deres Statutter og styrede deres Sager. Deres største Fejl var, at de foruden at skaffe deres Interessenter Laan tillige vilde skaffe dem en Gevinst, og derfor indlode sig paa alle mulige Slags Bankforretninger, hvad netop de preussiske Landskaber havde forstaaet at holde sig fri for, og dernæst optraadte de konkurrerende overfor hinanden, hvad der skadede deres Virksomhed meget; endvidere havde de den samme Fejl som de preussiske Foreninger, at de gave uopsigelige Laan, medens derimod de af dem udstedte Kasseobligationer kunde opsiges, og i forskellige Retninger var der Modsigelser i deres Statutter, f. Eks. vare ifølge Statutterne Direktionerne personligt ansvarlige for, at der ingen Kasseobligationer udstedtes, uden at der var fuld Dækning af Panteobligationer eller kontant Kassebeholdning; medens der andetsteds i Statutterne stod, at Sikkerheden ogsaa kunde bestaa i gode rentebærende Papirer; Reglerne om Interessenternes Ansvar vare meget uklare og svævende. Dersom Debitor opfyldte sine Forpligtelser, og der »ikke bagefter viste sig Fejl eller Mangler i Laanedokumenterne«, — som Leigh-Smith bemærker, en temmelig underlig Bestemmelse, — var Laanet uopsigeligt, dog maatte Pantet ikke gaa saaledes ned i Værdi, at det ikke mere afgav fyldestgørende Sikkerhed. Laanene udbetaltes kontant, og naar Direktionen ikke kunde skaffe Penge ved at afsætte Kasseobligationer eller optage udenlandske Laan, standsede Udlaansvirksomheden, men det kunde uheldigvis ogsaa ske, fordi Direktionen havde disponeret saaledes over

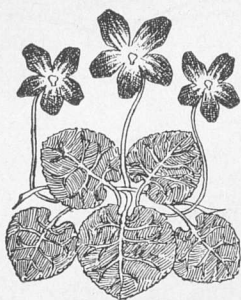
de til Laan tilvejebragte Midler ved rent bankmæssig Udlaansvirksomhed, at den ikke kunde benytte dem, naar de skulde udbetales til Laan. Reservefondene vare meget tvivlsomme, idet der som en Del af deres Midler opførtes de saakaldte »Kapitalrabatter«, der fremkom ved, at Direktionen udbetalte Laanene kontant, men selv ikke fik fuld Betaling for sine Kasseobligationer; den derved opstaaede Difference skulde indvindes ved, at Interessenterne betalte en større Rente, end der gaves af Obligationerne, men da ikke altid den indvundne Difference anvendtes hertil, blev Opførelsen af Kapitalrabatter et meget tvivlsomt Aktiv. Hamborg var det eneste Pengemarked, hvor Hypotekforeningerne kunde rejse Penge, og her underbød de forskellige Foreninger hinanden, da de vare uden al Forbindelse indbyrdes, og de paagældende Bankhuse benyttede sig heraf og gave hyppigt Laan paa meget haarde Betingelser, f. Eks. toge de af en Emission af Obligationer straks hele Provisionen, selv om der gik Aar, inden de fik dem afsatte.

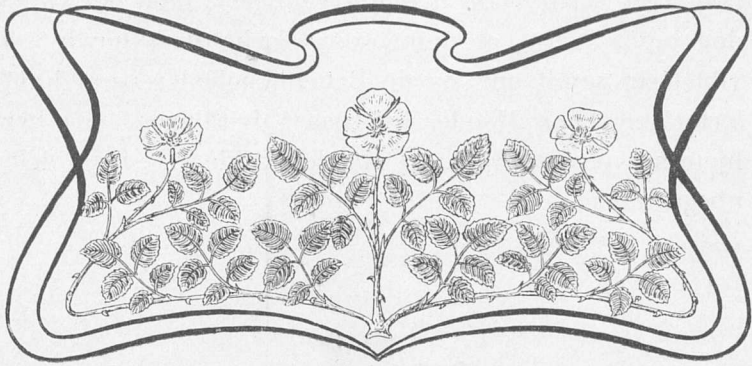
Alle disse Forhold førte til en almindelig Utilfredshed med de svenske Hypotekforeninger, og førte til et stærkt Krav om at faa dem omændrede og centraliserede, hvilket til sidst førte til Dannelsen af Almäonna Hypotekforeningen i 1861, men det indrømmes dog fra alle Sider, at de private Hypotekforeninger havde deres store Betydning for hele det pengefattige Lands Udvikling, og i en enkelt Retning staa de som Mønster, nemlig med Hensyn til den Forsigtighed, hvormed de udlaante, hvilket medførte, at de næsten intet Tab fik ved Realisationer.

Som Eksempel herpaa anfører Leigh-Smith, at ifølge den skaanske Forenings Revisionsberetning fra 1885 havde denne store Forening, der havde ca. 62½ Million udestaaende i Laan, i Aarets Løb maattet overtage et lille Bondested, hvilket kun var hændt een Gang før i de 50 Aar, Foreningen havde virket.

Kaste vi nu et kort Tilbageblik paa den her skildrede Udvikling af Kreditforeningsinstitutionerne i Udlandet paa den Tid, hvor Bevægelsen for Oprettelsen af Kreditforeninger begyndte at rejses her i Landet, se vi, at det Storslaaede, der var fremkommen i den oprindelige Tanke, saaledes som den fik sit Udtryk i de gamle preussiske Landskaber, egentlig blev anerkendt fra alle Sider, og at man derfor paa de forskellige Steder, naar en stærk Trang til Ordning af Hypotekforholdene kom op, var tilbøjelig til at optage Kreditforeningsideen, men at man, hvor man gjorde dette, ikke altid var heldig med dens praktiske Udførelse. Flere Lande navnlig efter 1820 vare mere tilbøjelige til at optage Kreditforeningstanken i dens modificerede Skikkelse ved Oprettelsen af Hypotekbanker, og naar man derfor ikke straks, som vi senere skulle se, her i Landet fik oprettet Kreditforeninger, og naar Regeringsautoriteterne vare noget langsomme til at gaa med til Oprettelsen af disse, behøvede dette ikke netop at ligge i et Ukendskab til Forholdene andetsteds, og navnlig til de oprindelige preussiske Foreninger, som forøvrigt nærmest vare komne os paa Livet ved den i 1811 oprettede og faa Aar efter likviderede schleswig-holsteinske Forening, et Ukendskab, der meget forundrede afd. Direktør Hein, som han ud-

taler i sit Skrift »Vore Kreditforeninger«, men det kunde dog ogsaa være, at man, som Forholdene havde udviklet sig rundt om, havde Betæneligheder, som imidlertid efter den Maade, hvorpaa Udviklingen blev herhjemme, paa en lykkelig Maade skulde vise sig aldeles ubegrundede.

II.

I Slutningen af forrige Aarhundrede i de store Landbo-reformers Tid havde den danske Regering sine Be-stræbelser rettede paa at hjælpe Landbruget med at skaffe den nødvendige Kapital. I Henhold til det Løfte, der i Motiverne til Plakat 8. Juli 1785 angaaende Afbe-taling af den kgl. Gæld til Banken var givet om Op-rettelsen af en Kreditkasse, udkom Frd. af 16. August 1786 angaaende en Kreditkasses Oprettelse for Konge-rigerne Danmark og Norge samt Hertugdømmerne Slesvig og Holsten. Denne Kreditkasse var imidlertid ingen Kreditforeningsinstitution, men kun en Disponering over en bestemt Del af Statskassens Beholdning, der hen-lagdes under en særlig Direktion til direkte Udlaan, og kun undtagelsesvis kunde Pengelaan bevilges til andre Laans Betaling eller til Ejendoms Erhvervelse; dog har det sin Interesse at bemærke, at der indførtes en regel-mæssig Amortisation for Laanene. Som et Kuriosum

skulle vi dog anføre, at der ifølge Frd.s § 9 kunde laanes til solidariske Foreninger mellem flere Personer til nyttige Forbedringer, altsaa noget lignende som i den nyeste Tid er fremkommet ved Etableringen af de land-økonomiske Forskudsforeninger; for det her behandlede Emne har det dog kun Betydning, for saa vidt det viser, at man havde faaet Øjet op for Betydningen af det solidariske Baand. Den nævnte Kreditkasse bidrog formentlig til, at der, saalænge den virkede, var mindre Trang hos Landbruget til selv at søge at skaffe sig Prioriteter. Dens Virksomhed blev ophævet ved Reskript 9. Februar 1816.

Imidlertid opstod der faa Aar efter Frd. af 1786 andetsteds en stærk Trang til Prioritetslaan, der søgtes afhjulpen ved Oprettelsen af en kreditforeningslignende Institution. Efter Københavns Brand den 5. til 7. Juni 1795 savnede nemlig en stor Del af de brandlidte Husejere den fornødne Kapital til at opbygge deres afbrændte Huse, da Brandforsikringen ikke saa sig i Stand til at erstatte Skaden med kontante Penge.

I den Anledning forenede Finansdeputeret Tetens, Professor Abraham Kalle og Bogholder ved Kommercekollegiet, senere Konferensraad og Kancellideputeret O. P. Holm sig om at oprette en Kreditkasse, hvis Øjemed skulde være at modtage Pengeindskud til Udlaan til Husejere i København, som af Mangel paa rede Penge ikke kunde genopføre deres Huse. Kassen opnaede ved kgl. Resolution af 13. Januar 1797 kgl. Garanti for de Obligationer, den udstedte, indtil et Beløb af 300,000 Rdl. Ved Resolution af 1. Marts 1797 blev den endelige

Fundats og Konvention stadfæstet, og ved kgl. Resolution af 24. Novbr. 1810 blev den garanterede Kapital forhøjet til 3 Millioner Rdl. Denne Kreditkasse var imidlertid vidt forskellig fra det Princip, der laa til Grund for de preussiske Kreditforeninger, idet Kassen var en Forening af Laangiverne, ikke af Laantagerne; imidlertid har dog upaatvivlelig de preussiske Kreditforeninger haft sin Indflydelse saavel paa Institutionens Oprettelse som paa flere af Bestemmelserne for den. Med Hensyn til dens Virksomhed, som vedvarer endnu og selvfølgelig har haft sin store Betydning til at afhjælpe Prioritetstrangen i København, skulle vi forøvrigt henvise til det af Foreningen selv i 1897 udgivne Skrift i Anledning af dens 100-aarige Bestaaen. I 1816 udvidede Kassen sin Virksomhed ved at oprette en ugaranteret Hjælpefond til Udlaan, og senere bestod dens største Vanskelighed ved at komme af med Statens Garanti, som paa forskellig Maade generede den, medens den lykkeligt arbejdede sig ud af de Vanskeligheder, som Københavns Bombardement i 1807, Forandringen af Pengevæsenet i 1813 og Krisen i 1857 bragte den.

Under 12. November 1811 gaves kgl. Konfirmation paa den tidligere omtalte Afart af en Kreditforening for adelige Godser i Hertugdømmerne Schleswig og Holstein. Foreningens Bestemmelse var paa den fælles Kredit at optage et samlet Laan af 500,000 Thl. Courant, og deraf at udlaane til Medlemmerne. Den optagne Kapital var opsigelig med 6 Maaneders Varsel. Ifølge Foreningens Bestemmelse, oplyser Bergsøe, skulde Virksomheden opføre igen i Aaret 1827, og dette skete, tilføjer han, men

dette er ikke rigtigt, thi efter faa Aars Forløb maatte Institutet likvidere, efter at have bragt Medlemmerne betydelige Tab.

Efter dette uheldige Misfoster af en Kreditforening, nærmest at sammenligne med den bedrøvelige Brettonske Vanskabning, som skulde fremkomme i Halvtredserne, mærke vi ikke noget til en Kreditforeningsbevægelse før i 1819. Som ovenfor bemærket var i 1816 Statens Kreditkasse ophørt med at give Laan af Statsmidler, og det var paa Grund af de sørgelige Pengeforhold efter Statsbankerotten vel næsten en Umulighed at opnaa Laan i Landejendomme. Vel søgte Statskassen paa forskellige Maader at hjælpe paa Forholdene og tog ogsaa under disse Bestræbelser betydelige Tab, men det laa nær, at det private Initiativ, for saa vidt det ikke var aldeles bortdøet, tog Affære. Dette skete ogsaa, og vi se, at der i 1819 toges energisk fat for at faa dannet en virkelig Kreditforening for Sjælland og Møen under Ledelse af Grev Holstein til Holsteinborg, Konferensraad og Professor Dr. jur. Schlegel og Generalkonsul F. Tutein m. fl. Under 6. April 1819 havde Kongen udtalt i en Resolution, at han med særdeles Velbehag vilde anse, om en Kreditforening for Ejendomsbesiddere kunde bringes i Stand, og den 14. Juni s. A. samledes Deltagerne og valgte en Komite til at udarbejde Statutter og vedtage en Tak til Kongen og til Gehejmekonferensraad v. Mørting »for hans Bevaagenhed og gode Villie i denne Sag«. Udkast til Statutter eller Konvention blev indrykket i Statstidenden, af hvilken et Blad særlig fremhæver, at det vil søges udvirket, at Forfalskner af Obligationer

eller Kupons straffes som Falskner paa Haand, Ære og Gods efter Lovens 6—18—6, og Interessenter opfordres til at indsende deres Bemærkninger til Udkastet til Professor Begtrup i København.

Under 5. Juli 1820 stadfæstedes derefter Konventionen til en Kreditkasse for Jordejere i Sjælland og Møen, men rigtignok med Forbehold af en Mængde Bestemmelser i Udkastet, som ikke kunde faa Stadfæstelse, saa det næsten er vanskeligt at finde Rede paa, hvad der er stadfæstet eller ikke. Et meget væsentligt Punkt blev i hvert Tilfælde ikke stadfæstet, nemlig at Foreningen skulde have Ret til at udstede Obligationer til Ihænderhavere, og herimod kunde det ikke hjælpe, at Obligationerne fik Lov til at transporteres uden Stempel. Det er aabenbart den samme kuriøse Ængstelse mod Kasseobligationer, der senere ogsaa kom frem, da Oprettelsen af Kreditforeninger paatænkte i Frankrig, at man ligesom frygtede, at de skulde blive en ny Art Penge, der skulde bringe Forvirring i Pengevæsenet. Adskillige virkelige Begunstigelser gaves dog, ogsaa nogle ejendommelige, f. Eks., at de af Foreningen udstedte Obligationer ikke skulde tinglæses paa de paagældende Ejendomme. Da Foreningens Statutter netop havde den fornuftige Bestemmelse, at der ikke ved de udstedte Kasseobligationer gaves specielt Pant i en enkelt Ejendom, som var det uheldige i de preussiske Foreningers Statutter, vilde det ganske vist have været en slëm Historie, om Kasseobligationerne skulde have været tinglæste paa alle Ejendommene under Foreningen. Der gaves endvidere Tilladelse til, at intet Moratorium skulde gælde

overfor Kreditorernes Rettigheder, hvorved man naturligvis havde in mente, hvad der netop i de Aar skete i Preussen, men Tilladelsen gaves med den morsomme Bestemmelse, at der ved Ordet »Moratorium« skal tilføjes »in parenthesi«: »Hvis saadan Bevilling nogensinde gives«, vel for at afvise paa Forhaand enhver Tanke om, at den danske Regering kunde falde paa sligt.

Af Statutternes Bestemmelser skal fremhæves, at som omtalt Kasseobligationerne ikke gave specielt Pant, men vare opsigelige, at Interessenterne hæftede for $\frac{1}{10}$ mere end de fik i Laan, hvilket dannede en Slags Reservefond, at der gaves Ejendomsbesiddere Lov til at garantere med deres Ejendomme, selv om de ikke fik Laan, altsaa en frivillig Garanti, hvilken Tilladelse dog vel kunde forudsættes ikke at ville blive stærkt benyttet, og at Generalforsamlingen valgte 3 Direktører og 9 Repræsentanter, der skulde føre Tilsyn med Panterne, samt at der hvert Aar skulde indsendes en Ekstrakt af Regnskabet til det kgl. danske Kancelli.

Foreningen kunde maaske nok have faaet sin Betydning, naar den ikke havde manglet en meget væsentlig Faktor, nemlig Penge til Udlaan, men rimeligvis fordi ingen i de pengeknappe Tider havde Penge til Indskud, kom den aldrig til at virke i Praksis.

Det var stadig altsaa kun Forvarsler for, hvad der skulde komme, men mærkeligt nok standsede Forsøgene paa at afhjælpe Prioritetsnøden ved Oprettelse af Kreditforeninger aldeles i en længere Aarrække, hvor der netop var en stærk Pengenød, men der var vel intet privat Initiativ; man var kommen ind paa at overlade alt til

den faderlige Regering, og da det vel ikke kan antages, at denne, som Hein forudsætter, var aldeles ukendt med de tyske Foreninger, der dog, ganske vist i en forvansket Skikkelse, havde affødt den schleswigholsteinske Forening og ogsaa ligget til Grund for Forslaget i 1820, maa det snarere antages, at man efter de tyske Foreningers Kalamiteter, der havde foranlediget det berygtede Moratorium, var bange for at slaa ind paa den Vej.

Først da Opblomstringens Tider begynder, og da Folket ogsaa i politisk Henseende vaagner, begynder igen Forsøgene for at skaffe Landejendomsbesidderne den fornødne Kapital, og Justitsraad Nyegaard indbragte i den Viborgske Stænderforsamling Forslag til at oprette for Landejendomsbesidderne et lignende Institut som Kreditkassen for Husejerne i København. Forslaget førte ikke til noget positivt Resultat, men saa i Aaret 1839 udgav senere Lektor ved Universitetet i København Adolph Frederik Bergsøe sit Skrift »Motiveret Udkast til en Kreditforening for danske Grundbesiddere«, og Udgivelsen af denne Bog var det første virkelige Grundlag for hele den senere saa betydningsfulde Kreditforeningsudvikling her i Landet.

Under en videnskabelig Rejse, Bergsøe foretog i Udlandet, havde han haft Lejlighed til at opholde sig paa de Steder, hvor der fandtes Kreditforeninger og gøre sig bekendt med deres Indretning og Virksomhed, og han kunde derfor levere en meget grundig og indgaaende Fremstilling, navnlig af de tyske Kreditforeninger, ligesom han havde udarbejdet et Udkast til Statutter for en eventuel Forening. At sige, at dette Udkast i den

Grad er Forbilledet for de senere Kreditforeningers Statutter, at man ikke i noget væsentligt Punkt er naaet ud derover, er, som vi nedenfor skulle vise, langtfra korrekt og vel ogsaa formeget at forlange, men det, som er Bergsøe's uvisnelige Fortjeneste, er, at han netop paa den Tid, hvor Arbejdet for Kreditforeningerne for Alvor skulde begynde, lagde et omhyggeligt bearbejdet Materiale fra andre Steders Erfaringer saa klart frem, at Vejen, der burde betrædes, laa aaben, og naar de danske Kreditforeninger straks kom ind i en saadan Gænge, at man i de 50 Aar, der nu ere gaaede, ikke har behøvet at gøre noget Skridt tilbage, og vore Kreditforeninger den Dag i Dag staa som et i intet andet Land overtruffet Eksempel paa en ren og klar, næsten ideal Udvikling af den oprindelige Kreditforeningside uden Ofre fra Statens Side og uden bedrøvelige Erfaringer, saa skyldes det ikke mindst A. F. Bergsøe.

Bergsøes Udkast har ganske vist hentet Grundtanken fra de fem alten Landschaften, men adskiller sig straks deri fra disse ved, at det er en aldeles privat Institution, han foreslaar, ganske vist under Statens Tilsyn og med enkelte Begunstigelser, som navnlig den uundværlige at kunne udstede Kasseobligationer stempelfrit og lydende paa Ihændehaveren, men ellers fuldstændig uafhængige og under egen Styrelse. Han undgaar Faren for at rode Kreditforeningssystemet sammen med Bankvirksomhed, og ved at præcisere Udbetaling af Laanene i Obligationer kommer han ikke ind paa det uheldige Laanesystem, hvorved Foreningerne skaffe Penge til eventuelle Laan ved selv at laane, og derefter skulle søge at gøre de

rejste Penge frugtbringende, indtil de kunne anvendes efter deres oprindelige Bestemmelse.

Han knytter ikke Kasseobligationerne til specielt Pant, hvad der næsten maa umuliggøre Indfrielse af Laan, og han foreslaar et fornuftigt Amortisationssystem, hvorved han kan give Kasseobligationerne en betinget Opsigelighed, nemlig for saa vidt Beholdningen paa Amortisationsfonden kan strække til, ganske vist en Ordning, der langtfra er saa heldig, som at lade Kasseobligationerne blive indfrieede ved Udtrækning, for saa vidt Amortisationsfondens Beholdning tilstrækker, men dog langt at foretrække for den meningsløse Ide at udbetale uopsigelige Laan med opsigelige Kasseobligationer. Han peger med stort Fremsyn hen paa eventuel Konvertering af Kasseobligationer, hvad dog ogsaa havde fundet Sted i de preussiske Foreninger, naar Forholdene tillode det. Men naturligvis er Udkastet ikke fuldkomment, og da Kreditforeningerne traadte ud i Livet, bleve deres Statutter ogsaa i væsentlige Punkter forskellige derfra. Bergsøe foreslaar en Kreditforening for alle Landejendomsbesiddere i Rigets dansktalende Provinser, hvilket strider imod den Grundsætning, som under Rigsdagsforhandlingerne, der gik forud for Loven af 20. Juni 1850, saa stærkt blev hævdet, at hver Forening af Hensyn til de solidariske Interessenters Kontrol med hinanden kun skulde omfatte begrænsede Landsdele; det kom man imidlertid, som bekendt, senere fra; men Bergsøe synes i det hele at anse Kontrol med Panterne for tildels overflødig, naar der finder en aarlig Amortisation Sted, og udtaler ogsaa dette udtrykkelig, og han har derfor

ikke nogen Bestemmelse om Eftersyn af Panter ved Repræsentanterne, ligesom han, hvad næsten er værre, slet ikke kender det, som alle praktiske Kreditforeningsmænd ville indrømme, uundværlige Mellemed mellem Interessenterne og Bestyrelsen, der bestaar i et Repræsentantskab. Generalforsamlingen vælger direkte hvert femte Aar Direktion og Revisorer, og vælger endog direkte Taksationsmænd. Han kender ingen Begrænsning for Interessenternes solidariske Ansvar og intet Tilskud til Reservefonden. I Stedet for saadant træder en Forpligtelse for Interessenterne til eventuelt, hvis det gøres nødvendigt, at skulle svare den samme aarlige Ydelse endnu i 3 Aar efter Udløbet af den foreslaaede Amortisationstid 47 Aar. Bestyrelsen kan uden videre supplere et afdraget Laan til dets oprindelige Størrelse. Endelig har han forskellige Bestemmelser af mindre indgribende Betydning, men som maa forekomme os noget naive og upraktiske, f. Eks. at naar Renterne ikke ere betalte 20 Dage efter Forfaldstid, kan Bestyrelsen paa Skyldnerens Vegne rejse Penge ved Laan, og først naar det er sket 3 Gange, kan Laanet opsiges, at ved Laan i Godser foreslaas det at edfæste Godsforvalterne paa, at de først og fremmest ville anvende Indtægterne til Rentens Betaling. Det synes ogsaa lidt naivt at være saa glad ved det »financielle Kunstgreb«, at Interessenternes Ydelse betales halvaarsvis og forud, medens Renterne af Kasseobligationerne kun betales helaarligt bagud. Det turde ogsaa være et temmelig kompliceret System, at der foruden Revisorerne foreslaas en Revisionskomite og en kgl. Kommissær foruden at den femte Direktør særlig

vælges som Kasseobligationernes Repræsentant, men mærkelig nok vælges af Interessenterne paa Generalforsamlingen. Denne Direktør skal med hele sin Formue hæfte for, at Intet afgøres i Direktionsmøderne, der aabenbart strider imod Kasseobligations- eller, som Bergsøe kalder dem, Pantebevisindehavernes Rettigheder, men han har saa dog ogsaa den Tilfredsstillelse, ligesom Formanden for Direktionen, at faa nogen Gage, medens de øvrige Direktionsmedlemmer ere ulønnede.

Hvad Kritikken kan ramme i Bergsøe's Udkast, bliver dog som bemærket Ubetydeligheder i Sammenligning med, hvad Enhver maa beundre.

Bergsøe var Sekretær ved Landmandsmøderne i Randers 1845 og Odense 1846. Allerede forinden Mødet i Randers var der udgaaet Indbydelse fra Grev Knuth, Knuthenborg, Hofjægermester Scavenius, Basnæs, Etatsraad Estrup, Kongsdal, Justitsraad Fjeldstrup, Sindinggaard, Bergsøe og C. J. Clausen til Dannelse af en Landkreditforening.

Straks ved Mødet blev der nedsat et Udvalg bestaaende af Bergsøe og Proprietærene Hagen, Neergaard og Nyholm, til nærmere at belyse Spørgsmaalet om en Kreditforenings Oprettelse, og Udvalget afgav Beretning om sine Overvejelser paa selve Mødet med Bergsøe som Ordfører, hvorpaa det blev vedtaget paa enhver Maade at søge Sagen fremmet, ligesom 28 mest større Landejendomsbesiddere sluttede sig til Indbyderne og paatog sig at modtage Anmeldelser af Laansøgere og bestemte at samles med Indbyderne paa et Møde i København i Begyndelsen af det følgende Aar.

Inden 1. Januar 1846 meldte sig 248 Laansøgere til Beløb henved 3 Mill. Rdl., og Indbyderne og Laansøgerne afholdt derefter en Række af Møder i København i Januar 1846, ved hvilke blev vedtaget et Udkast til eventuelle Statutter og valgt en midlertidig Bestyrelse, nemlig: Grev Knuth, Proprietær Tutein, Marienborg, og Bergsøe, og disse indgik derefter under 12. Februar til Kongen med Ansøgning om forskellige Begunstigelser.

Ansøgningen gik kun ud paa at opnaa Tilsagn om kgl. Stadfæstelse paa Statutter for en saadan Kreditforening som den paatænkte, naar tilstrækkelig Sikkerhed for dens Tilblivelse var bragt tilveje. Endvidere begærede man Tilsagn om, at de af Foreningen udstedte Obligationer maatte være stempelfri og lyde paa Ihænderen og om at faa tilstaaet Begunstigelser med Hensyn til eventuel Retsforfølgning overfor Foreningens Debitorer i Lighed med dem, der ifølge Pl. 1. Juni 1837 vare indrømmede Nationalbanken, men dernæst gik Andragendet videre, end Bergsøe havde forudsat i sit motiverede Udkast, idet Indbyderne androg om, at de kgl. Finansers Reservefond maatte straks modtage 1 Mill. Rdl. af Foreningens Obligationer til pari, og henvises til Begrundelse af denne Indrømmelse til den Garanti, der var indrømmet for Kreditkassen for Husejerne i København, og til, at den preussiske Regering netop i 1836 havde overtaget Garantien for samtlige de af den udvidede schlesiske Kreditforening udstedte Obligationer. Dette var et temmelig vidtgaende Krav og syntes ogsaa en mindre heldig Henvisning, da det maatte erindre Rege-

ringen om de Kalamiteter, de preussiske Kreditforeninger havde foraarsaget Statskassen.

Kongen tog velvilligt mod Andragendet, men ønskede at høre Kollegiernes Mening om Sagen, og paa det følgende Aars Landmandsforsamling i Odense meddelte Bergsøe, at Sagen havde flere mægtige Modstandere.

Sagen laa derefter hen til efter Indførelsen af den fri Forfatning, men den var ikke død hen, og ved et privat Møde i de første Dage af 1850 af en Del Rigsdagsmænd blev nedsat et Udvalg bestaaende af Rigsdagsmændene Blach, Bregendahl, Dahl, Nyholm og Oberst Tscherning til at tage Sagen om Oprettelse af en Kreditforening under Overvejelse, ligesom man traadte i Forbindelse med en Komite, der i København og Omegn havde dannet sig i samme Øjemed, og blev gjort bekendt med et af Professor, Forstkandidat Johan Frederik Hansen i København udarbejdet nyt Udkast til Statutter, hvori han ogsaa havde taget Hensyn til de svenske Hypotekforeninger, navnlig den østgotiske Forenings Bestemmelser, ligesom han ogsaa havde foretaget en Studierejse til Tyskland for paa Stedet at studere de derværende Kreditforeningers Indretning.

Under 17. Februar 1850 sammentraadte Udvalget under Ledelse af Proprietær Nyholm efter at have, da Tscherning havde erklæret ikke at kunne tiltræde, suppleret sig med de, der efter de paa fornævnte Møde Valgte havde haft flest Stemmer, nemlig M. P. Bruun, Rée og Schytte, hvoraf dog Rée undslog sig.

Man vedtog: 1) at Foreningen anses at angaa alene Jordejendomme i Jylland, 2) at Udlaanene fra Foreningen

kunne gaa indtil $\frac{2}{3}$ Dele af Ejendommenes Taksationsværdi, idet dog Bruun fandt, at der, for saa vidt der regnes paa et udenlandsk Laan, kan være Betænkelighed ved at udlaane over $\frac{1}{2}$ Del af Taksationsværdien, 3) at Foreningen for at træde i Kraft maa sættes i Besiddelse af Midler til at udbetale Udlaanene til Interessenterne med kontante Penge i det mindste for den større Del, og antog man, at det kontante Beløb maatte være i det mindste 2 Millioner Rdlr., medens nogle forudsatte, at der maatte tilvejebringes 3 Millioner Rdlr., hvad enten dette sker ved Forstrækning af Statskassen eller ved Laan for Foreningens Regning, om hvilket sidste Punkt man vedtog nærmere at forhandle, naar nogle nærmere Oplysninger ere erhvervede, 4) at alle Interessenterne solidarisk indestaa for hinanden pro rata men uden nogen Begrænsning, 5) at Foreningens Udlaan blive uopsigelige fra Foreningens Side, saalænge Interessenterne opfyldte de kontraktmæssige Betingelser, 6) at der for at fremme Sagen til endelig Realisation foreslaas, at der indgives et Lovforslag til Rigsforsamlingen om, at Finansministeren meddeles Bemyndigelse til at meddele en vordende Kreditforening de fornødne Koncessioner, og at det i Lovforslaget nærmere betegnes, hvilke Mænd der foreløbigt skulle sætte Sagen i Gang, idet man forment, at det rigtigste vilde være, at det foreslaas i et privat Møde af Rigsdagsmænd, at det overdrages de 6 tilstedeværende Mænd at fremme Sagen.

Under 1. Marts s. A. tilskrev imidlertid Overrets-assessor Bregendahl sine Kollegaer i Udvalget, at han ved nærmere Overvejelse var kommen ind paa, at man

foreløbig burde sætte hele Kraften ind paa at faa den fornødne Lovbestemmelse gennemført, allerede medens den nærværende Rigsdag er samlet. »Denne Lov bør formentlig«, skriver han, »indskrænkes til at angive paa *den ene Side* de Undtagelser fra den bestaaende Lovgivning, som ere fornødne for Foreningen, og de andre Begunstigelser, som maatte attraas, og paa *den anden Side* de Hovedgrundsætninger, som Foreningens Statutter bør indeholde, for at hine Koncessioner kunne erholdes.«

»I den førstnævnte Henseende formener jeg«, skriver han, »at der ikke kan være Spørgsmaal om andre Begunstigelser eller Undtagelser fra Lovgivningen end:

- 1) at der meddeles saadanne Foreninger Tilladelse til, at de af deres Bestyrelse udstedte Forskrivninger, de saakaldte Pantebreve, maa udstedes paa ustemplet Papir, lydende paa Ihændehaveren, og at disse Forskrivninger maa kunne transporteres uden Brug af stemplet Papir;
- 2) at der meddeles Foreningerne Tilladelse til retsgyldigen at forene sig med deres Debitorer om, at disse i de til Foreningen udstedte Panteobligationer indrømme Bestyrelsen Ret til, naar de ikke opfylde deres Forpligtelser med Hensyn til Erlæggelse af Rente og Afdrag samt øvrige kontraktmæssige Indbetalinger til Foreningen, ved Fogden at gøre Udlæg i den til Pant stillede Ejendom og derefter at lade samme uden foregaaende Forligsmægling, Proces eller Dom realisere ved offentlig Auktion eller udlægge til Foreningen, saa at det af Foreningens

Bestyrelse rekvirerede Udlæg og den derefter iværksatte Auktion ej skal kunne underkendes ved nogen Paaankning for højere Ret, naar Auktionen er afholdt i Overensstemmelse med Pl. 22. April 1817 og Frd. 11. September 1833, hvorimod det maa staa vedkommende Debitor frit for at anlægge Regressøgsmaal til at erholde fuld Erstatning af Kreditforeningen, hvis Domstolene skulde finde, at hans Ret er krænket ved den mod ham brugte Fremgangsmaade;

- 3) at det tillades Bestyrelsen af Umyndiges og offentlige Stiftelsers Midler at anbringe disse Midler i de af Foreningerne udstedte Obligationer eller saakaldte Pantebreve;
- 4) at der, for saa vidt nogen af disse Foreningers Bestyrelse har Sæde paa et Sted udenfor København, indrømmes dem samme Moderation i Betalingen for de Forsendelser af Penge og Aktiver med de offentlige Poster, der sker for Foreningens Regning, som er tilstaaet Nationalbanken med Hensyn til slige Forsendelser mellem Hovedbanken og Bankkontoret i Aarhus;
- 5) at det tillades saadanne Foreninger at kontrahere Laan til en højere aarlig Rente end 4 pCt., og at betinge sig af deres Debitorer en højere aarlig Rente end 4 pCt.

Om der skal optages en Bestemmelse om, at Regeringen bemyndiges til at garantere for et vist Beløb for en Forening for Jylland, henstilles til nærmere Overvejelse. Det bemærkes, at de under 1 og 2 anførte

Begunstigelser ere forlangte i den af Knuth, Tutein og Bergsøe i 1846 indgivne Ansøgning, hvorimod de under 3, 4 og 5 anførte ikke ere optagne i denne Ansøgning, men der var i samme anholdt om, at Finansernes Reserverfond maatte anvende 1 Million Rdlr. til derfor at indkøbe Foreningens Pantebreve til pari Kurs.

De Betingelser, der bør opstilles for, at en Forening kan meddeles de forommeldte Begunstigelser, bør for at lade de vordende Interessenter have saa fri Hænder som muligt, og for at der kan være aaben Adgang til Oprettelsen dels af en saadan Forening, som er paatænkt af Godsejerne til Selvejendoms Fremme, dels af en saadan Forening, som er paatænkt af Professor Hansen m. fl. — formentlig stilles saa lidet begrænsede som muligt. Det forekommer mig derfor at kunne være tilstrækkeligt, at det i saa Henseende bestemmes:

- 1) at Foreningen maa være støttet paa Grundejendomme;
- 2) at ingen Grundejer kan antages som Interessent for en større Sum end $\frac{2}{3}$ Dele af den til Pant tilbudte Ejendoms Værdi, bestemt ved Taksation paa den Maade, som nærmere i Statutterne bestemmes;
- 3) at Statutterne saavel som Reglerne for de tilbudte Panters Taksation undergives Sanktion af Finansministeren og ikke uden dennes Samtykke kunne forandres i saadanne Bestemmelser, som vedrøre Foreningens Kreditorers Interesse;
- 4) at der er anmeldt Interessenter for et Beløb af 1 Million Rbdlr.

Naar det antages, at Lovforslaget bør aabne Adgang for Stiftelsen af andre Kreditforeninger end en Forening for jydsk Jordejere, formener jeg, som anført, at der ikke i Loven bør opstilles andre Betingelser end foran angivet, og det bliver da uforlødent, at der, saaledes som vi have paatænkt, i Loven nævnes nogle Mænd, som skulle modtage Anmeldelse af Interessenter, hvorved det undgaas, at Sagen føres over paa det personlige Gebet. Jeg tænker mig Sagen fremmet saaledes, at naar vi i et privat Møde af Rigsdagsmænd have fremlagt Lovforslaget, og man i dette Møde er enig i at fremme Sagen paa den antydede Maade, indgives Lovforslaget til Rigsforsamlingen. Naar det er antaget i begge Ting og sanktioneret af Regeringen, udstedes straks af dem, der føle Drift til at forene sig derom, en Indbydelse for Jylland, og Indbyderne gøre et Udkast til Statutter og Taksationsinstruks, hvortil Forarbejde haves, dels i de trykte Statutter, dels i de af Hansen og de i 1846 udarbejdede Statutter; Indbyderne beramme da et Møde paa et passende Sted i Jylland, hvor Udkastet til Statutter, hvilket maaske forud trykt kan omdeles til de anmeldte Interessenter, vedtages, og Sanktion paa dem ansøges da hos Regeringen. Under disse Forberedelser maa Indbyderne, saafremt det behøvende kontante Beløb ikke faas hos Regeringen, træffe de fornødne Foranstaltninger til, at de enten hos Banken eller et Handelshus kunne rejse de fornødne kontante Penge.«

Disse Grundsætninger bleve godkendte af de øvrige Medlemmer af Udvalget, og allerede den 23. Marts 1850 indbragte derefter Bregendahl i Folketinget et Lovforslag

i Overensstemmelse med de af ham fremsatte Betragtninger. Forslaget, der kom til første Behandling den 12. April, blev meget velvilligt modtaget og henvist til et Udvalg, bestaaende af Gaardejer Blach, Overretsassessor Bregendahl, Etatsraad David, Kammerraad Rasmussen og Oberst Tscherning, og blev Betænkningen afgivet saa hurtigt, at anden Behandling kunde finde Sted den 22. Maj. Ordføreren, Etatsraad David, fremhævede navnlig, at man vel ikke burde vanskeliggøre Oprettelsen af Kreditforeninger ved at søge altfor bebyrdende Garantier, men dog burde søge at gøre Garantien saa solid som muligt, og som Midler til at opnaa dette Formaal henviste han navnlig til paalidelige Vurderinger af de til Pant tilbudte Ejendomme og god Kontrol med deres tilbørlige Vedligeholdelse, hvorfor hver enkelt Kreditforenings Omraade ikke burde være for stort, ikke gerne større end en Landstingsvalgkreds. Man gik altsaa her helt bort fra Bergsøes Plan om een Kreditforening for alle dansktalende Provinser, hvilket ogsaa i Andragendet til Kongen var fremhævet som et godt Bindemiddel mellem de forskellige Landsdele. Udvalgets Betænkning paa dette Punkt førte forøvrigt blot til, at der i Loven blev indsat den Bestemmelse, at de anmeldte Interessenters Ejendomme skulde være beliggende indenfor en saadan Omkreds, at den fornødne Kontrol med Taksationens Paalidelighed og det behørlige Tilsyn med Panterne uden stort Besvær kunde føres af Bestyrelsen; altsaa en temmelig snærende Bestemmelse, som der heller ikke senere blev taget videre Hensyn til.

Indgribende Forandringer blev der heller ikke i andre Henseender foretaget i Lovforslaget under dets Behandling i Rigsdagen med Undtagelse af, at Forslagets § 7 om, at Finansministeriet bemyndiges til i et til den paagældende Kreditforenings Omfang passende Forhold at anvende Statskassens Midler enten til Laan paa de af en Kreditforenings Bestyrelse udstedte Forskrivninger eller til Opkøb af disse, for saa vidt saadant kan forenes med Statskassens Tarv, udgik. Derimod optoges i Loven en udtrykkelig Bestemmelse om, at Interessenterne skulde være solidarisk ansvarlige, hvad selvfølgelig ogsaa havde været Forslagets Mening, men som mærkeligt nok ikke var udtrykkelig udtalt. Interessenternes Ansvar skulde herefter omfatte de fulde $\frac{5}{5}$ af Ejendommens Taksationsværdi, saafremt de havde erhvervet det største Beløb, de kunde faa i Laan, nemlig $\frac{3}{5}$ af Taksationsværdien, og skulde ellers Ansvaret staa i samme Forhold til det laante Beløb, naar dette havde udgjort en mindre Del af Taksationsværdien, en Bestemmelse, der i og for sig var fornuftig, for saa vidt den begrænsede det solidariske Ansvar, men som vilde have voldt betydelige praktiske Vanskeligheder, hvis den nogensinde skulde have været benyttet i Praxis. Senere blev denne Bestemmelse meget ubehagelig ved den Fortolkning, der blev givet af den i de Tilfælde, hvor Prioritetsbyrden af det solidariske Ansvar skulde bestemmes af Hensyn til sekundære Laan.

Forskellige andre mindre væsentlige Forandringer blev foretaget i Forslaget, nemlig at Indenrigsministeren blev den bestemmende med Hensyn til Stadfæstelsen i Stedet for Finansministeren, og Forpligtelsen til at motivere

en nægtet Autorisation af en Kreditforening ifølge Forslagets § 6 bortfaldt, at det for Stadfæstelsen fordrede Beløb af anmeldte Laan nedsættes fra 2 Millioner Rdlr. til 1 Million, at Laaneprocenten forandres fra $\frac{2}{3}$ til $\frac{3}{5}$ af Taksationsværdien, at der i Loven optoges en udtrykkelig Bestemmelse om, at der til ingen Tid maatte cirkulere et større Beløb af Gældsfor skrivinger mod en Forening, end det Beløb af Interessenternes Panteforskrivinger, som denne ejer, at det i Statutterne skal bestemmes, at Bestyrelsen er pligtig til aarligt at offentliggøre et fuldstændigt Regnskab for Foreningen og kvartaliter at indsende Regnskabsekstrakter til Indenrigsministeren, at Minimum for Kasseobligationernes Størrelse blev nedsat fra 100 Rdl. til 50 Rdl., og endelig blev der gjort den ret betydningsfulde Tilføjelse, at det blev udtrykkelig forlangt i Loven, at en Forenings Interessenter foruden Rente skulde tilsvare en vis passende Procent af deres Laan til sammes Amortisation.

Efterat det ændrede Lovforslag den 11. Juni var vedtaget i Landstinget ved 3. Behandling, og saaledes var blevet færdigt fra Rigsdagen i mindre end 3 Maaneder, blev *Loven under 20. Juni 1850 stadfæstet af Kongen*, og der var nu tilvejebragt et bredt og udmærket Grundlag for Oprettelsen af Kreditforeninger her i Landet, paa hvilket det private Initiativ kunde bygge videre.

Store Begunstigelser blev der ikke givet, men de givne vare tilstrækkelige, for at Kreditforeningernes betydningsfulde Virksomhed kunde begynde. I Grunden var der vel kun een Begunstigelse, der var af Betydning,

men det var ogsaa en *conditio, sine qua non*, nemlig at Foreningernes Kasseobligationer kunde lyde paa Ihænderhaver, og udstedes og, hvis de vare noterede paa Navn, transporteret uden Stempel. Det skulde synes i Grunden at være en lille Ting, men vi have i det Foregaaende set, at man dog flere Steder var bange derfor, fordi man syntes, det var ligesom en ny Slags Papirspenget, der kom i Omløb.

Under Rigsdagens Behandling af Kreditforeningslovforslaget havde de 6 Rigsdagsmænd, der vare valgte til snævrere Udvalg til Fremme af Kreditforeningssagen, paa Grundlag af de forskellige allerede foreliggende Udkast til Statutter udarbejdet et nyt saadant særligt for en jydsk Forening, og allerede den 28. Juni, altsaa faa Dage efter Lovens Stadfæstelse, udstedtes Indbydelse til at danne en Kreditforening, dog kun af jydske Landejendomsbesiddere, idet Spørgsmaalet om at lade en Kreditforening for Jylland tillige omfatte Købstadejendomme, saaledes som det tilsigtedes ved en anden paa-tænkt Forening for Sjællands Stift, vel havde været Genstand for Forhandling mellem Indbyderne, men Resultatet var blevet, at man navnlig under de bestaaende Tidsforhold ikke syntes, at det var rigtigt fra først af at stifte en Forening med saa omfattende Formaal.

Ved et af Indbyderne sammenkaldt Møde i Randers i September blev det overdraget Indbyderne som midlertidig Bestyrelse at foretage de videre Skridt, nemlig Forhandling med Indenrigsministeriet om Statutternes Stadfæstelse og Indtegning af det fornødne Laanebeløb, men disse to Ting var det ikke saa nemt at komme

over; thi uagtet Indenrigsministeriet viste enhver Imødekommenhed og bl. a. overdrog en af dets Embedsmænd, Justitsraad, Departementschef Dahl, mundtlig at forhandle med Indbyderne, hengik dog Tiden, og imedens faldt Laansøgerne fra saaledes, at man ved et Møde den 20. September 1851 indsaa, at man selv til December Termin 1851 ikke kunde regne paa at have Laan til den i Lov af 20. Juni 1850 bestemte Sum af 1 Million Rdlr.; og da der nu var hengaaet over et Aar, efterat Indbydelsen til Kreditforeningens Stiftelse var udgaaet, maatte det befrygtes, at en længere Udsættelse kunde medføre, at Foreningen slet ikke kom i Virksomhed, idet det maatte antages, at endnu flere af de anmeldte Deltagere vilde blive nødte til at ordne sig paa anden Maade, og at derhos mange Ejendomsbesiddere, som kunde ønske at tiltræde Foreningen, afholdt sig fra at gøre Anmeldelse derom, saalænge det ikke var givet, til hvilken Tid Foreningens Virksomhed kunde begynde, for ikke at paadrage sig forgæves Bekostning ved Tak-sation m. v.

Man besluttede derfor ved det nævnte Møde i September 1851 i Randers at søge opnaaet en Forandring i Loven af 20. Juni 1850 saaledes, at en Forening kunde paabegynde sin Virksomhed, naar der var Deltagere for $\frac{1}{2}$ Million Rbdl., og Lovgivningsmagten imødekom dette Ønske med saamegen Velvillie, at det dertil sigtende, Rigsdagen forelagte Lovforslag allerede den 21. November s. A. kunde erholde kgl. Stadfæstelse.

Den 1. December 1851 stadfæstedes derefter Statutterne for Kreditforeningen af jydske Landejendoms-

besiddere og den 6. s. M. Statutterne for Kreditforeningen af Grundejere i Sjællands Stift, for hvilken en der nedsat Komite havde gjort de forberedende Skridt, idet den samtidig støttede Jydernes almindelige Bestræbelser for Oprettelsen af Kreditforeninger.

Under 8. April 1851 havde forøvrigt en Kreditkasse til Selvejendoms Fremme erholdt Stadfæstelse, stiftet af Godsejerne H. Carlsen, Grev Holstein, Grev F. M. Knuth, J. Neergaard, C. Neergaard, P. Johan Neergaard og P. B. Scavenius. Statutterne vare meget kortfattede og frembyde ikke noget af Interesse, og Foreningens Oprettelse blev overflødiggjort ved de to andre ovenfor nævnte Kreditforeninger. Desuagtet havde den dog saamegen Livskraft, at den under 16. April 1852 fik et Statuttillæg stadfæstet, gaaende ud paa, at Grænsen for Udlaan forhøjedes fra $\frac{1}{3}$ af Taksationsværdien til $\frac{2}{5}$, men Foreningen traadte aldrig i praktisk Virksomhed og har ikke efterladt sig andet Spor end sine Statutter og et Par Reglementer, der findes i en Pakke paa Universitetsbiblioteket. Endnu i Lov af 11. Februar 1863 § 2 om Stempelpapirsbegunstigelser nævnes den som en af de Foreninger, der har saadanne.

Sjællands Kreditforening udvidedes senere ved et under 14. August 1852 stadfæstet Statuttillæg til Lolland-Falsters Stift og ved Tillæg af 1. December 1854 til Fyns Stift.

Endvidere stadfæstedes under 19. November 1852 Statutterne for en Kreditforening for Købstadgrundejere i Nørrejylland og den 20. Marts 1860 for en Forening

for Grundejere i Fyns Stift og endelig den 15. December 1860 for den vest- og sønderjydske Kreditforening.

Vi skulle her anføre de Omstændigheder, der førte til Ophævelsen af Loven af 1850 allerede 10 Aar efter dens Fremkomst, omend dens Bestemmelser ogsaa fremtidig fik den store Betydning, idet de bleve afgørende for Indholdet af de specielle Love, der derefter fremkom i Anledning af Oprettelsen af nye Kreditforeninger.

Den eneste virkelige Kalamitet, som i de forløbne 50 Aar har ramt de danske Kreditforeninger, havde Pengekrisen 1857 medført overfor den jydske Købstadkreditforening; Virkningen blev her kort at melde den, at denne Forening blev sat ud af Virksomhed og kom under en Kommissions Skiftebehandling. Resultatet blev forøvrigt, at Obligationsejerne ikke mistede en Øre i Rente, men selvfølgelig skabte dette Forhold nogen Nervøsitet overfor Kreditforeningerne. Dertil kom en anden Omstændighed. Under 23. Februar 1859 havde Indenrigsministeriet stadfæstet Statutterne for et Institut, der kaldte sig »Hypoteklaaneforeningen for Landejendomsbesiddere i Nørrejylland«, ogsaa kaldet den Brettonske Hypotekforening. Det eneste korrekte ved denne Forening var, at den heller ikke selv kaldte sig en Kreditforening, og som saadan kan man heller ikke anse den, hvorfor vi med Villie ikke have nævnt den imellem de Kreditforeninger, der stiftedes i Henhold til Loven af 1850, der ogsaa angik Oprettelsen af Laanekasser. Foreningen var nærmest dannet efter det samme System som den tidligere nævnte uheldige Forening for Schleswig-Holstein, der stiftedes i 1810 og faa Aar efter likviderede. For-

eningen, der stiftedes efter Amtmand, Baron Brettons Initiativ, var i sit Princip væsentlig afvigende fra de egentlige Kreditforeninger. Et Antal straks ved Stiftelsen tilstedeværende Interessenter skulde optage et samlet Laan af 3 Millioner Rdlr. fra 11. Juni 1859 at regne, og Laanet skulde være afviklet i Løbet af $40\frac{1}{2}$ Aar. Hovedulykken var, at den virkelige Forening aldeles ikke var stemmende med den projekterede, idet der ikke ved Stiftelsen var tilnærmelsesvis til Stede de Interessenter, der efter Planen skulde have været, og Taksationerne af de indtraadte Ejendomme vare fuldstændig meningsløse. Foreningen maatte derfor nødvendigvis gaa i Stykker, hvad den ogsaa hurtig gjorde, og der er ingen Grund til i en Skildring af de danske Kreditforeninger nærmere at dvæle ved denne Skifling, uden for saa vidt den ogsaa bidrog til at forøge den Ængstelse overfor nye Kreditforeninger, der, som nævnt, var kommet frem paa Grund af de vanskelige Forhold i Købstadkreditforeningen. Det var de reelle Grunde, der førte til, at man ved Loven af 19. Februar 1861 standsede Dannelsen af nye Foreninger i Henhold til Loven af 1850.

Den ydre mere formelle Aarsag var et Andragende fra den jydsk Landkreditforening om Indførelse af virkelige Serier, saaledes at hver Serie egentlig skulde være en selvstændig Forening, og det solidariske Ansvar kun gælde de Interessenter, der hørte til samme Serie, omend der skulde være fælles Bestyrelse og Generalforsamling for alle Serierne. Da Ministeriet med god Grund mente, at en saadan Deling af det solidariske Ansvar ikke laa i Loven af 1850, indbragte Bestyrelses-

medlem for den jydsk Landkreditforening, Landstingsmand, Fabrikejer M. P. Bruun den 23. Oktober 1860 i Landstinget et Lovforslag desangaaende.

Under 2den Behandling kom Indenrigsminister Monrad ind paa at omtale de for Tiden vanskelige Forhold i den jydsk Købstadkreditforening og beklagede navnlig, at denne Forenings Generalforsamling havde nægtet at vedtage en af ham forelagt Statutændring om, at alle Ejendomme i Foreningen paa ny skulde takseres, og Laanene derefter afdrages, til de bleve statutmæssige efter de nye Taksationer; et forøvrigt ganske mærkeligt Forlangende af Ministeren, som man ikke kan undre sig over, at Interessenterne nægtede at gaa ind paa. Han ønskede derfor Loven sendt i Udvalg, for at dette kunde overveje, om der ikke var Grund til andre Lovbestemmelser om Kreditforeningerne i Anledning af den tilstedeværende Situation, og Landstinget opfyldte Ministerens Ønske. I Udvalgets Betænkning af 10. December 1860 blev der derefter foreslaaet at tilføre Forslaget den Bestemmelse, at herefter ingen Kreditforening kunde stadfæstes uden efter særlig Lov, og dette motiveredes ved, at man formentlig nu havde Kreditforeninger nok, og der blev tillige tilføjet i Forslaget, at Indenrigsministeren herefter kan tillade de ifølge Lov af 20. Juni 1850 oprettede Kreditforeninger at optage Interessenter fra andre Landsdele, hvorved man mente at have gjort nok for at tilfredsstille Trangen til Kreditforeningslaan. Nogen Undskyldning for, at man saaledes temmelig pludseligt og iøvrigt noget umotiveret satte en Bom for Dannelsen af flere Kreditforeninger, havde man ogsaa i den For-

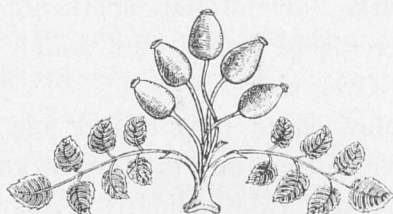
tolkning, Indenrigsminister Monrad lagde i Loven af 1850 og udtalte under Lovforslagets Behandling, at Ministeriet var nødt til straks at stadfæste enhver Forening, der fremkom med Ønsket derom og opfyldte de formelle Betingelser, til Eksempel paa hvilket han anførte, at han havde været nødt til netop i de Dage uden videre at stadfæste Statutter for den vest- og sønderjydske Kreditforening, fordi Foreningen straks vilde begynde at virke, omend han anerkendte den nævnte Forenings Berettigelse, men blot kunde have ønsket nogen Tid til Overvejelse.

Endelig blev der til Lovforslaget føjet den Bestemmelse, at ingen udtrædende Interessent kunde faa Kvittering for sin Andel i det solidariske Ansvar, før Regnskabet for det paagældende Regnskabsaar havde faaet Paategning af Indenrigsministeriet om, at der ved samme Intet fra det Offentliges Side var fundet at erindre, eller ogsaa den udtrædende Interessent stillede saadan Sikkerhed, som Ministeriet fandt fyldestgørende for hans Andel i det solidariske Ansvar. Denne Bestemmelse fremkom foranlediget ved, at de solide Interessenter i Købstadkreditforeningen, da der begyndte at opstaa Vanskeligheder, uden videre udtraadte af Ængstelse for det solidariske Ansvar.

Under 19. Februar 1861 erholdt Loven, indeholdende de nævnte Bestemmelser, kongelig Stadfæstelse.

For saa vidt man derved af utidig Ængstelse paa Grund af en enestaaende Kalamitet havde haft til Hensigt at sætte en Stopper for Oprettelsen af flere Kreditforeninger, der kunde afhjælpe berettigede Krav paa

Adgang til Kreditforeningslaan, opnaaede man imidlertid heldigvis ikke sin Hensigt. Udviklingens Magt viste sig i de kommende Aar som den stærkeste, og den ene Kreditforening efter den anden oprettedes efter specielle Love.

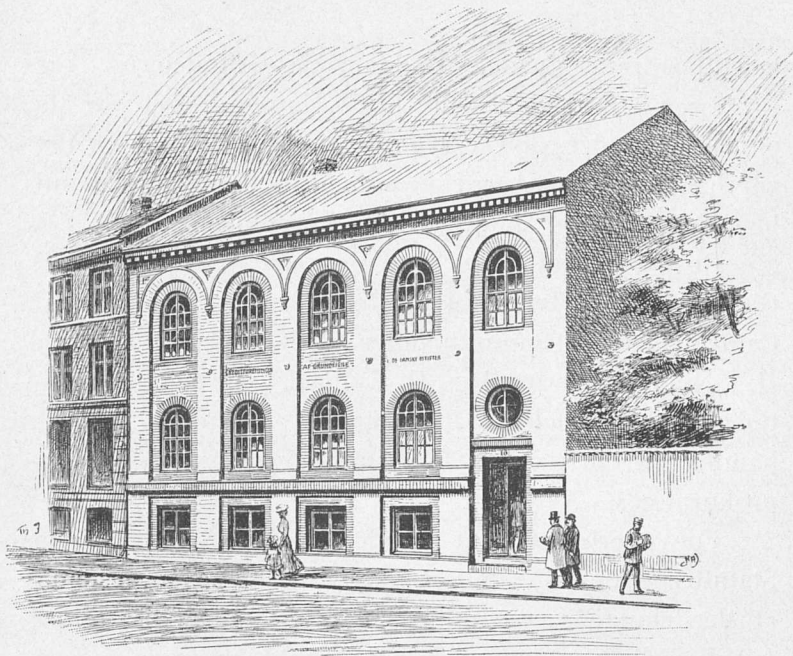

KREDITFORENINGEN AF GRUNDEJERE
I DE DANSKE ØSTIFTER.

(VED KONTORCHEF E. HENRICHSEN.)

Foreningens tidligere Bygning i Kannikestræde.

Allerede forinden Emanationen af Loven af 20. Juni 1850, ja endog forinden Udkastet til denne Lov var bleven forelagt Rigsdagen, vare en Del Mænd sammentraadte i det Øjemed at faa dannet en »Kreditforening af Grundejere i Sjællands Stift«, og disse Mænd kunde derfor allerede den 10. Juli 1850 udstede Indbydelse til en saadan Forening, og de havde paa det Tidspunkt i det væsentlige udarbejdet Udkast til Foreningens Statutter.

Den Mand, som særlig havde interesseret sig for Sagen, og som vistnok fremfor andre havde et aabent Blik for den umaadelige Nytte, en saadan Forening,

ledet paa rette Maade, kunde bringe Grundejerne, var Professor i Førstvidenskab J. F. Hansen. Det var da ogsaa ham, der stod i Spidsen for Indbyderne, og det var ham, der i en Aarrække som Direktionens Formand blev den ledende Aand indenfor Foreningen.

De øvrige Indbydere vare Godsejer A. Valentiner til Gjeddesdal, Godsejer, Landstingsmand Thalbitzer til Cathrinebjerg, Tømmerhandler R. Collstrup, Kaptajn H. C. Bangert, Jernstøber, H. C. Fryd, Gaardejer, Landstingsmand O. Nielsen, Jernstøber P. F. Lunde, Klædehandler, Proprietær J. D. Schmidt og Landsoverretsprokurator C. Nyholm.

For overhovedet at kunne erholde Sanktion paa Statutterne for en Kreditforening var det i Loven bestemt, at der skulde være indtegnet Interessenter til mindst 1 Mill. Rdlr., og Indbydelsen indeholdt derfor ogsaa en Opfordring til Enhver, som agtede at indtræde i Foreningen, om »snarest muligt og under nærmere Betegnelse af de Grundejendommens Art og Størrelse, hvori man ønsker Laan, at ville tegne sig til Deltagelse i Foreningen for en saadan Sum, som i Henhold til Loven ikke udgør mere end $\frac{3}{5}$ af den Værdi, hvortil det efter bedste Evne skønnes, at Ejendommen ved en omhyggelig og nøjagtig Undersøgelse kan blive takseret — — —«.

Efter at der var bleven anmeldt Deltagere i Foreningen til et Beløb af henved 1,500,000 Rdlr., blev der afholdt et Møde af de Indtegnede, og paa dette Møde blev det overdraget en Komité, bestaaende af Kammerherre, Generalmajor Oxholm, Proprietær Valentiner, Professor J. F. Hansen, Dispatcheur Wessely og Lands-

overretsprokurator Nyholm at foretage nogle yderligere Forandringer i det forelagte Udkast til Statutter og derefter at fremme Sagen videre. Komitéen indsendte derefter under 24. Februar 1851 Statutterne til Indenrigsministeriet og udbad sig den fornødne Sanktion, men uagtet Komitéen havde en god Rettesnor gennem de Fordringer, som Ministeriet allerede den Gang havde stillet til den jydsk Kreditforening med Hensyn til forskellige Bestemmelser i dennes Statutter, medførte Statutterne dog adskillig Korrespondance mellem Ministeriet og Komitéen og senere Direktionen, saa at den endelige Sanktion først fandt Sted den 6. December 1851, efterat Statutterne vare blevne forsynede med Underskrift af Direktionen den 1. s. M.

Disse langvarige Forhandlinger medførte imidlertid det Gode, at Statutterne kom til at foreligge i en Form og med et Indhold, der var saa vel overvejet og gennemtænkt, at de i en meget lang Aarrække kunde benyttes, ja hovedsagelig endnu benyttes, alene med de Ændringer, som nye Forhold have nødvendiggjort, hvilket tjener til saa megen større Ære for de Mænd, der havde udarbejdet Statutterne, som det — i hvert Fald her i Landet — var et helt nyt Felt, der skulde arbejdes op fra Grunden, idet et Par tidligere Forsøg i nogenlunde lignende Retning aldrig vare blevne til Virkelighed.

Foruden at gennemgaa Udkastet til Statutterne og foretage Forandringer i disse, var det endvidere overdraget Komitéen at vælge Direktører, og hertil valgtes:

Grosserer P. A. Halkier,
Professor J. F. Hansen og
Landsoverretsprokurator C. Nyholm.

Allerede flere Maaneder forinden Statutternes Sanktion havde den nyvalgte Direktion arbejdet i Foreningen og havde allerede bevilget Laan til et temmelig betydeligt Beløb.

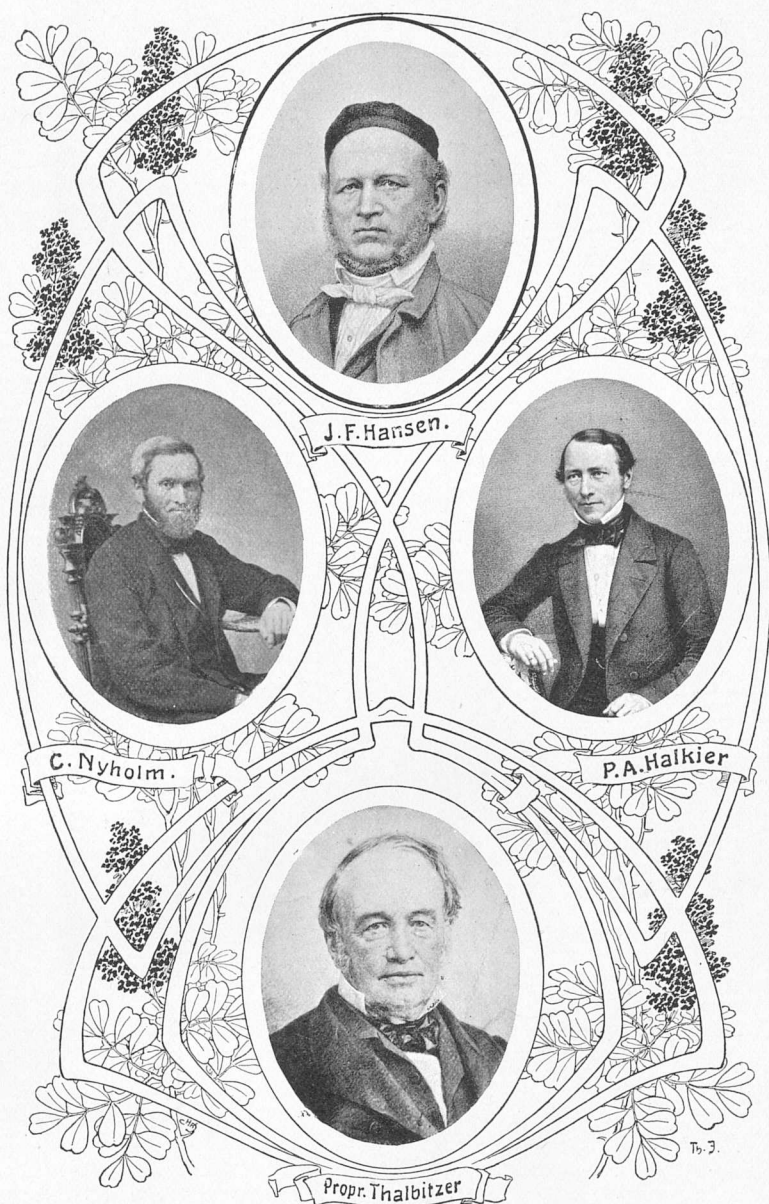
Det første Laan udbetaltes af Foreningen den 19. December 1851 til Proprietær Thalbitzer.

Allerede kort efter at Foreningen havde begyndt sin Virksomhed, skete der Henvendelse til Direktionen og Repræsentantskabet fra andre Landsdele om at faa Foreningens Omraade udvidet, saa at derværende Grundejere ogsaa kunde komme til at nyde godt af Foreningen, og navnlig hævede Røsterne sig højt for Lollands og Falsters Vedkommende.

Dette medførte da ogsaa, at der af Repræsentantskab og Generalforsamling blev vedtaget et Statuttillæg, hvorefter Foreningen udvidedes til ogsaa at optage Grundejere i Lolland-Falsters Stift. Dette Statuttillæg blev under 21. Juli 1852 forsynet med Ministeriets Sanktion, og Foreningens Navn blev derefter »Kreditforeningen af Grundejere i Sjællands og Lolland-Falsters Stifter«.

Allerede 2 Aar efter, nemlig ved Statuttillæg, stadfæstet den 5. December 1854, blev Foreningen udvidet til ogsaa at optage Grundejere i Fyens Stift og antog herefter det Navn, den endnu bærer, nemlig »Kreditforeningen af Grundejere i de danske Østifter«.

DEN FØRSTE DIREKTION OG REPRÆSENTANTSKABSFORMAND

For Jyllands Vedkommende var allerede oprettet særlige Kreditforeninger saavel for Landejendomme som for Købstadejendomme.

Medens Foreningen kun omfattede Sjællands Stift var den inddelt først i 9 og kort efter i 10 Distrikter, hvert med sin Repræsentant, men da adskillige af Repræsentanterne ikke senere fyldestgjorde Fordringen om at være Medlemmer af Foreningen, idet de ikke berigtigede de dem bevilgede Laan; og da der paa Grund af idelige Forandringer i de enkelte Distrikters Omraade ikke straks var nogen rigtig Stabilitet i disse Forhold, skal her først nævnes Distrikterne og disses Repræsentanter, efter at Lolland-Falsters og Fyens Stifter vare optagne i Foreningen:

- 1ste Distrikt: København indenfor Voldene med Undtagelse af Kristianshavn med Repræsentant Børstenbindermester G. Bruun.
- 2det do. Kristianshavn og Amager Birk med Repræsentant Urtekræmmer og Stivelsefabrikant H. C. Madvig.
- 3die do. Københavns Udenbys Klædebo Kvarter med Repræsentant Krigsassessor P. F. Koop.
- 4de do. Københavns Udenbys Vester Kvarter med Repræsentant Læge Z. G. Thostrup.
- 5te do. Københavns Amts nordre Birk, Hørsholm By og Birk med Repræsentant Forligelseskommissær J. M. Hvidberg.
- 6te do. Kronborg østre og vestre Birker samt Købstaden Helsingør med Repræsentant Regimentskirurg F. C. Kølpin Ravn.

- 7de Distrikt: Frederiksborg Birk, Frederiksværk Birk og Horns Herred med Byerne Hillerød og Frederikssund med Repræsentant Købmand O. N. Bach.
- 8de do. Københavns Amts søndre Birk, Lejre og Ramsø-Thune Herreder samt Roskilde og Køge med Repræsentant Proprietær Thalbitzer.
- 9de do. Holbæk Amt med deri liggende Købstæder med Repræsentant Tiendekommissær L. N. Lützhøft, Kallundborg.
- 10de do. Sorø Amt med deri liggende Købstæder med Repræsentant Købmand R. B. Knudsen, Slagelse.
- 11te do. Præstø Amt med deri liggende Købstæder med Repræsentant Prokurator Hjort, Præstø.
- 12te do. Bornholm med Købstæder med Repræsentant Proprietær Th. Meyn, Rønne.
- 13de do. Lollands Nørre og Sønder Herreder samt Nakskov med Repræsentant Kammerraad, Sparekassedirektør Schou, Nakskov.
- 14de do. Fuglse og Musse Herreder, Fejø Birk og øvrige Købstæder paa Lolland med Repræsentant Købmand H. C. Krøyer, Maribo.
- 15de do. Falster Birk med de paa Øen værende Købstæder med Repræsentant Købmand P. W. Wulff, Stubbekøbing.

Repræsentantskabet valgte til sin Formand Repræsentanten for 8de Distrikt (oprindeligt 5te Distrikt) Proprietær Thalbitzer.

Ved Repræsentantmødet den 12. November 1852 aflagde Direktionen den første Beretning til Repræsentantskabet, omfattende Foreningens Virksomhed i Tidsrummet fra dens Stiftelse til 30. Juni 1852. Der var derefter udbetalt Laan til Beløb 792,700 Rdlr., et efter Forholdene ikke ubetydeligt Beløb, navnlig naar henses til, at Institutionen var ny. Hertil kom jo yderligere, at Foreningens Kasseobligationer ikke fra Begyndelsen kunde sælges til en bestemt Kurs, men at Laantagerne som Regel maatte belaae Obligationerne i Nationalbanken, indtil en tilfældig Køber fandtes.

At Foreningen alligevel straks fra Begyndelsen gik godt fremad, viser den Omstændighed, at Udlaanet i det 2det Regnskabsaar, der gik fra 1. Juli 1852 til 31. Marts 1853, var 1,742,750 Rdlr.

Foruden alle de Vanskeligheder og alle de Bryderier, der som Regel følge et nyt Foretagende, fik Foreningen tillige andre Besværigheder at bekæmpe.

Der blev saaledes i den sidste Halvdel af Aaret 1852 gennem Artikler i »Berlingske Tidende« fremsat en Række Angreb paa Foreningen og dens Ledelse af en af Foreningens Stiftere, Kaptajn H. C. Bangert. Da Direktionen, efter at have imødegaaet nogle af Angrebene, ophørte hermed, indgav Kaptajn Bangert til Indenrigsministeriet et Andragende, der i alt væsentligt indeholdt de samme Paastande, som idelig var gentaget i hans Bladartikler.

Efter at dette Andragende under 15. December 1852 var tilstillet Direktionen til Erklæring, og Direktionen under 14. Januar 1853 havde afgivet den forlangte Erklæring, hørtes intet videre til dette Andragende, og Kaptajn Bangert har formodentlig fra Ministeriet faaet et Svar, der ikke særlig har tiltalt ham. Han begyndte nemlig paa ny sine Angreb i »Berlingske Tidende«, hvor han dog nu var bleven henvist til Avertissementsspalterne, og for om muligt at sætte en Grænse for disse vedblivende Skriverier, afgav Direktionen under 4. Februar 1853 i »Berlingske Tidende« en Erklæring, i hvilken den efter kortelig at have karakteriseret Angrebene Beskaffenhed og Tendens, meddelte, at den hos Repræsentantskabet havde andraget om en fuldstændig og grundig Undersøgelse af samtlige Foreningens Aktiver og øvrige Forhold ved sagkyndige Mænd.

Repræsentantskabet erklærede imidlertid en saadan Undersøgelse for overflødig, og Kaptajn Bangert aabnede saa paa ny i Begyndelsen af Aaret 1854 sine Avisangreb, saaledes at der i Løbet af 5 à 6 Uger omtrent hveranden Dag fandtes en Artikel i »Berlingske Tidende« paa 2 à 3 Avertissementsspalter. Denne Gang vare Angrebene ikke alene rettede mod Direktionen, men ogsaa mod Repræsentantskabet og Foreningens Revisorer, ja selv mod dens Statutter, der omtales som et »utilbørligt forkvaklet Plagiat« af den jyske Forenings Statutter, skønt Kaptajn Bangert fuldt vel vidste, at der under Udarbejdelsen af begge Foreningers Statutter havde været konfereret mellem de paagældende Komitéer, og at Ligheden altsaa var meget forklarlig.

Direktionen tabte endelig Taalmodigheden, og i Skrivelse af 15. April 1854 henvendte den sig derfor til Indenrigsministeriet og androg om, at der maatte blive foranstaltet en saadan Undersøgelse af Foreningens Stilling og Bestyrelsens Virksomhed, »som ommeldes i Ministeriets Skrivelse af 8. Juli 1851, betræffende Stadfæstelsen af Foreningens Statutter«.

Ministeriet overdrog da til Konferensraad, Generaldecisor Brinch-Seidelin og Konferensraad Johnsen at anstille en fuldstændig Undersøgelse af Foreningens Status og Bestyrelsens Virksomhed i det hele for at oplyse, saavel hvorvidt de af Kaptajn Bangert fremførte Klager vare grundede eller ikke, som hvorvidt Foreningen overhovedet opfyldte de den efter Loven af 20. Juni 1850 og Statutterne paahvilende Forpligtelser. Da de nævnte Herrer imidlertid »saa sig forhindrede« i at udføre Hvervet, blev dette af Ministeriet under 11. Juni 1854 overdraget til Kammerherre, Stiftamtmand, Grev Sponneck og Etatsraad, Generalprokurør Ahlgreen-Ussing, og disse to Herrer foretog derefter en meget omfattende Undersøgelse, som resulterede i en omstændelig Beretning, dateret 28. Februar 1855 til Indenrigsministeriet.

Saavel Direktionen som Repræsentantskabet havde da den Tilfredsstillelse, at Indenrigsministeriet i Skrivelse af 14. April 1855, ved hvilken meddeles de Resultater, som Kommissionen var kommen til, blandt andet udtaler, at ligesom Ministeriet af den afgivne Betænkning med Tilfredsstillelse har bragt i Erfaring, »at Foreningens Anliggender i det hele bestyres paa en saavel for Interessenternes Tarv som for Almenheden betryggende og

fyldestgørende Maade, saaledes findes der heller ikke efter de ved Undersøgelsen tilvejebragte Oplysninger Føje til fra det Offentliges Side at foretage Videre i Anledning af de fremkomne Besværinger«.

Efterhaanden som Foreningen blev ældre og Reservefonden voksede, fik man mere og mere Øjet op for, at det var en Uretfærdighed mod Foreningens ældre Medlemmer, at ny indtrædende Medlemmer, uagtet de straks bleve delagtige i Reservefonden i Forhold til deres Laans Størrelse, kun indbetalte det samme Indskud, som ældre Medlemmer havde betalt, nemlig 2 pCt., uanset at Reservefonden, der jo for Foreningens Vedkommende er fælles med Administrationsfonden, var naaet op til mellem 3 og 4 pCt., idet Medlemmernes halvaarlige Bidrag til Fonden oversteg, hvad der gik med til Foreningens Administration. For at raade Bod herpaa tænkte man sig at forhøje Indskudet, saaledes at ethvert nyt indtrædende Medlem skulde indbetale saa stort et Indskud, som svarede til den Andel, han straks opnaaede, men man maatte opgive denne Tanke af Hensyn til, at det vilde blive en for nye Laantagere altfor byrdefuld Foranstaltning.

Paa den anden Side var det givet, at den hidtil brugte Fremgangsmaade vilde medføre, at Reserve- og Administrationsfonden ved det mindre Indskud stadig holdtes nede, saa at det Tidspunkt rimeligvis aldrig vilde indtræde, at Medlemmerne opnaaede den tilsagte og

forventede ekstraordinære Afskrivning, der forudsatte, at Fonden var over 5 pCt. af Foreningens Gæld.

Da udkom den betydningsfulde Lov af 19. Februar 1861, hvorved Indenrigsministeriet blev bemyndiget til paa visse nærmere Betingelser at lade de Kreditforeninger, hvem det har tillagt de i Lov af 20. Juni 1850 ommeldte Begunstigelser, fremdeles beholde disse, uanset at det i deres Statutter maatte vedtages, at Indtrædelse af Interessenter og den tilsvarende Udstedelse af Kreditforeningsobligationer sker i Afdelinger eller Serier, saaledes at der ikke finder solidarisk Ansvarlighed Sted mellem de forskellige Afdelinger.

Foreningen benyttede straks denne Lov, idet den ved Statuttillæg, stadfæstet 20. September 1861, bestemte, at de indtil 31. Marts 1862 i Foreningen indtraadte Medlemmer skulde med de af dem udstedte Panteforskrivninger saavelsom med de indtil samme Tidspunkt af Foreningen udstedte Obligationer udgøre en egen Afdeling eller Serie, nemlig den første, medens saavel Indtrædelse af Medlemmer i Foreningen som dennes Udstedelse af Obligationer derefter skal foregaa i selvstændige Serier eller Afdelinger med en samlet Hovedstol af mindst 5 Mill. Rdlr.

Foreningens 1ste Serie havde ved sin Slutning ydet Laan til Beløb 14,201,150 Rdlr. = 28,402,300 Kr.

Efter at Serieinddelingen saaledes var indført, fortsattes Foreningens Virksomhed iøvrigt i fuldstændig det samme Spor som tidligere.

Foreningens 2den Serie sluttedes den 31. Marts 1871, efter at have givet Laan til i alt 13,171,150 Rdlr. = 26,342,300 Kr.

Foreningens 3die Serie afsluttedes paa Grund af Møntforandringen allerede den 31. Marts 1875. Den blev saaledes kun 4 Aar gammel og som Følge deraf den mindste af Foreningens Serier. Der var af denne Serie dog givet Laan til Beløb 11,604,350 Rdlr. = 23,208,700 Kr.

Foreningens 4de Serie sluttedes den 31. Marts 1884, efter at have udlaant i alt 64,036,600 Kr.

Paa Grund af Foreningens enorme Udvikling havde Administrationen været forholdsvis billig, saa at Seriernes Reserve- og Administrationsfonds vare voksede stærkt. Den i de oprindelige Statutters § 29 og Statuttillæg af 20. September 1861 § 7 ommeldte ekstraordinære Afskrivning paa Medlemmernes Gæld var forlængst naaet for 1ste og 2den Serie.

For disse 2 Seriers Vedkommende var der ved 4de Series Slutning paa denne Maade afskrevet i alt henholdsvis 1,425,987 Kr. 51 Øre og 568,435 Kr. 08 Øre, og da det saaledes viste sig, at man nu kunde administrere med et mindre Bidrag, blev dette, som for de 2 første Seriers Vedkommende oprindeligt havde været 25 Øre aarlig pr. 100 Kr. Hovedstol, men som fra 1875 for alle 4 Seriers Vedkommende havde været 20 Øre aarlig pr. 100 Kr. Hovedstol, nu for den nye 5te Serie yderligere nedsat til 16 Øre aarlig pr. 100 Kr. Hovedstol. Ganske vist vilde eventuelt Overskud ligesom tidligere komme Medlemmerne selv tilgode; men man gik ud fra den Betragtning, at det var urimeligt at betale til Foreningen, hvad der var givet, at man senere skulde have tilbage,

og at det ikke altid var de samme Medlemmer, der nød godt af Overskudet, som havde bidraget dertil.

En endnu større og væsentligere Forskel mellem den nye og de ældre Serier var dog den, at Medlemmernes aarlige Ydelser for 5te Series Vedkommende blev $\frac{1}{2}$ pCt. lavere end for de tidligere Serier, idet Ydelsen nedsattes til $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a.

Den ordinære Amortisationstid, der for de øvrige Seriers Vedkommende havde været ca. 45 Aar (opr. $46\frac{1}{2}$ Aar), blev derved forlænget til ca. 64 Aar.

Derefter begyndte en Periode, hvor Efterspørgselen paa Pengemarkedet efter rentebærende Papirer var saa stor, at Kursen paa disse naaede op til en hidtil ukendt Højde, hvilket kan ses deraf, at Laantagerne i Østifternes Kreditforening i flere Aar for deres 4 pCt.s Obligationer kunde opnaa en Kurs, der var indtil 2 pCt. over pari. Dette førte til, at der ved Statuttillæg af 25. Januar 1887 i 5te Serie blev oprettet en ny Afdeling, hvor Renten kun var $3\frac{1}{2}$ pCt. og Ydelsen 4 pCt. aarlig, hvorved Amortisationstiden blev ca. $69\frac{1}{2}$ Aar.

Naar Udviklingen saaledes førte med sig, at man kom længere og længere bort fra den oprindelige Amortisationsperiode (45 Aar), skyldtes dette Hensynet til Laantagerne, som man ønskede at give de lempeligste Vilkaar for Gældens Afvikling.

Da derhos Pengemarkedet paa det Tidspunkt var meget rigeligt, og Kurserne paa rentebærende Papirer vare høje, kunde en forlænget Amortisationsperiode indføres uden at trykke Kursen, idet Køberne af Obligatio-

nerne ikke tillagde Amortisationen nogen værdiforøgende Betydning.

Foreningens 5te Serie sluttedes den 31. Marts 1891, efter at have ydet Laan til Beløb i alt 89,945,800 Kr., nemlig:

til 4 pCt. Rente . . . 72,357,600 Kr.
- 3½ - — . . . 17,588,200 -

Ved Oprettelsen af Foreningens 6te Serie skete ingen Forandring. Da Kursen paa 3½ pCt.s Obligationer imidlertid i længere Tid var omtrent pari, blev der oprettet en ny Afdeling til 3 pCt. Rente, men da Laantagere som Regel hellere betale en lidt større årlig Ydelse end tage et større øjeblikkeligt Tab, og et saadant naturligvis ikke kunde undgaas ved Laan til 3 pCt. Rente, blev denne Afdeling kun af et meget lille Omfang.

Serien sluttedes den 19. Maj 1897, efter at have ydet Laan til Beløb i alt 92,590,100 Kr., nemlig:

til 4 pCt. Rente . . . 34,166,200 Kr.
- 3½ - — . . . 57,576,600 -
- 3 - — . . . 847,300 -

Forholdet mellem de udlaante Kapitaler i 5te og 6te Series 4 pCt.s og 3½ pCt.s Afdelinger er i de følgende Aar blevet noget forrykket, idet nogle Medlemmer af 4 pCt.s Afdelingerne have benyttet Tilladelsen til at foretage Ombytning til 3½ pCt.s Afdelingerne.

Ved Oprettelsen af Foreningens 7de Serie indførtes i Henhold til det derom vedtagne Statuttillæg af 18. November 1896 atter væsentlige Forandringer, der alle vare dikterede af Hensynet til Medlemmernes Tarv og Lempelser i deres Vilkaar.

Serieinddelingen blev paa en Maade ophævet, idet der i Stedet for indførtes Afdelinger, som atter deltes i Underafdelinger med forskellig Rentefod. Denne Foranstaltning indførtes navnlig for at undgaa den Nedgang i Kursen, der altid tidligere havde vist sig for en ny oprettet Series Obligationer, idet disse nu — naar de bære samme Rente — ville være ens og fortløbende fra den ene Afdeling til den anden.

Endvidere indførtes i Henhold til Lov af 24. April 1896 ikke amortisable Laan. Laan kunne nu ydes enten helt uamortisable, helt amortisable eller blandede, dog at det uamortisable Laan eller den uamortisable Del af et Laan ikke kan overstige $\frac{1}{3}$ af Vurderingssummen. Foreningen er derved kommen bort fra, hvad der tidligere var en af Ejendommelighederne ved hele Kreditforeningsinstitutionen, den fuldstændige Amortisation eller Amortisationen tilbunds; men man har gjort gældende, dels at det hørte til de store Sjældenheder, at et Laan virkelig blev helt amortiseret paa ordinær Maade, og dels at der under alle Forhold var en Værdi, som en Ejendom altid vilde bevare som Laaneobjekt, og at det derfor vilde være urimeligt at afdrage et Laan helt, da det kun vilde medføre Bekostning at faa Forholdet reableret. Til Gengæld er Amortisationstiden for de amortisable Laans Vedkommende atter bleven indskrænket, idet den i Henhold til ovennævnte Lov er fastsat til 60 Aar.

Fremdeles blev der indført den Bestemmelse, at Indskudet til Seriens Reservefond, som tidligere altid var 2 pCt. og skulde betales kontant ved et Laans Berigtigelse,

nu for den uamortisable Dels Vedkommende er nedsat til 1 pCt., hvorhos det samlede Indskud kan betales med $\frac{1}{4}$ straks og $\frac{1}{4}$ i hver af de nærmest paafølgende 3 Terminer, og endvidere blev Bidraget til Reserve- og Administrationsfonden, for saa vidt angaar uamortisable Laan, nedsat til 6 Øre aarlig pr. 100 Kr. Hovedstol.

Endelig blev der fastsat Bestemmelse om, at ekstraordinær Afbetaling paa et Medlems Gæld tillige skal medføre en tilsvarende Nedsættelse i Laanets Hovedstol og altsaa ogsaa i den halvaarlige Ydelse.

Foreningens ældre Serier bleve selvfølgelig uberørte af alle disse nye Bestemmelser.

Foreningens 7de Serie har indtil 31. Marts 1901 ydet Laan til et samlet Beløb af 56,916,100 Kr., nemlig:

til 4 pCt. Rente . . .	29,953,700 Kr.
- $3\frac{1}{2}$ - — . . .	26,856,700 -
- 3 - — . . .	105,700 -

Ved Statuttillæg af 7. November 1900 er oprettet en 8de Serie for fuldt ud amortisable Laan. Rente og Ydelse er som for amortisable Laan af 7de Serie, hvilken Serie fremdeles holdes aaben.

Af 8de Serie er fra dens Aabning den 11. December 1900 indtil 31. Marts 1901 ydet Laan til et samlet Beløb af 4,855,200 Kr., nemlig:

til 4 pCt. Rente . . .	4,798,200 Kr.
- $3\frac{1}{2}$ - — . . .	57,000 -

Den ovenfor berørte Periode med det rigelige Penge-
marked og de høje Kurser paa rentebærende Papirer,
der gav Staten Anledning og Lejlighed til den store
Pengetransaktion ved at konvertere en Statsgæld paa ca.
100 Mill. Kr. fra 4 pCt. til $3\frac{1}{2}$ pCt., medførte ganske
naturligt ogsaa, at der indenfor Foreningen rejste sig
Stemmer for en Konvertering af Foreningens 4 pCt.s
Kasseobligationer.

Foreningens Direktion var fra Begyndelsen imod en
saadan Konvertering, idet den gik ud fra, at det var
dens Pligt ikke alene at se paa de enkelte Medlemmers
Interesser, men ogsaa at tage Hensyn til, hvad der vilde
baade Foreningen som Helhed bedst. Den befrygtede, at
en saadan Konvertering kunde bevirke, at de Institu-
tioner og private Kapitalister, som hidtil med Forkærlighed
havde søgt de af Foreningen udgivne Obligationer, mulig
vilde tabe Lysten til disse. I hvert Fald vilde den
Omstændighed, at Foreningen gik til Konvertering, med-
føre en vis Usikkerhed hos det obligationskøbende Pub-
likum, hvem det naturligvis aldrig var faldet ind, at
den i Statutterne hjemlede Ret til at opsige »enten
samtlige udstedte Obligationer eller en Del deraf« vilde
blive benyttet til at gennemføre en Konvertering.

Direktionen fandt tilmed, at den Pris, hvortil Kon-
verteringen efter den foreløbige Forhandling med for-
skellige Banker kunde gennemføres, var for høj, og
nærede tillige stor Betænkelighed ved at anvende den
største Del af vedkommende Seters Reservefonds effek-
tive Formue til en Konvertering.

Betænelighederne, der saaledes vare mange og store, deltes af Flertallet af Repræsentanterne og en stor Del Medlemmer, men saavel fra Forslagsstillerne som fra andre Medlemmers Side blev det med stor Styrke gjort gældende, at Direktionen og Repræsentantskabet kun skulde varetage *Medlemmernes* Interesser, der absolut gik i Retning af en Konvertering.

Det vil være Fremtidens Sag at afgøre, hvem der havde størst Ret; hver af Parterne kæmpede for sin Overbevisning.

Det økonomiske Tryk for Landejendomsbesidderne var vel ogsaa paa det Tidspunkt noget nær paa sit højeste, og hvor man kunde skimte en Lettelse, gav man ikke Ro, før den var opnaaet.

Det var her især Bornholmerne, der gjorde sig gældende.

Det første Forslag om Konvertering blev saaledes indsendt af Proprietær M. E. Kirketerp som Formand for Bornholms landøkonomiske Forening, og et senere Forslag var underskrevet af 10 Medlemmer fra Bornholm med Folketingsmand Blem og Kirketerp i Spidsen. Det var særlig disse to Mænd og da navnlig Blem, der ledede den hele Bevægelse, og deres Ihærdighed fik et karakteristisk Udtryk deri, at de ved 3 forskellige Generalforsamlinger, hvor Konverteringsspørgsmaalet blev behandlet, og sidste Gang ved en ekstraordinær Generalforsamling, der afholdtes den 15. April 1889, lejede Dampskib til at overføre en Mængde Medlemmer, hver forsynet med 5 Stemmer fra Bornholm, for at faa Konverteringsforslaget gennemført.

Det var nogle af de livligste Generalforsamlinger i Østifternes Kreditforening. Konverteringen *skulde* gennemføres, og det blev da ogsaa omsider vedtaget, at dette skulde ske endogsaa til Priser, som Direktionen ved senere Forhandlinger med vedkommende Banker fik en Del nedsat.

Statuttillæget vedrørende denne Foreningens første Konvertering blev stadfæstet den 31. August 1889. Det bestemmer, at de til 2den, 3die og 4de Serie hørende Kasseobligationer fra 11. December 1889 at regne konverteres saaledes, at Renten af dem nedsættes fra 4 pCt. til $3\frac{1}{2}$ pCt. p. a., at de halvaarlige Ydelser af Laanenes Hovedstol nedsættes fra $2\frac{1}{2}$ pCt. til $2\frac{1}{4}$ pCt., samt at den halvaarlige Rente af den til hver Termin skyldige Restkapital nedsættes fra 2 pCt. til $1\frac{3}{4}$ pCt.

Til Iværksættelsen af disse Bestemmelser, navnlig med Hensyn til Konverteringen af Kasseobligationerne, blev under 6. og 9. September 1889 afsluttet en Overenskomst med Nationalbanken, Privatbanken, Handelsbanken og Landmandsbanken, hvorefter disse Banker med Landmandsbanken som Negotiator paatog sig at konvertere de paagældende Kasseobligationer mod en Præmie for 2den Serie af $3\frac{1}{2}$ pCt., for 3die Serie af $3\frac{3}{4}$ pCt. og for 4de Serie af 4 pCt. For det Obligationsbeløb, som ikke konverteredes, men derimod ifølge den statutmæssige Opsigelse blev indfriet kontant ved Bankerne imod $3\frac{1}{2}$ pCt. Kasseobligationer, skulde godskrives Bankerne for 2den Serie $3\frac{1}{2}$ pCt., for 3die Serie $3\frac{3}{4}$ pCt. og for 4de Serie $4\frac{1}{4}$ pCt. De Kasseobligationer, som ejedes af Seriernes Reservefonds, og som skulde bevares

for samme, bleve konverterede af Foreningen uden Vederlag til Bankerne.

De Beløb, der derefter skulde konverteres af Bankerne eller overtages af disse, vare:

for 2den Serie	8,941,900	Kr.
- 3die —	10,839,300	-
- 4de —	40,860,900	-
i alt	<u>60,642,100</u>	Kr.

medens Seriernes Reserve- og Administrationsfond selv beholdt til Konvertering:

2den Serie	250,000	Kr.
3die —	270,000	-
4de —	450,000	-
i alt	<u>970,000</u>	Kr.

Ved samme Statuttillæg blev for de konverterede Seriers Vedkommende Reserve- og Administrationsfondens Maksimumsgrænse nedsat fra 5 pCt. til 3 pCt., saa at der straks blev et betydeligt Beløb at afskrive paa Medlemmernes Konverteringsgæld. Resten af denne er senere dækket derved, at Reservefondens Overskud over 3 pCt. forlods er afskrevet paa Gælden.

Da nu Konverteringen af Foreningens 2den, 3die og 4de Serie havde fundet Sted, var det kun en naturlig Følge heraf, at Direktionen søgte at benytte det gunstige Pengemarked i 1895 til Konvertering af 5te og 6te Seriers 4 pCt. rentebærende Kasseobligationer, og det lykkedes da ogsaa at gennemføre denne i Juni Termin 1895 i Henhold til Kundgørelse af 4. Februar s. A. Det voldte imidlertid betydelig større Besværlighed end ved den første Konvertering at opnaa tilfredsstillende Overens-

komst med vedkommende Bankkonsortium, dels fordi dette endnu havde Bryderierne og Vanskelighederne ved den første Konvertering i altfor frisk Minde, dels fordi de Serier, der skulde konverteres, vare saa nye, at deres Reservefonds ikke, navnlig for 6te Series Vedkommende, vare synderligt mere end de betalte Indskud, og dels endelig fordi det denne Gang drejede sig om ganske anderledes store Beløb.

Konverteringspørgsmaalet blev i Foraaret 1895 behandlet paa flere Møder af Delegerede fra samtlige Landets Kreditforeninger, idet man haabede at kunne opnaa de gunstigste Betingelser, naar alle Kreditforeningerne sluttede sig sammen, hvorved Objektet for Konverteringen vilde komme til at omfatte i alt 300 Mill. Kroner.

Efter mange og lange Forhandlinger saavel mellem Foreningerne indbyrdes som mellem disse og Bankkonsortiet blev man endelig enig om Betingelserne, der maatte siges at være ganske tilfredsstillende.

Konverteringen, der for Foreningens Vedkommende som ovenfor bemærket omfattede de til 5te og 6te Series 1ste Afdeling henhørende 4 pCt. rentebærende Kasseobligationer, blev gennemført paa en fra den tidligere afvigende Maade, idet den foregik saaledes, at Renten af disse Obligationer først fra 11. Juni Termin 1900 skulde nedsættes til $3\frac{1}{2}$ pCt. Den Bekostning, det vilde have medført at faa Renten nedsat straks, var nemlig saa betydelig, at det vilde have været umuligt for vedkommende Reservefonds at staa i Forskud for den.

Nu opnaaede Medlemmerne ganske vist ikke det, de nærmest havde haabet, at faa Renten og derved

ogsaa deres Ydelse nedsat *straks*; men til Gengæld blev alle Omkostningerne ved Konverteringen ikke mere, end at de med Renter ere beregnede til i alt at komme til at udgøre for 5te Serie 62 Øre og for 6te Serie 63 Øre pr. 100 Kr. konverteret Gæld.

Disse Konverteringsomkostninger skulle dækkes ved Medlemmernes uforandrede Ydelse, efter at Renten af Kasseobligationerne er nedsat, og da hertil vil udkræves c. 3 Terminer, ville Medlemmerne af de paagældende Serier og Afdelinger faa det faktiske Udbytte af Konverteringen fra 11. December Termin 1901.

Konverteringen omfattede for 5te Serie 65,852,900 Kr.

—	—	-	6te	—	32,302,000	-
					98,154,900	
					i alt . . .	

Endelig foretoges i Juni Termin 1896 en Konvertering af 1ste Series Kasseobligationer saaledes, at Renten nedsattes fra 4 pCt. til $3\frac{1}{2}$ pCt.; men da denne Konvertering kun omfattede $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr., behøvede man ikke nogen Bank til dens Gennemførelse, og den blev saaledes foretaget uden nogensomhelst Udgift.

For Medlemmernes Vedkommende skete der ikke ved denne Konvertering nogen øjeblikkelig Lettelse, idet Renten vel blev nedsat til $3\frac{1}{2}$ pCt., men Ydelsen uforandret vedblev at være 5 pCt. p. a. Medlemmerne ville derimod nyde godt af denne Konvertering derved, at Amortisationstiden er bleven kortere.

For de Laan af 1ste Serie, som ere blevne afviklede alene ved de statutmæssige halvårlige Ydelser, har Amortisationstiden været 39—41 Aar.

De Bestemmelser i Foreningens oprindelige Statutter, som vare mindst klare og som derfor ogsaa have givet Anledning til størst Tvivl, saa meget mere som de angik et af de ømmeste Punkter, vare Bestemmelserne angaaende Medlemmernes Forhold til Reservefonden. Foruden § 59, der omhandlede Foreningens Opløsning og bestemte, at Foreningens Formue i et saadant Tilfælde skal deles mellem Medlemmerne i samme Forhold, i hvilket de ere pligtige at deltage i lidte Tab, var der egentligt kun en eneste Paragraf, der direkte omtalte Udbetaling af Reservefondsandel, nemlig § 29, hvis sidste Stykke lød saaledes: »Naar Fondens Beholdning har naaet en Størrelse, der overstiger 5 pCt. af den Foreningen paahvilende Gæld, skal Overskudet anvendes til Indfrielse af Foreningens Obligationer, og det saaledes anvendte Beløb afskrives paa Medlemmernes Gæld til Foreningen, fordelt nøjagtigen paa hvert Medlem i Forhold til hans Andel i Fonden«; men man mente af forskellige spredte Bestemmelser at kunne udlede en bestemt Regel, og navnlig mente Direktionen, at § 27 maatte indeholde tilstrækkelig Hjemmel til at udbetale udtrædende Medlemmer deres Andel i Reservefonden.

Denne Paragraf bestemte nemlig, at enhver Terminskvittering skal nøjagtig oplyse Størrelsen — — »af det Beløb, hvormed han« (∴ Medlemmet) »i Forhold til sin oprindelige Gæld til Foreningen er delagtig i dens Reservefond« og »I Henhold til den halvaarlige Afregning erholder ethvert Medlem ved Udtrædelsen af Foreningen saavel som ved enhver Forandring i Gældens Hovedstol en endelig Opgørelse af hans hele Mellemværende med Foreningen«.

I nogle Aar udbetalte Direktionen derfor til udtrædende Medlemmer deres formentlige Andel i Fonden, naar Regnskabet for det paagældende Aar var godkendt; men da Indenrigsministeriet (Bang) i Skrivelser af 6. August 1853 og 7. Marts 1854 havde fremsat Udtalelser, der maatte lade formode, at Ministeriet gik ud fra, at Medlemmernes Andel i Reservefonden ikke udenfor de i Statutternes §§ 29 og 59 udtrykkelig nævnte Tilfælde kunde regnes dem direkte tilgode, fik Direktionen Betynkkeligheder og udbad sig hos Ministeriet i Skrivelse af 19. April 1855 en autentisk Fortolkning af Statutterne med Hensyn til dette Spørgsmaal.

Det var Direktør, Overretsprokurator Nyholm, der bragte Spørgsmaalet frem, og dette skete mærkeligt nok paa et Tidspunkt, hvor han befandt sig paa en Baderejse, medens Justitsraad Buntzen var konstitueret i hans Sted. Han havde nemlig altid været af den Mening, at det burde være saaledes, at et frivilligt udtrædende Medlem ikke fik nogen Andel udbetalt. Han havde ikke tidligere villet gøre denne sin Anskuelse gældende, fordi han ikke troede at kunne gennemføre den, idet han vidste, at § 27 vilde blive anført imod ham, uagtet han var paa det rene med, at denne § ved Statutternes Udarbejdelse var fremkommen som Følge af en lang Debat og som et Slags Kompromis imellem de stridende Meninger, idet »hver Part tænkte sit derved«.

Direktør, Grosserer Malling og den konstituerede Direktør, Justitsraad Buntzen, hældede til samme Anskuelse, hvorimod Direktionens Formand, Professor Hansen, holdt fast ved, at Medlemmerne havde Ret til Andel i Fonden.

Denne Dissents mellem Direktionens Medlemmer resulterede i ovennævnte Henvendelse til Ministeriet, som i Svarskrivelse af 12. Maj 1855 gav Majoriteten i Direktionen Medhold og blandt andet udtalte:

»Ihvorvel Ministeriet saaledes ikke kan bifalde den af Direktionen i den her ommeldte Henseende brugte Fremgangsmaade« (o: Udbetaling af Reservefondsandel); »men tvertimod maa anse samme for stridende mod en rigtig Opfattelse af Foreningens Statutter, er den stedfundne Afvigelse dog ikke af den Beskaffenhed, at de i Loven af 20. Juni 1850 for de Kreditforeningen tilstaaede Begunstigelser foreskrevne Betingelser derved kunne siges at være overtraadte, og Ministeriet kan derfor heller ikke anse sig beføjet til paa det Offentliges Vegne at skride ind i denne Anledning og give noget udtrykkeligt Paalæg om for Fremtiden at følge den efter Sammes Formening rigtigere Fremgangsmaade.

Skulde imidlertid et senere Repræsentantskab være af den Mening, at de omhandlede Udbetalinger af Reservefonden til de udtrædende Medlemmer maa anses for statutstridige, nærer jeg ingen Tvivl om, at Direktionen vil kunne tilpligtes at refundere Foreningen de i det paagældende Regnskabsaar skete Udbetalinger af denne Art, og jeg maa derfor henstille til Direktionens nærmere Overvejelse, om Samme ikke maatte anse det rettest indtil videre at standse med disse Udbetalinger.

Finder nogen af de udtrædende Medlemmer sig derved forurettet, staar det ham jo frit for at anlægge Sag imod Foreningen, og Spørgsmaalet vil da finde sin Afgørelse ved Domstolene«.

Denne Besked var ikke til at tage Fejl af, og Direktionen ophørte derfor med at udbetale Reservefondsandel til udtrædende Medlemmer, idet den naturligvis ikke vilde paatage sig et saadant Ansvar eller en saadan Risiko, som Ministeriet i sin Skrivelse antyder.

Det varede ikke længe, inden et udtraadt Medlem, Major, Garverientreprenør og Lysestøber C. W. Messerschmidt, anlagde Sag mod Foreningen for at faa denne tilpligtet at betale ham Reservefondsandel for de af ham indfrieede Laan fra Foreningen, store 18,000 Rdlr., 7000 Rdlr. og 12,000 Rdlr., idet han gjorde gældende, at han havde afgjort sin Gæld til Foreningen ved at betale Kapital og Renter samt fem fulde Aars Bidrag til Reserve- og Administrationsfonden, hvorhos den Tid, i hvilken Interessenter, som have afgjort deres Gæld til Foreningen, vedblive at være ansvarlige for deres Forpligtelser, var udløben, uden at der var gjort noget Krav paa ham.

Den 22. December 1856 afsagde den Kgl. Landsoversamt Hof- og Stadsret Dom i Sagen og frifandt Foreningen.

Mærkeligt nok blev denne Dom ikke fra nogen af Siderne appelleret, uagtet det dog maatte have sin store Interesse at faa Spørgsmaalet endelig afgjort ved en Højesteretsdom, men endnu mærkeligere synes det at være, at man ikke ved Statuttillæget af 20. September 1861 søgte at faa klare og tydelige Bestemmelser indførte.

Efter at Serieinddelingen var bleven indført ved nysnævnte Statuttillæg, blev Spørgsmaalet mere og mere brændende. Saalænge 1ste Serie ikke var sluttet, kunde et Medlem — den statutmæssige Sikkerhed forudsat —

nemlig faa nyt Laan af Foreningen med Prioritet jevn- sides det tidligere, saa at der ikke var nogen Nød- vendighed for at indfri dette Laan, ja som et Kuriosum kan anføres, at Medlemmer, der ønskede at ombytte et forud for Gælden til Foreningen prioriteret Laan med Laan af Foreningen, prioriteret jevn- sides det tidligere, kunde faa saadant iværksat *uden ny Taksationsforretning*, uagtet Bestemmelsen herom først er optaget i de under 25. April 1896 stadfæstede rev. Statutter; men da 1ste Serie havde afsluttet sin Udlaansvirksomhed, kunde Medlemmerne som Regel ikke saaledes faa Tillægslaan af Foreningen.

Da de to Serier vare to forskellige juridiske Per- soner, hver med sin særlige Formue, skulde det nye Laan nemlig gives med Prioritet efter det ældre, og da dette foruden selve Laanets Hovedstol skulde betragtes som behæftende Ejendommen med den fulde solidariske Ansvarlighed, $\text{c}:\frac{2}{3}$ af det oprindelige Laan, kunde der kun sjældent blive Plads til Tillægslaan, og selv om dette var Tilfældet, vilde et saadant Laan aldrig kunne blive af en saadan Størrelse, at det stod i passende Forhold til Ejendommens virkelige Værdi.

Som Følge heraf blev det nødvendigt, at Medlemmer, der ved Tilbygning eller paa anden Maade havde forøget deres Ejendommens Værdi, og derfor skulde have større Laan, maatte indfri deres Laan af 1ste Serie og miste Andelen i denne Series Reservefond, samt betale fuldt 2 pCt. Indskud til den aabne Serie. For at opnaa en i mange Tilfælde forholdsvis ringe, men dog nødvendig Forøgelse af et Laan maatte et Medlem saaledes anvende betydelig Bekostning og give Slip paa store Fordele.

Denne Omstændighed var naturligvis en stor Ulempe ved Serie-Institutionen, og man søgte da paa forskellige Maader at faa indført Bestemmelser, sigtende til at lette Medlemmer af en afsluttet Serie Adgangen til at erholde Tillægslaan af en ny Serie, men stadigt uden Resultat, da Indenrigsministeriet viste sig ubøjeeligt.

Der blev saaledes under 4. November 1862 af Generalforsamlingen vedtaget et Statuttillæg, hvorefter Direktionen skulde være bemyndiget til at lade et Medlem af en sluttet Serie overføre sit Restlaan til den Serie, hvorfra Tillægslaan var indrømmet, saaledes at den afsluttede Serie udredede de 2 pCt. af det overførte Laans Beløb, som tilkom den aabne Serie, og Medlemmets Andel i den afsluttede Series Reserve- og Administrationsfond derved være endelig og for bestandig afgjort, dog at Overførelse ikke skulde kunne tilstedes, saafremt den afsluttede Series Formue var mindre end 2 pCt. — Ved Overførelsen skulde den solidariske Ansvarlighed til den sluttede Serie straks ophøre.

Uagtet dette Udkast til Statuttillæg var enstemmigt anbefalet baade af Repræsentantskab og Direktion, udtalte Ministeriet dog i Skrivelse af 6. December 1862, efter en meget udførlig Motivering, at det ikke saa sig i Stand til at stadfæste bemeldte Tillæg. Ministeriet tilføjede, at der ikke vilde kunne blive Spørgsmaal om at sanktionere den Bestemmelse, »at de solidariske Forpligtelser til den afsluttede Serie straks ubetinget ophøre, idet efter Lov af 19. Februar 1861 § 1 d, jvfr. § 2 af Statuttillæget af 20. September 1861, ingen Interessent, der udtræder af Foreningen eller en bestemt Serie, maa

meddeles Kvittering for Ophøret af det ham paahvilende solidariske Ansvar, forinden Regnskabet for det paagældende Aar af Ministeriet er blevet forsynet med Paa-tegning om, at der ved samme Intet fra det Offentliges Side er fundet at erindre, eller der haves saadan Sikkerhed for Fyldestgørelsen af det solidariske Ansvar, som Ministeriet finder tilstrækkelig«.

Direktionen opgav dog ikke Sagen, men henvendte sig paa ny i Skrivelse af 7. Januar 1863 til Ministeriet om Sanktion paa den vedtagne Bestemmelse. Direktionen imødegik i denne Skrivelse meget omstændeligt alle Ministeriets Betæneligheder og udtalte tillige, at saafremt Ministeriet som Betingelse for Statuttillægets Stad-fæstelse skulde forlange, at det Medlem, der overførte sin Restgæld til den aabne Serie, skulde vedblive at være solidarisk ansvarlig med Medlemmerne af den sluttede Serie, indtil dette Ansvar paa sædvanlig Maade bortfaldt, da nærede man ingen Tvivl om, at en saadan Bestemmelse vilde blive vedtagen.

Ministeriet var imidlertid ubønhørligt. I Skrivelse af 7. Marts 1863 nægtede det paa ny Stadfæstelse, og det eneste, Direktionen opnaaede, var Ministeriets Tilsagn om at tage *billigt Hensyn* til Foreningens Status ved Bedømmelsen af de Vilkaar, hvorunder den solidariske Forpligtelse til den ene Serie straks maatte kunne ophøre ved Overførelsen af Restlaanet til den anden Serie, saaledes at Direktionen i denne Henseende fra Ministeriets Side vilde kunne forvente al den Imødekommen, som efter Omstændighederne kunde indrømmes.

Det var jo altid noget; men det tilfredsstillende ikke hverken Direktion eller Repræsentantskab, og for yderligere at indvirke paa Ministeriet vedtog man paa det ordinære Repræsentantmøde i Oktober 1863 Udkast til et Andragende til Ministeriet fra selve Repræsentantskabet. Dette Andragende blev indsendt med Direktionens Skrivelse af 21. Marts 1864, i hvilken der endnu mere eftertrykkeligt end tidligere blev fremhævet det urimelige i den bestaaende Ordning, og i hvilken man for at forsøge en anden Udvej, udbad sig Ministeriets Udtalelse om, hvorvidt Samme af Hensyn til Obligationsejernes Interesse maatte finde Noget at erindre imod, at der fremtidigt ved Laan af forskellige Serier stipuleredes *jevnsides Prioritet og Panteret*, og for saa vidt Ministeriet mod Forventning maatte finde, at dette efter de gældende Statutter ikke var tilstedeligt, da en Tilkendegivelse om, hvorvidt Ministeriet vilde stadfæste et Statuttillæg, sigtende til at erkende en saadan Pantsætnings Gyldighed, naar det paa statutmæssig Maade var vedtaget.

I Skrivelse af 23. April 1864 udtalte Ministeriet, at det vedblivende maatte fastholde sine tidligere afgivne Resolutioner og saaledes ikke kunde indlade sig paa at stadfæste noget Statuttillæg med det anførte Indhold. Ministeriet indrømmede dog, at Statutterne ikke udtrykkeligt forbød en saadan Fremgangsmaade, og saafremt Direktionen derfor vilde paatage sig det med samme forbundne Ansvar, fandt Ministeriet ikke paa det Offentliges Vegne at burde skride ind mod Foreningen i denne Anledning.

Direktionen vedtog derefter at gøre Gennemførelsen af den paatænkte Fremgangsmaade afhængig af Repræsentantskabets og Generalforsamlingens Samtykke; uen da der hos en Del Repræsentanter viste sig Betænkelighed ved at tiltræde Direktionens Forslag om en saadan jevnside Prioritering af Laan af forskellige Serier, saa at der næredes Tvivl om, hvorvidt det vilde faa Majoritet i Repræsentantskabet, og da navnlig Professor Hansen ikke vilde paatage sig noget Medansvar ved Gennemførelsen af Forslaget, medmindre det blev billiget med aldeles overvejende Majoritet saavel af Repræsentantskab som af Generalforsamling, saa forandrede Direktionen sit Forslag derhen, at der ved Bevilling af Laan af den aabne Serie med Prioritet efter Laan af en sluttet Serie kun skulde betragtes $\frac{1}{3}$ af de det forudprioriterede Föreningslaan vedhæftende solidariske Forpligtelsers Beløb som præjudicerende Laanet af den aabne Serie, medens de øvrige $\frac{2}{3}$ af bemeldte solidariske Forpligtelser bleve at prioritere jevnside de solidariske Forpligtelser til Laanet af den aabne Serie.

Dette Forslag vedtoges i Oktober 1864 af Repræsentantskabet med 7 mod 6 Stemmer.

Der blev derefter af Direktionen eller rettere af Direktionens Formand — Professor Hansen — under 12. August 1865 tilskrevet Indenrigsministeriet, om der kunde ventes Stadfæstelse paa et Statuttillæg med det ovennævnte Indhold. Det var nu den retskyndige Direktør, Overretsprokurator Herforth, der med Tilslutning af Direktør Malling holdt fast paa, at en saadan Deling af det solidariske Ansvar ikke kunde iværksættes, da

den Betingelse, at alle en Kreditforenings Interessenter skulle være solidarisk ansvarlige for de af Foreningen udstedte Gældsfor skrivinger med de fulde $\frac{5}{5}$ af Ejendommenes Taksationsværdi, saafremt de have erholdt $\frac{3}{5}$ af denne til Laans og i *samme Forhold* til det laante Beløb, naar dette har udgjort en mindre Del af Taksationsværdien, er »en af Hjørnestenene for Kreditforeninger«.

Ministeriet svarede da ogsaa i Skrivelse af 29. August 1865, at der ikke kunde blive Spørgsmaal om at stadfæste et Statuttillæg af det angivne Indhold, da en saadan Indskyden af et nyt Laan i de et ældre Laan vedhængende solidariske Forpligtelser og dermed forbundne delvise Nedsættelse af sidstnævnte staar i Strid med Lov 20. Juni 1850 § 4 d, hvorefter de solidariske Forpligtelser samlede skulle slutte sig til det Laan, som de vedrøre, samt at Ministeriet heller ikke fandt Føje til at virke for en Forandring i Loven, som kunde afgive Hjælp til et saadant Statuttillæg.

Hvad man den Gang forgæves søgte at opnaa og meget mere end det, har Foreningen som bekendt senere opnaaet.

Statuttillæget af 25. Januar 1887 (2den Afdeling) var det første vigtige Skridt i den Retning. Medlemmerne af de sluttede Serier fik ved dette Tillæg Ret til ved Overførelsen til den aabne Serie af deres Restgæld til en sluttet Serie, afrundet til fulde Hundreder, at medtage 2 pCt. af det overførte Beløb fra vedkommende Series Reserve- og Administrationsfond, saafremt denne ved

Slutningen af det sidst forløbne Regnskabsaar var mindst 4 pCt. af Seriens Gæld, og ellers et saa stort Beløb, at der blev tilbage 2 pCt. af Restgælden ved Overførelsen.

Denne Bestemmelse, som man havde savnet i saa mange Aar, og hvis Ikke-Tilstedeværelse havde været generende og bekostelig for saa uhyre mange, blev navnlig straks, men ogsaa senere gennem Aarenes Løb, benyttet af en Mængde Medlemmer, og Tilgangen til den aabne Serie blev som Følge deraf i de paafølgende Aar af et hidtil ukendt Omfang.

Efterhaanden nærmede sig det Tidspunkt, da de ældste Laan af Foreningens 1ste Serie, som ikke i Tidernes Løb enten vare indfriele eller vare blevne omskrevne til ny Hovedstol, kunde ventes afviklede paa ordinær Maade, og det blev da nødvendigt at faa afgjort, om saadanne Medlemmer skulde have udbetalt nogen Andel i Reservefonden.

Ved Statuttillæg af 7. December 1892 blev det da slaaet fast, at naar et Medlems Restgæld ved den ordinære Amortisation, derunder indbefattet den ekstraordinære Afskrivning, enten er nedbragt saa meget, at den kan dækkes ved Andelen i Reservefonden eller fuldstændig afvikles, skal Andelen i Reservefonden tilfalde Medlemmet, for saa vidt Seriens Reservefond har statutmæssigt Maksimum, og at Kvittering for solidarisk Ansvar under samme Forudsætning skal gives uden Sikkerhedsstillelse. Ved samme Statuttillæg fik man endvidere den betyd-

ningsfulde Udvidelse af de ovennævnte Bestemmelser i Statuttillæget af 25. Januar 1887, at et Medlem af en sluttet Serie ved Overførelse af sin Restgæld fra denne, fik udbetalt *hele* sin Andel i Fonden, saafremt denne havde naaet Maksimumsstørrelsen, imod at betale statutmæssigt Indskud til den aabne Serie. Saafremt vedkommende Series Reservefond ikke havde naaet Maksimum, skulde ingen Udbetaling kunne finde Sted.

Da den sidstnævnte Bestemmelse imidlertid var en Indskrænkning i Statuttillæget af 25. Januar 1887, blev dette Statuttillæg for saa vidt ved at være i Kraft for Medlemmerne af 5te og 6te Serie, og gælder fremdeles for disse, indtil disse Series Reservefond har naaet Maksimum.

Ved Revisionen og Kodifikationen af Foreningens Statutter indførtes endelig i 1896 nye Regler, og disse for Medlemmerne særdeles gunstige Bestemmelser, der ere de nu gældende, ere i det væsentlige følgende:

Ved *Overførelse* til den aabne Serie erholde Medlemmerne den fulde Andel, naar vedkommende Series Reservefond er over 3 pCt. af Restgælden, medens de i modsat Tilfælde maa efterlade 2 pCt. af Restgælden.

Ved *Indfrielse* uden Overførelse skelnes mellem, om Series Reservefond har naaet Maksimumsstørrelsen eller ej. I første Tilfælde udbetales Reservefondsandel efter Fradrag af 1 pCt. af Restgælden og i sidste Tilfælde efter Fradrag af 2 pCt. af Restgælden.

Med Hensyn til Beregningen af det solidariske Ansvar for et Laan af en sluttet Serie, naar Laan ydes med Prioritet derefter af den aabne Serie, var man i 1883 naaet saa vidt, at Ministeriet i Skrivelse af 23. Maj paa Foranledning af Direktionen udtalte, at det maatte være af den Formening, at det solidariske Ansvar til enhver Tid behæfter Ejendommen med $\frac{2}{3}$ af den oprindelige Hovedstols Beløb udover den skyldige Restgæld; men nu haves Bestemmelsen herom i Henhold til Lov af 24. April 1896 i Tillæg I til Foreningens rev. Statutter, hvorefter det solidariske Ansvar i saadanne Tilfælde kun skal beregnes med 10 pCt. af Restgælden, dog at der intet beregnes for den Del af Laanet, der ikke overstiger en Trediedel af Vurderingssummen, saaledes som denne er bestemt ved den Vurdering, der ligger til Grund for det nye Laan.

Hvad angaar den nævnte Revision og Kodifikation af Foreningens Statutter skal bemærkes, at da Direktionen havde foretaget det besværlige Arbejde med Sammendragningen af alle de forskellige Statutbestemmelser, der i Tidernes Løb vare sanktionerede, med Rensningen af Sproget, Klargørelse af tidligere mindre tydelige Bestemmelser og Indførelse af endel nye og forbedrede Bestemmelser, og derefter forelagde sit Arbejde paa den ordinære Generalforsamling i Oktober 1893, mødtes den af en uventet Opposition.

Der blev af Generalforsamlingen nedsat et Udvalg paa 5 Medlemmer til at forberede den videre Behandling af det foreliggende Udkast til Statutter og afgive Betænkning til en kommende Generalforsamling.

Udvalget kom til at bestaa af Højesteretssagfører Octavius Hansen, Overretssagfører Bülow, Højesterets-sagfører P. G. C. Jensen, Overretssagfører N. C. Jørgensen og Grosserer M. Andersen.

Efter at Udvalget havde behandlet Sagen, afholdtes en Del Møder mellem Udvalget og Direktionen for at komme i Overensstemmelse med hinanden, og ved en ekstraordinær Generalforsamling den 10. April 1896 blev endelig vedtaget Foreningens reviderede Statutter, som allerede den 25. s. M. bleve sanktionerede af Indenrigsministeriet.

For at anskueliggøre Foreningens Virksomhed, Medlemmernes Bidrag til Administrationen og de faktiske Udgifter ved denne m. m., er i Slutningen af nærværende Skrift optaget forskellige i Foreningens Bogholderkontor udarbejdede Tabeller.

At den stærke Udvikling af Foreningen ogsaa krævede stadigt større Arbejdskraft og stadigt større Arbejdsrum er givet.

Foreningen havde i Begyndelsen lejet Lokale i Frederiksberggade; men Pladsen blev efterhaanden saa

trang og Besværlighederne ved lejede Lokaler saa store, at Direktionen allerede i 1857 fremkom med Forslag angaaende Erhvervelsen af en Ejendom til Kontorlokaler. Der blev nedsat en Komité af Medlemmer af Repræsentantskabet til i Forening med Direktionen at behandle Spørgsmaalet om Køb af Byggegrund og til at udarbejde de nærmere Planer.

En passende Grund blev funden i St. Kannikestræde, hvor Foreningens første Bygning derefter blev rejst, og det var et stolt Øjeblik, da Foreningen i Aaret 1860 kunde aabne sine egne hyggelige og rummelige Lokaler.

Man gik ud fra, at nu kunde man, for saa vidt angik Plads, slaa sig til Ro i hvert Fald i en lang Aarrække; men det viste sig dog forholdsvis hurtigt, at man havde forregnet sig. Foreningens Omfang voksede med stedse større Fart. Det forøgede Arbejdspersonale, den forøgede Frekvens af Publikum og det stedse stigende Omfang af Arkivsager, Bøger o. s. v. krævede mere og mere Plads, og allerede i 1871 saa Direktionen sig derfor nødsaget til at fremkomme med Planer og Overslag angaaende Udvidelse af Foreningens Lokaler.

Repræsentantskabet fandt det dog mere i Foreningens Interesse at søge Ejendommen i Kannikestræde afhændet og en ny Bygning opført paa en dertil indkøbt Grund, og i den Anledning blev der paa ny nedsat et Udvalg bestaaende af Repræsentanterne Købmand Møller, Plattenslagermester Giessing og Kancelliraad Thostrup. Ved en ekstraordinær Generalforsamling den 12. Marts 1872 fremsattes Forslag i saa Henseende; men da der i de sidste Dage før Forsamlingens Afholdelse var aabnet

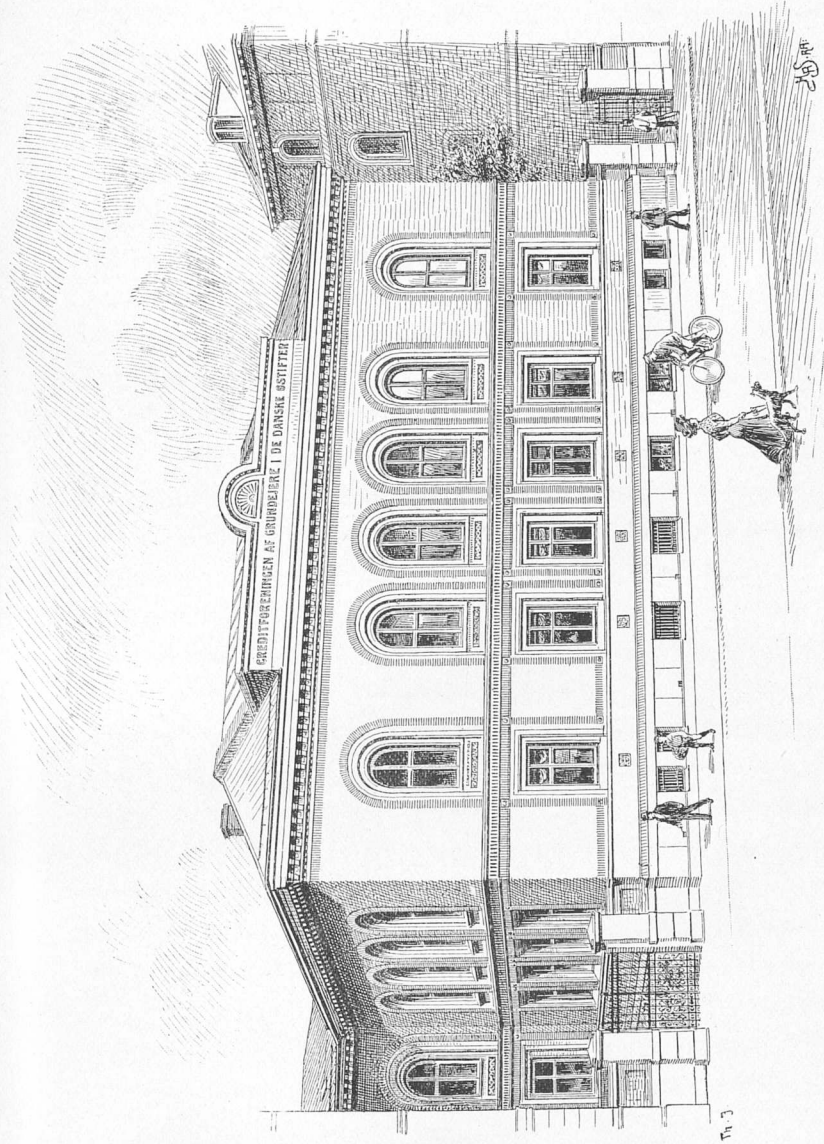
Foreningen Udsigt til at erhverve et saa stort Stykke Grund fra Naboejendommen, at derpaa kunde opføres en Tilbygning af saadan Størrelse, at den i Forbindelse med de tidligere Lokaler i fuld Maade kunde afgive fornøden Plads, blev Forslaget udvidet til ogsaa at angaa Køb af Nabogrund. Forslaget vedtoges, og Udvalget blev suppleret med Tømrermester Kayser som bygningskyndigt Medlem.

Paa en ekstraordinær Generalforsamling den 4. September 1874 fremlagdes Tegninger med Beskrivelse, udarbejdede af Arkitekt Ingemann. De vare Dagen forud paa et af Repræsentantskabet afholdt Møde blevne approberede af dette, og de vedtoges nu af Generalforsamlingen, der bevilgede et Beløb af i alt 200,000 Kr. til Indkøb af Grund, Opførelse af Bygning og hvad dermed staar i Forbindelse samt Anskaffelse af Inventar.

Foreningen havde forinden nysnævnte Generalforsamling købt en Grund stor 2376 □ Alen af det tidligere Fæstningsterræn ud mod den udvidede Nørrevoldgade (den paatænkte Allégade), men købte i Foraaret 1875 yderligere 264 □ Alen, saa at hele Grunden i alt kom til at udgøre et Areal af 2640 □ Alen, hvorfor blev betalt 60,000 Kr.

Byggearbejdet blev paabegyndt og ved særlig Anstrengelse var Bygningen bleven saa vidt færdig, at Foreningen kunde flytte ind og afholde Indvielses- og 25 Aars-Jubilæumsfest ved det ordinære Repræsentantmøde i Oktober 1876.

Den til Bygningen og Inventar bevilgede Sum blev med Generalforsamlingens Billigelse forhøjet til 250,000 Kr.

FORENINGENS NUVÆRENDE BYGNING I NØRREVOLDGADE

Den Sum, der virkelig medgik til Ejendommen med Inventar, udgjorde 249,539 Kr. 09 Øre; men da det Tab, som maatte lides ved Afhændelsen af Foreningens forrige Ejendom i Kannikestræde med Inventar, ifølge Statuttillæg af 29. Maj 1872 skulde lægges til det Beløb, som den nye Ejendom kostede Foreningen, og Tabet ved denne Ejendom, der blev afhændet til Købstædernes almindelige Brandforsikring, udgjorde 9,965 Kr. 41 Øre, fremkom det endelige Beløb med i alt 259,504 Kr. 50 Øre.

Belært af tidligere Erfaring havde man ikke alene købt en ret rigelig Grund, men ogsaa indrettet selve Bygningen saaledes, at den maatte antages at kunne gøre Fyldest i lange Tider. Ikke desto mindre maatte man dog i 1883—84 for at skaffe tilstrækkelig Plads til Udvidelsen af Noteringskontorets Lokaler med en Bekostning af lidt over 15,000 Kr. gøre adskillige større Forandringer, hovedsagelig ved Forandring af Tagetagen og Paabygning, og senere har man maattet udvide Ekspeditionskontoret ved under dette at inddrage den tidligere Budstue og det tidligere Stue-Arkiv.

Endelig har Foreningen i 1897—98 maattet foretage endnu en større Udvidelse af Lokalerne ved en Tilbygning, der paa en snild Maade er sat i Forbindelse med Hovedbygningen i et af dennes Hjørner. Nødvendigheden af denne Tilbygning var fremkommen dels ved Foreningens stadige Voksen, der navnlig krævede en betydelig Arkivplads, dels ved Savnet af et præsentabelt Lokale til Afholdelse af Repræsentantmøder, dels ved Mangel paa et passende Lokale til Foreningens Revisorer, og dels endelig ved Trangen til den fornødne Plads til et Kontor for Indskrivning af Kasseobligationer.

I de rev. Statutter var der nemlig optaget Bestemmelse, hvorefter de af Foreningen udstedte Kasseobligationer kunde erholdes optagne i Foreningens Indskrivningsbøger, og denne Bestemmelse blev straks benyttet i et meget stort Omfang. Da de indskrevne Kasseobligationer maatte opbevares saa sikkert som overhovedet muligt, blev der endvidere i Indskrivningskontoret indrettet et større brand- og dirkefrit Rum, og Direktionen benyttede Lejligheden til ogsaa at faa indrettet brand- og dirkefrit Rum til Opbevaring af Foreningens Panteobligationer, som indtil da havde beroet i Træskabe.

Tilbygningen foregik ligeledes under Arkitekt V. Ingemanns Ledelse, og den skete næsten uden Gene for Arbejdet i Kontorerne. Den medførte en Udgift af ca. 70,000 Kr., der dog omfattede hele Bekostningen ved Bygningens Opførelse, Forandringer i den ældre Bygning, Varmeapparat, brandfrie Rum, Udsmykning og Montering samt elektrisk Belysning, som samtidigt blev anbragt over det hele.

Som tidligere berørt blev Foreningen i territorial Henseende inddelt i 15 Distrikter, hvert med sin Repræsentant. Ved Statuttillæg af 5. December 1854 forandredes Antallet af Distrikter til 20; men da Inddelingen faktisk var forbleven uforandret, fastsattes Tallet ved Statuttillæg af 31. December 1864 atter til 15. Ved Statuttillæg af 19. November 1890 bestemtes Inddelingen til saa mange Distrikter, som Foreningens Repræsentant-

skab maatte bestemme, dog at Antallet ingensinde maa være under 15, hvilket nu i de rev. Statutter er forandret til 17. København med nærmeste Omegn skal stedse have mindst 5 Repræsentanter, Bornholms Amt og Fyens Stift mindst 1 hver.

Fyens Stift var ganske vist i Tidsrummet 1857—65 inddelt i 9 selvstændige Distrikter; men da Foreningen indtil 1861 kun havde 9 Medlemmer fra Fyen og ingen yderligere Tilgang fandt Sted, vare saavel Repræsentanter som Taksationsmænd kun midlertidigt valgte, idet det var Meningen at regulere Forholdet, efterhaanden som Foreningen fik Medlemmer, der kunde overtage de paa-gældende Poster. Da dette ikke skete, og der imidlertid var oprettet en Kreditforening paa Fyen, ophævedes Inddelingen, og Fyen henlagdes under 10. Distrikt.

Inddelingen af Fyen i særlige Distrikter var saaledes uden praktisk Betydning, og de midlertidige Repræsentanter kunde end ikke deltage i Repræsentantmøderne.

I de sidste 10 à 12 Aar har Tilgangen fra Fyen derimod været ret betydelig, og Fyen blev derfor som ovennævnt udskilt fra 10. Distrikt og danner nu et særskilt Distrikt.

Foreningens nuværende 17 Distrikter omfatter:

1. Distrikt: Københavns indenbys Kvarterer (med Undtagelse af Kristianshavn og Voldkvartererne).
2. do.: Kristianshavn og Amager Birk.
3. do.: Københavns Nørrevold Kvarter, af det i Københavns Kommune ved Lov af 3. April 1900 indlemmede Brøndshøj Sogn de tidligere Byer Brøndshøj, Uttersløv og Emdrup

samt den Del af Københavns Østervold Kvarter og udenbys Klædebo Kvarter, der ligger *Vest* og *Syd* for en Linie, som drages fra Østervoldgade langs Midten af Østerbrogade, Sortedams Dossering, Fredensgade, dennes Fortsættelse over Blegdamsfællid, Nørre Allé og Lyngbyvej, saa langt Københavns Grund strækker sig inden Indlemmelsen af Brøndshøj Sogn.

4. Distrikt: Københavns udenbys Vester Kvarter og Vestervold Kvarter samt Frederiksberg Birk.
5. do.: Københavns Amts nordre Birk.
6. do.: Kronborg østre og vestre Birker, Hellebæk Birk, Hørsholm Birk samt Købstaden Helsingør.
7. do.: Frederiksborg Birk; Halsnæs—Frederiksværk Birk; Horns Herred; af Lejre Herred Sognene: Sæby, Gershøj og Hyllinge samt Købstæderne Hillerød og Frederikssund.
8. do.: Den Del af Hvidovre Sogn, der ved Lov af 3. April 1900 er indlemmet i Københavns Kommune; Københavns Amts søndre Birk, af det i Københavns Kommune ved Lov af 3. April 1900 indlemmede Brøndshøj Sogn de tidligere Byer Vandløse og Husum; Lejre Herred (med Undtagelse af Sognene: Sæby, Gershøj og Hyllinge); Ramsø—Tune Herreder; endvidere af Svenstrup Birk Sognene: Borup, Kimmerslev og Dalby og af Vallø Birk Sognene: Højelse og Ejby

samt Købstæderne Roskilde og Køge, sidstnævnte med tilhørende Landsogn.

9. Distrikt: Holbæk Amt.
10. do.: Sorø Amt (med Undtagelse af Herlufsholm Sogn).
11. do.: Præstø Amt (med Undtagelse af Bogø Sogn); af Sorø Amt: Herlufsholm Sogn.
12. do.: Bornholms Amt.
13. do.: Lollands Nørre og Sønder Herreder samt Købstaden Nakskov.
14. do.: Fuglse og Musse Herreder, Maribo, Nysted og Fejø Birker samt Købstæderne Maribo, Saksøbing, Nysted og Rødby.
15. do.: Stubbekøbing, Nykøbing og Falsters vestre Herreder samt Købstæderne Nykøbing og Stubbekøbing.
16. do.: Den Del af Københavns Østervold Kvarter og udenbys Klædebo Kvarter, der ligger *Øst* og *Nord* for en Linie, som drages fra Østervoldgade langs Midten af Østerbrogade, Sortedams Dossering, Fredensgade, dennes Fortsættelse over Blegdamsfællend, Nørre Allé og Lyngbyvej, saa langt Københavns Grund strækker sig.
17. do.: Fyens Stift.

Repræsentanterne, der ved de aarlige Medlemsmøder vælges for 3 Aar, ere for Tiden:

- for 1. Distrikt: Arkitekt C. F. Thomsen (fra 1896).
- 2. do.: Kammerraad Th. Sichlau (1881).
- 3. do.: Malermester J. C. Tranekjær (1895).

- for 4. Distrikt: Arkitekt Rogert Møller, R. af Dbg. (1877).
- 5. do.: Sagfører P. Baumann, Lyngby (1892).
  - 6. do.: Proprietær H. P. Rasmussen, Lundegaard i Langstrup (1898).
  - 7. do.: Kancelliraad Harald Lindhard, Frederiksund (1882).
  - 8. do.: Landvæsenkommissær, Landstingsmand J. C. Sørensen, R. af Dbg., Kirkebjerggaard pr. Glostrup (1873).
  - 9. do.: Landinspektør Chr. A. J. Weitemeyer i Svinninge (1890).
  - 10. do.: Forretningsfører Harpin i Slagelse (1871).
  - 11. do.: Sagfører C. L. Schwensen i Vordingborg (1899).
  - 12. do.: Folketingsmand, Gaardejer M. P. Blem, Engegaard i Nylarsker pr. Rønne (1890).
  - 13. do.: Konsul E. F. Dan, R. af Dbg., Nakskov (1881).
  - 14. do.: Suppleanten Sagfører I. Waarsøe fungerer, da Distriktet til Efteraaret 1901 skal sammendrages med 13. og 15. Distrikter.
  - 15. do.: Justitsraad L. F. Frisenette, Nykøbing p. F. (1859).
  - 16. do.: Tømremester L. Rasmussen, Østerbro (1898).
  - 17. do.: Overretssagfører, Justitsraad J. L. Knudsen, Svendborg (1897).

Repræsentantskabets Formand og Næstformand, der vælges af Repræsentantskabet for 1 Aar ad Gangen, ere for Tiden henholdsvis Repræsentanten for 13. Distrikt

Konsul E. F. Dan og Repræsentanten for 12. Distrikt Folketingsmand Blem. Repræsentantskabet har i en længere Aarrække haft et staaende Udvalg, der bestaar af Repræsentantskabets Formand og 4 Medlemmer af Repræsentantskabet, der vælges i det aarlige Møde. Dette Udvalg træder sammen, naar dets Formand og Repræsentantskabets Formand ere enige om, at der er Anledning dertil. Udvalget har at behandle de Sager, der af Repræsentantskabet henvises til det, ligesom Udvalget ogsaa har at tage saadanne Forslag eller Sager under Overvejelse, om hvilke Direktionen i Tiden mellem de ordinære Repræsentantmøder maatte kunne ønske Repræsentantskabets Udtalelse, og specielt er Spørgsmaalet om Konstitution af en Direktør i en saadans midlertidige Forfald henvist til Udvalget.

Foruden af Repræsentantskabets Formand, Konsul Dan, som født Medlem, bestaar Udvalget for Tiden af Repræsentanterne Arkitekt Rogert Møller som Formand samt Kammerraad Sichlau, Landstingsmand J. C. Sørensen og Folketingsmand Blem.

Foreningens tidligere Repræsentanter have været

	<i>for 1. Distrikt:</i>	fra	til
Børstenbindermester G. Bruun		1852	1862
Grosserer J. M. Jacobsen		1862	1870
Plattenslgermester C. L. Giessing		1870	1889
Tømrrermester Th. Schmock, R. af Dbg.		1889	1896
	<i>for 2. Distrikt:</i>		
Urtekræmmer og Stivelsefabrikant H. C. Madvig		1855	1862
Kaptajn G. Sichlau		1862	1880

	fra	til
<i>for 3. Distrikt:</i>		
Krigsassessor P. F. Koop	1855	1860
Kancelliraad O. Thorup, R. af Dbg.	1860	1883
Proprietær C. Teisner	1883	1894

<i>for 4. Distrikt:</i>		
Kancelliraad, Læge Z. G. Thostrup	1855	1877

<i>for 5. Distrikt:</i>		
Forligelseskommissær J. M. Hvidberg, Hørsholm	1855	1867
Gaardejer P. Hansen, Øverød	1867	1883
Fabrikant J. P. Sigersted, Ordrup	1883	1884
Kammerraad N. C. Frederiksen, Dbmd.	1884	1892

<i>for 6. Distrikt:</i>		
Regimentskirurg F. C. Kølpin Ravn, Helsingør	1855	1856
Kammerraad J. Rasmussen, Sølyst	1856	1880
Proprietær L. Lichtenberg, R. af Dbg., Kvist- gaard	1881	1889
» P. J. H. Nielsen	1890	1892
» Benthin	1892	1898

<i>for 7. Distrikt:</i>		
Købmand O. N. Bach, Hillerød	1855	1858
Exam. juris O. L. C. Ottesen, Gadevang	1858	1860
Prokurator Albrechtsen, Hillerød	1860	1862
Købmand, Landstingsmand C. L. Møller, R. af Dbg., Hillerød	1863	1882

<i>for 8. Distrikt:</i>		
Proprietær, Justitsraad C. V. Thalbitzer, R. af Dbr., Cathrineberg	1855	1867
Regeringssekretær, Herredsfoged F. E. Elber- ling, Roskilde	1867	1873

	fra	til
Proprietær L. Lichtenberg	1883	1889
Kammerraad Frederiksen	1889	1892
Landstingsmand J. C. Sørensen	1892	1896

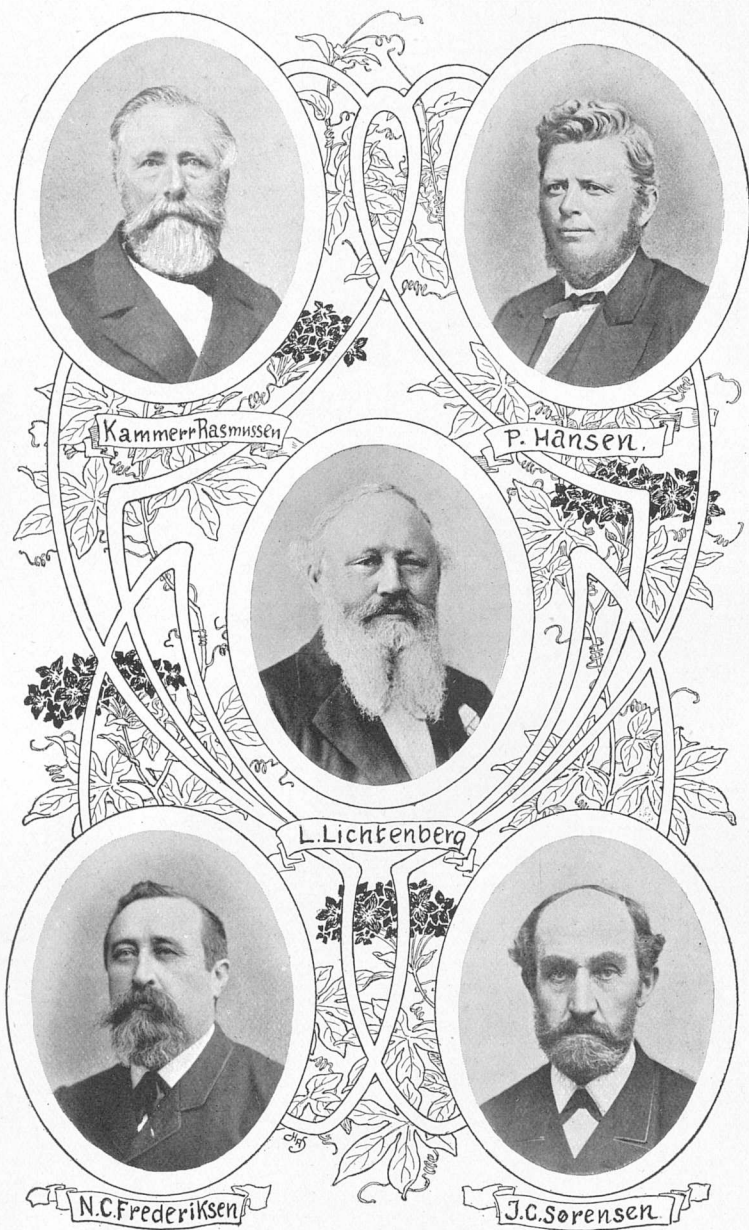
Repræsentanterne forsamles altid i København i det mindste 1 Gang aarligt. Det aarlige Møde afholdes i Oktober-Maaned. Ekstraordinære Møder afholdes, naar Formanden bestemmer det, eller naar enten Direktionen finder Anledning til at begære et saadant, eller $\frac{1}{3}$ af Repræsentanterne forlange det. Møderne indkaldes af Repræsentantskabets Formand.

Ethvert Repræsentantdistrikt er inddelt i flere eller færre Taksationsdistrikter, hvert med 3 af Foreningens Medlemmer valgte Taksationsmænd. Antallet af Taksationsmænd er nu 168.

Saa vel Repræsentanter som Taksationsmænd ere ulønnede, men erholde foruden Befordringsgodtgørelse Diæter eller Dagpenge for de Forretninger, de udføre. De nærmere Regler herom ere fastsatte i et af Indenrigsministeriet billigt Reglement.

Foreningen har indtil 1897 haft 2 af Repræsentantskabet valgte Revisorer, som skulle være Medlemmer af Foreningen, men da der ved Tillæg I til Foreningens rev. Statutter fastsattes Bestemmelser, der ifølge Loven af 24. April 1896 vare betingede af, at Indenrigsministeriet udnævnte en af Revisorerne, har Foreningen fra 1. April 1897 endvidere haft en tredje paa denne Maade udnævnt

REPRÆSENTATSKABSFORMÆND

Revisor, som ikke behøver at være Medlem af Foreningen.

De nuværende Revisorer ere:
som valgte af Repræsentantskabet:

Arkitekt Rogert Møller, R. af Dbg., og Kontorchef
E. Frisenette,

som udnævnt af Indenrigsministeriet:

Kontorchef i Ministeriet for offentlige Arbejder H. C.
Dons.

Efternævnte have tidligere fungeret som Revisorer:

	fra	til
Kancelliraad Deichmann	1852	1853
Fabrikant Fejlberg	1852	1880
Tømrermester H. H. Kayser	1853	1854
Kancelliraad O. Thorup	1854—1867 og 1874—1877	
Justitsraad v. Støcken		
Købmand, Landstingsmand C. L. Møller R. af Dbg.	1877	1881
Vekselmægler L. J. Schjønning	1881	1885

Foreningens Direktion består af tre Medlemmer og vælges af Repræsentantskabet.

Direktørerne, af hvilke én stedse skal være retskyndig og én landbrugskyndig, vælges paa 6 Aar, saaledes at der hvert andet Aar afgaar én.

Den nuværende Direktion bestaar af:
Overretssagfører H. F. Tetens, R. af Dbg. (fra 1. April 1888), Formand for Direktionen.
Fhv. Proprietær L. Lichtenberg, R. af Dbg. (fra 1. April 1890), landbrugskyndig Direktør.
Overretssagfører Greve Ed. Reventlow (fra 1. Juli 1900), retskyndig Direktør.

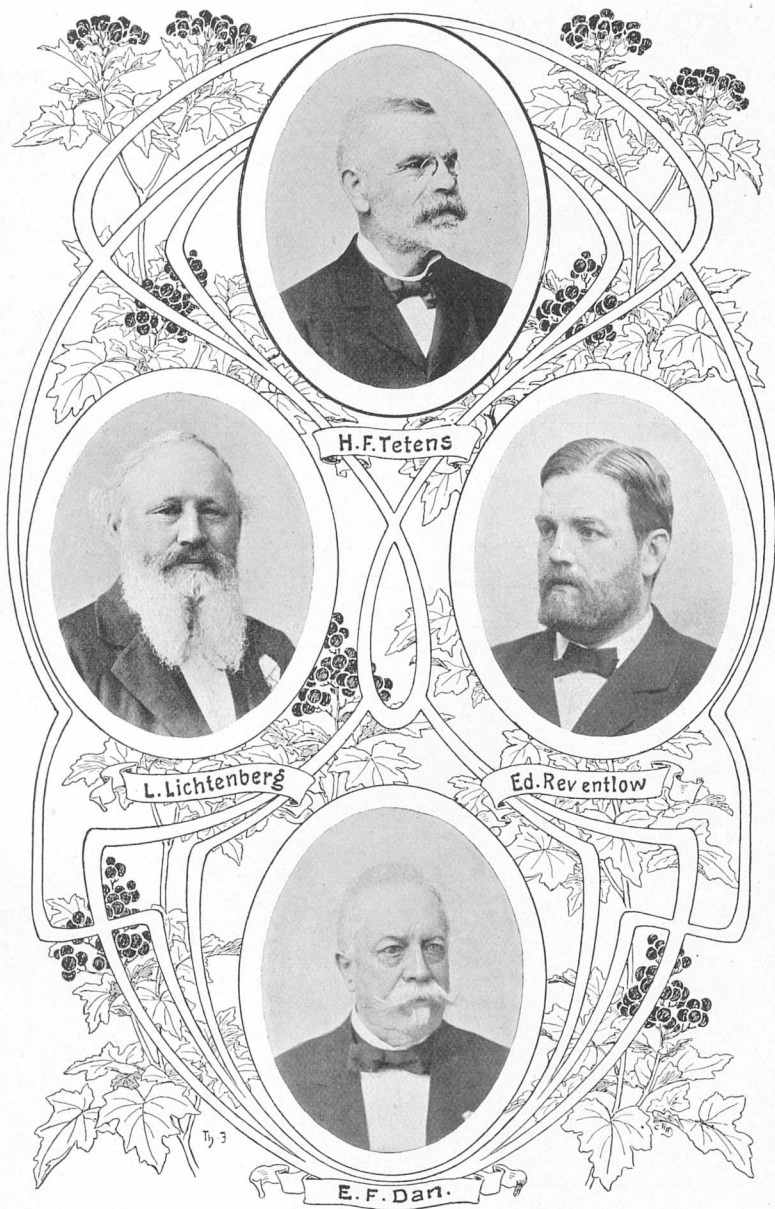
Direktørerne lønnedes oprindeligt hver med $\frac{1}{8}$ af Medlemmernes ordentlige Bidrag til Reserve- og Administrationsfonden, dog ikke over 4000 Kr. aarlig. Ved Statuttillæg af 20. September 1861 forandredes Lønnen til $\frac{1}{10}$ af nævnte Bidrag, dog ikke over 3200 Kr., hvorhos Formanden yderligere fik $\frac{3}{40}$ af Bidraget, dog ikke over 2400 Kr.

Ved Statuttillæg af 11. December 1867 tillagdes der Direktørerne foruden den faste Gage en Andel af det Beløb, hvormed Seriernes Reservefonds vare voksede i det paagældende Aar, og ved Statuttillæg af 30. December 1876 blev den faste Gage 3200 Kr. forhøjet til 4000 Kr.

Tantiømen, der af Repræsentantskabet skulde fastsættes procentvis hvert 3die Aar, steg efterhaanden til ganske betydelige Beløb, saaledes at den faste Gage blev det aldeles underordnede.

Ved Statuttillæg af 19. November 1890 bleve alle tidligere Bestemmelser angaaende Direktionens Lønning ophævede og Lønnen fastsat til 10,000 Kr. for hver Direktør, og til Formanden desuden et Tillæg af 2400 Kr.

Der har nogle Gange været Forslag fremme om at tillægge Direktører Pension, men det er ikke lykkedes at faa Forslaget gennemført.

DEN NUVÆRENDE DIREKTION OG REPRÆSENTANTSKABSFORMAND

Som Direktører have tidligere været ansatte i Foreningen:

	fra	til
Grosserer P. A. Halkier	1851	1852
Professor J. F. Hansen, R. af Dbr.	1851	1873
Overretsprokurator C. Nyholm	1851	1854
Grosserer L. T. Malling	1852	1881
Justitsraad E. Buntzen	1854	1863
Overretsprokurator Chr. Herforth, R. af Dbg. og Dbmd.	1863	1887 1888—1892
Fhv. Proprietær Chr. Hanssen	1873	1887
Fhv. Købmand L. C. Knuppert	1881	1884
Overretssagfører P. G. C. Jensen	1884	1887
Overretsprokurator, Auditor J. H. Mundt	1887	
Fhv. Forpagter Th. Ulrich	1888	1890
Kammerraad N. C. Frederiksen, Dbmd. og R. af Dbg.	1892	1900

Til alt Held for Foreningens sunde og rolige Udvikling har der mellem Foreningens Repræsentantskab og Direktion næsten altid været en god Forstaaelse og et udmærket Samarbejde.

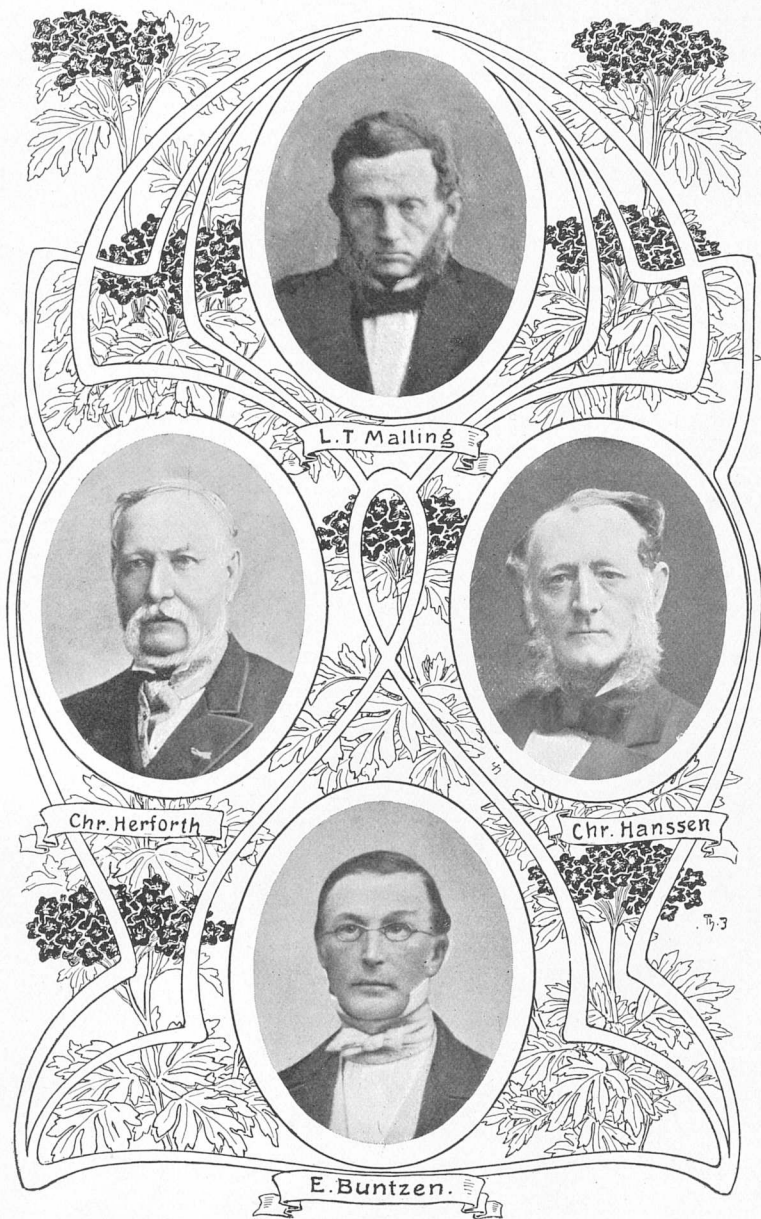
Kun én Gang har der fundet et alvorligt Sammenstød Sted, som kun her skal berøres i al Korthed, saa meget mere som Begivenheden ligger forholdsvis faa Aar tilbage og derfor staar i frisk Minde hos alle Interesserede, hvortil kommer, at de Personer, der havde en fremskudt Stilling i denne Konflikt, alle ere i Live.

Det var paa det ordinære Repræsentantmøde i Oktober 1887. Den daværende Direktion, der bestod af

Overretssagfører P. G. C. Jensen, fhv. Proprietær, cand. phil. Chr. Hanssen og Overretsprokurator J. H. Mundt, følte sig brøstholden ved den Stilling, som Repræsentantskabet indtog til forskellige Forslag af mere eller mindre gennemgribende Natur, som Direktionen havde fremsat paa Mødet, og som den forinden havde forelagt Repræsentantskabets staaende Udvalg, og paa Mødet udbad Direktionen sig derfor nogle Minutters Tid for udenfor Salen at overveje dens Stilling til Situationen.

Da Mødet paa ny optoges, erklærede Direktionens Formand paa egne og Kollegers Vegne, at alle vilde nedlægge deres Stillinger som Direktører, og umiddelbart derefter fremkom de med skriftlig Afskedsbegæring.

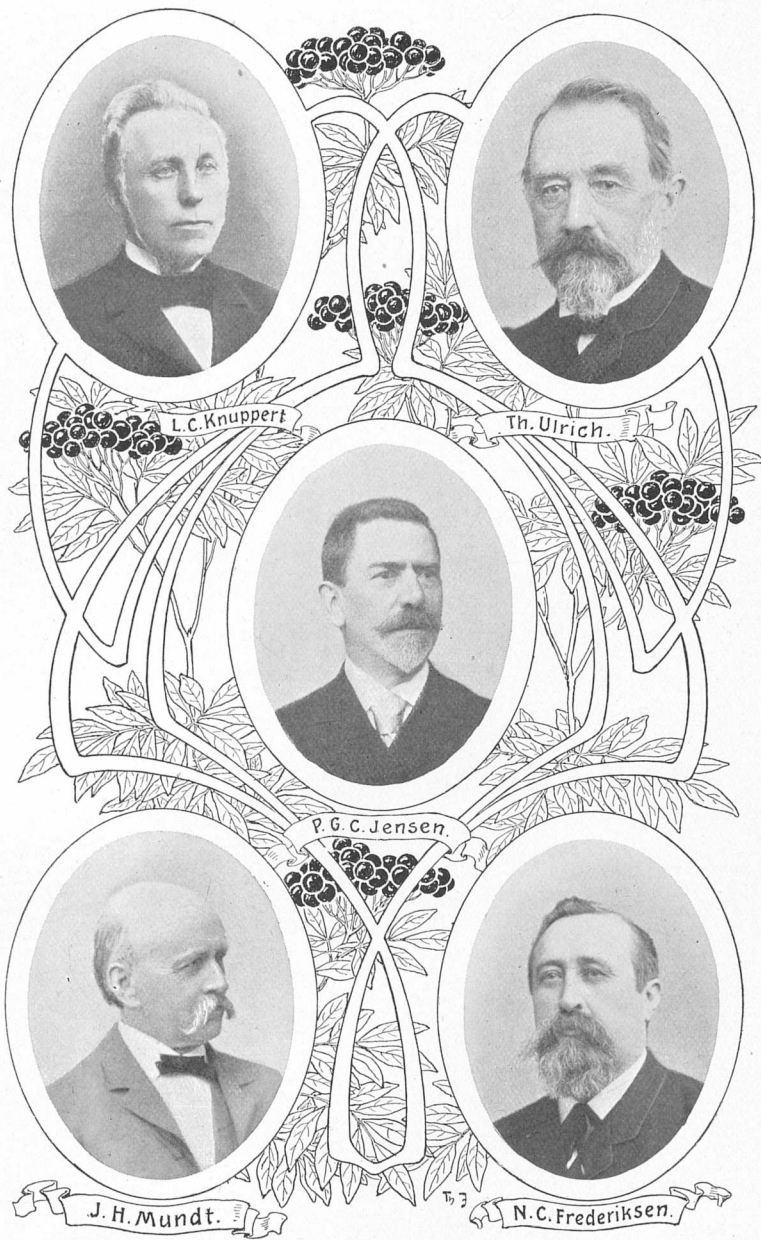
Repræsentantskabet bevilgede straks den begærede Afsked og konstituerede samme Dag Foreningens tidligere Direktør, Overretsprokurator Chr. Herforth som retskyndig Direktør og Direktionens Formand, Repræsentantskabets Formand, Proprietær L. Lichtenberg som landbrugskyndig Direktør og Kontorchef, Kapitain C. S. Aagaard som Direktør. I Stedet for sidstnævnte, der paa Grund af Forretningernes store Omfang i Ekspeditionskontoret kun ganske midlertidig havde modtaget Konstitution som Direktør, konstitueredes under 9. November s. A. Direktionens nuværende Formand, daværende Overretssagfører og Direktør for jydsk Købstad-Kreditforening H. Tetens som Direktør i Foreningen, indtil endeligt Valg af nye Direktører fandt Sted paa et ekstraordinært Repræsentantmøde den 17. Januar 1888. Forinden dette Møde var der under 23. November 1887 i Cirkusbygningens store Sal efter Begæring af 32 Med-

DIREKTØRER

L.C. Knuppert

Th. Ulrich.

P.G.C. Jensen.

J.H. Mundt.

N.C. Frederiksen.

DIREKTØRER

lemmer bleven afholdt en ekstraordinær Generalforsamling for at tage Bestemmelse om Nedsættelse af et Udvalg, der kunde søge tilvejebragt Mægling mellem den afgaaede Direktion og Repræsentantskabet og eventuelt foretage Valg af Medlemmer til et saadant Udvalg; men med 879 Stemmer mod 655 Stemmer var paa denne Generalforsamling bleven vedtaget et Ændringsforslag, gaaende ud paa, at Generalforsamlingen med fuld Tillid til Repræsentantskabet nægtede at nedsætte det foreslaaede Udvalg.

De oprindelige Bestemmelser vedrørende Foreningens Embedsmænd indeholdtes i følgende Passus i Statutternes § 38.

»Direktionen antager en duelig Mand til under dens Tilsyn at udføre Kassererforretningerne, Regnskabsvæsenet og Korrespondancen og kan, naar Udvidelsen af Foreningens Forretninger kræver saadant, paa Repræsentantskabets nærmere Approbation dele disse Forretninger imellem en Kasserer og en Bogholder.«

Ved Statuttillæg af 8. Februar 1853 kom hertil yderligere en Kontorchef og ved Statuttillæg af 2. Januar 1871 blev det bestemt, at de ved Foreningen forefaldende Forretninger, for saa vidt de ej udføres af Direktørerne, blive at fordele mellem et Kassererkontor, et Bogholderkontor og et Ekspeditionskontor, hvilke Kontorer kunne deles i flere Afdelinger.

I 1876 blev Noteringskontoret udskilt fra Ekspeditionskontoret, saaledes at der i Foreningen nu er 4 Af-

delinger eller Kontorer, hver med sin særlige Chef, nemlig:

Ekspeditionskontoret,
Bogholderkontoret,
Kassererkontoret
og Noteringskontoret.

De i Foreningen ansatte Embedsmænd ere for Tiden:

<i>Ekspeditionskontoret.</i>		ansat
E. Henrichsen, Chef		1877
C. Platou, Ekspeditionssekretær, Fuldmægtig . . .		1886
S. J. V. Gram-Hanssen, Fuldmægtig		1886
H. S. Sørensen, Fuldmægtig		1869
G. J. L. Klint, Fuldmægtig		1887
C. L. S. Herskind, Assistent		1877
E. V. Jersild, Assistent		1895
J. Rasmussen, Assistent		1896
Frøken G. M. Schjøttz, Assistent		1897
» M. E. Kampmann, Assistent		1899
» L. I. Ehrenreich, Assistent		1899
» I. Nutzhorn, Assistent		1901
S. M. Jørgensen, Assistent		1901

<i>Bogholderkontoret.</i>		ansat
H. J. Borregaard, Chef		1866
C. G. Bangert, Kassekontrolør, Fuldmægtig, R. af D.		1874
S. K. Ibsen, Underbogholder, Fuldmægtig		1876
E. P. Pontoppidan, Fuldmægtig		1883
H. C. N. Høiby, Fuldmægtig		1887
A. Boberg, Assistent		1890
F. C. Skjerbek, Assistent		1891

	ansat
V. Zedeler, Assistent	1893
H. J. Møller, Assistent	1896
A. F. V. Frørup, Assistent	1861
Frøken V. M. C. Knudsen, Assistent	1897
» M. Erichsen, Assistent	1899

Kassererkontoret.

	ansat
I. F. Eschricht, Chef	1870
R. C. J. Falck, Fuldmægtig	1876
H. H. Holm, Fuldmægtig	1880
J. E. Spreckelsen, Assistent	1881
E. A. F. Schønberg, Assistent	1888
J. P. L. Olsen, Assistent	1895

Noteringskontoret.

	ansat
R. R. Eibe, Chef	1878
C. V. Verdelin, Fuldmægtig	1865
C. V. Hée, Fuldmægtig, Arkivar	1876
A. C. H. T. Wendt, Assistent	1892
J. H. Kuhn, Assistent	1891

---

	ansat
H. Sørensen, Bud	1870
C. P. Molbech, Bud	1886
C. Petersen, Fyrbøder	1882
J. F. Marten, Portner	1896

Af tidligere Embedsmænd i Foreningen bør nævnes:

Kammerraad O. H. Kielsen, R. af Dbg., der var Foreningens Bogholder fra dens Stiftelse indtil Oktober 1874, da han afgik ved Døden. Det er ham, der har anlagt Foreningens Bogholderi.

Justitsraad E. S. Aagaard, Dbmd., Kontorchef fra Foreningens Stiftelse til 1887, da han paa Grund af Alder efter egen Begæring afskedigedes. Paa Grund af hans store Fortjenester tillagdes der ham en betydelig aarlig Pension. Han døde i 1892.

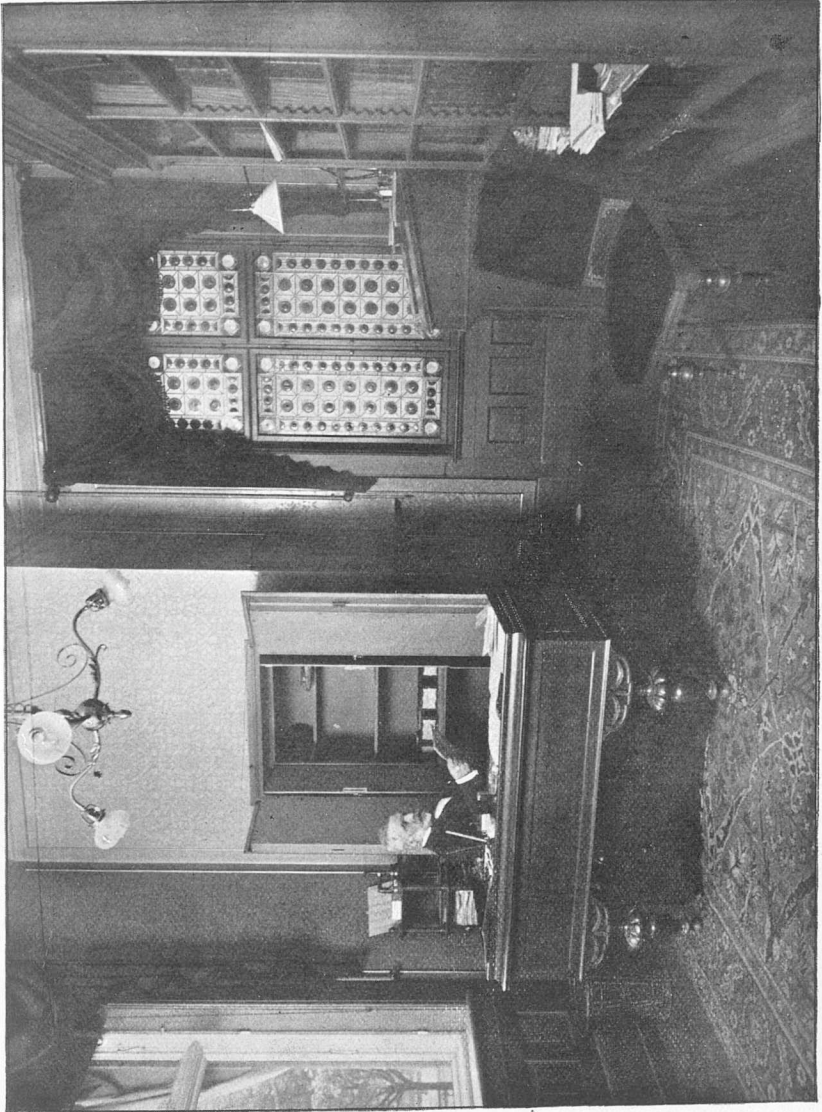
Kaptajn C. S. Aagaard, R. af Dbg., Chef for Noteringskontoret fra dettes Udskillelse fra Ekspeditionskontoret i 1876 til 1887, da han ved Faderens Afgang overtog dennes Stilling som Chef for Ekspeditionskontoret, hvilken Stilling han beklædte til han i 1895 afgik ved Døden, kun nogle og halvtredsindstyve Aar gammel. Han havde arbejdet i Foreningen fra han var 14 Aar gammel, alene med Undtagelse af den Tid, da han af tjente sin Værnepligt og da han i 1863—64 deltog i Krigen som Løjtnant.

Justitsraad O. G. Bloch, R. af Dbg. p. p., Chef for Bogholderkontoret fra 1879 til 1892, da han afgik ved Døden. Han havde været i Foreningens Tjeneste fra 1865.

Carl Schröder, Chef for Kassererkontoret fra 1852 til 1887, da han afgik ved Døden.

Ligesom de her nævnte Embedsmænd have været udmærkede Støtter for Foreningen, saaledes vil ogsaa deres personlige Elskværdighed være kendt af de mange, der i større eller mindre Grad ere komne i Berøring med dem.

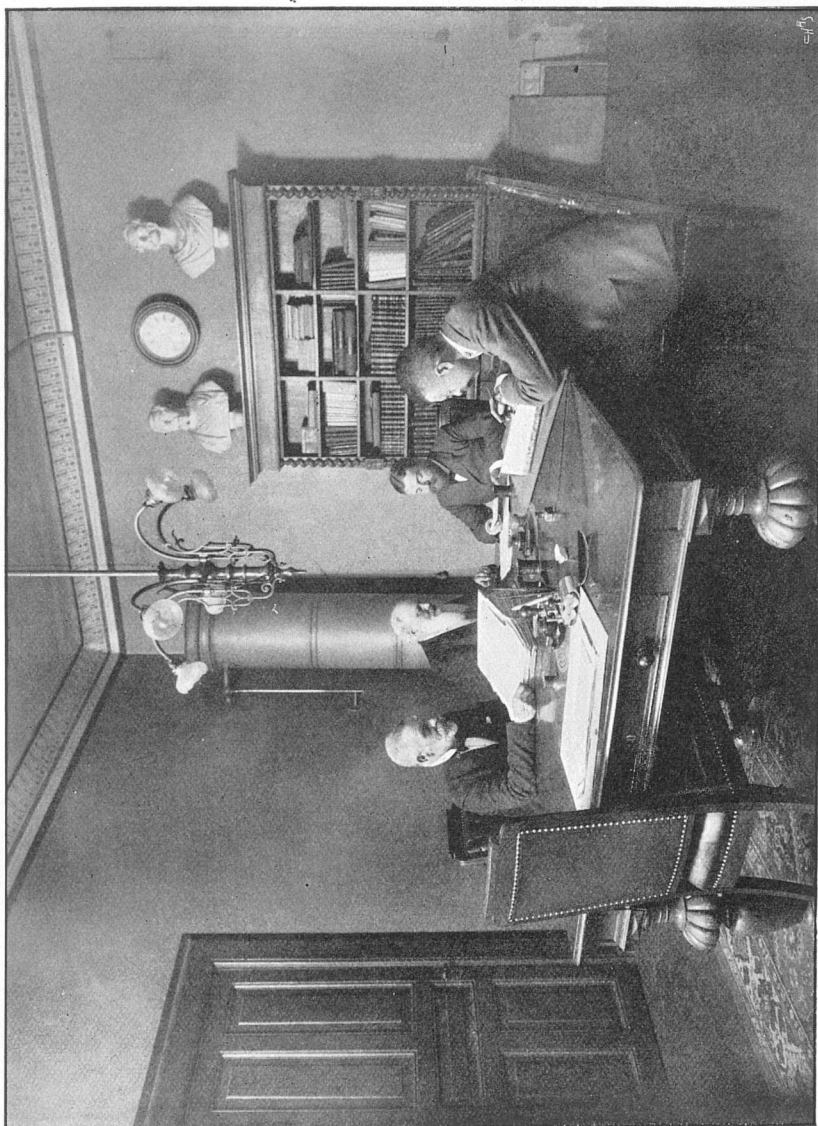

DIREKTIONENS FORMAND

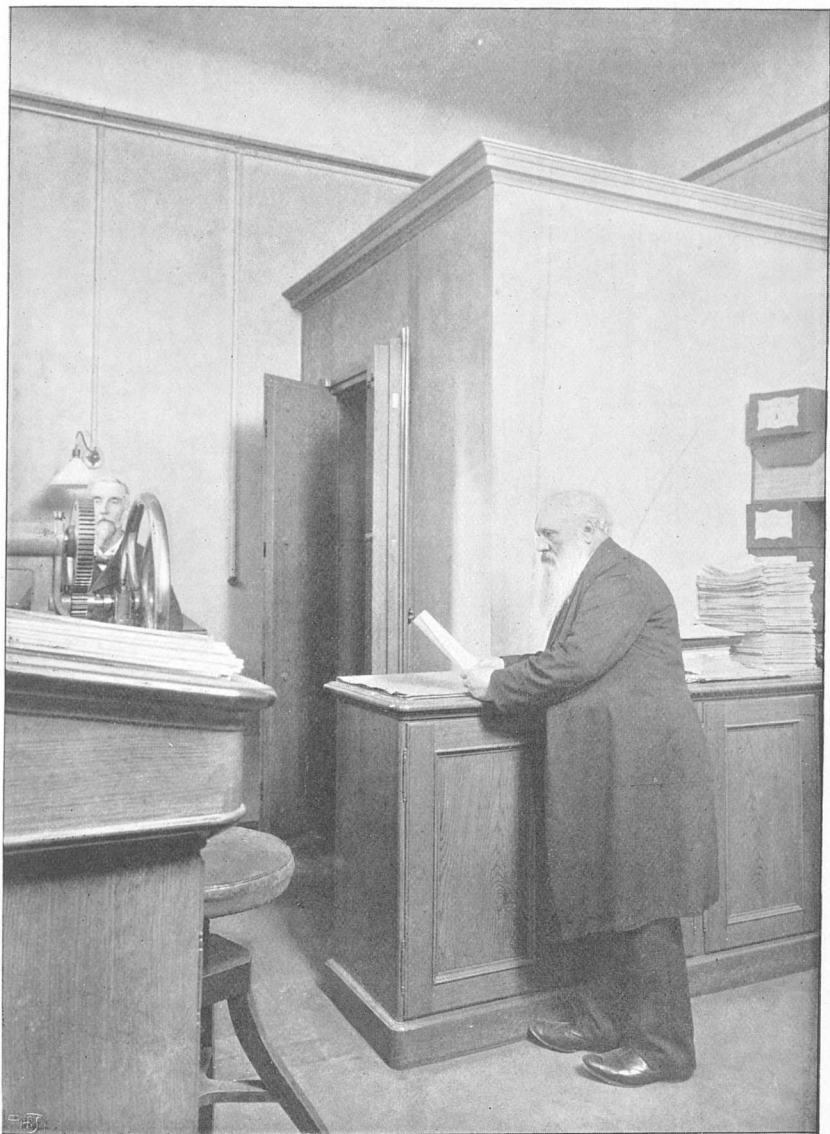

DIREKTIONSMÖDE

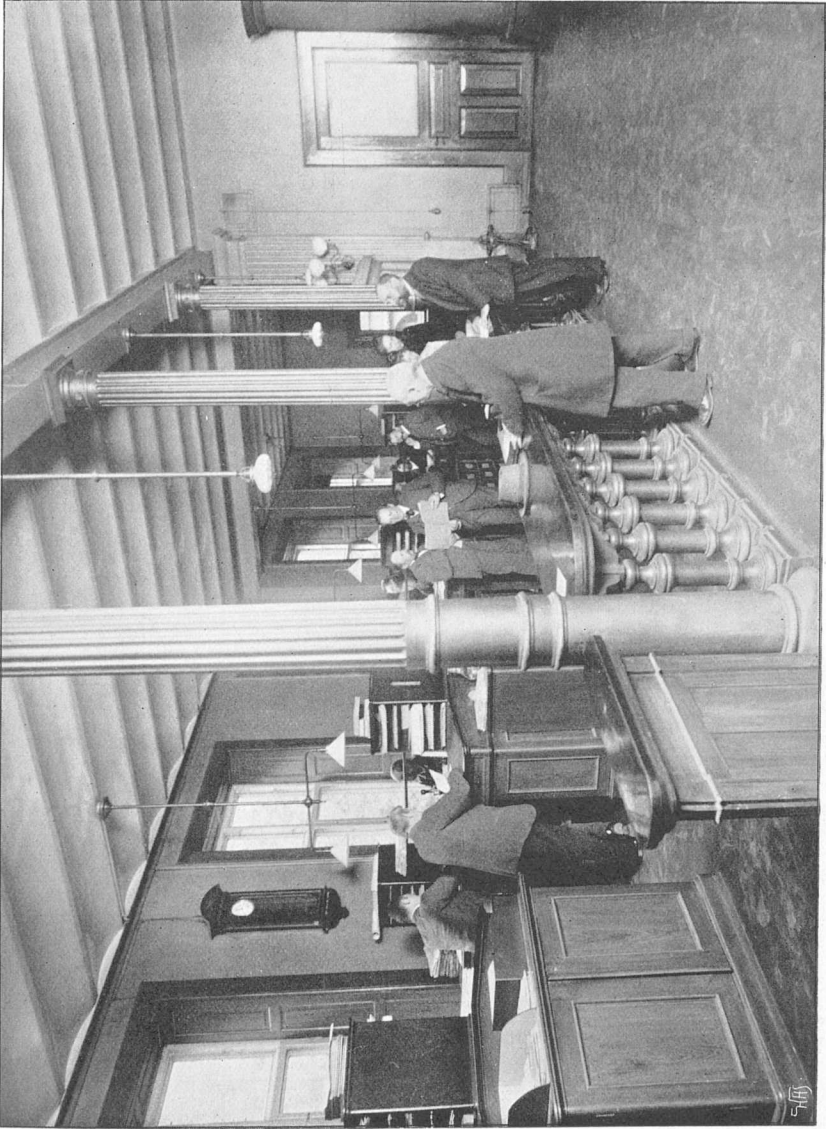

INDSKREVNE KASSEOBLIGATIONERS OPBEVARING

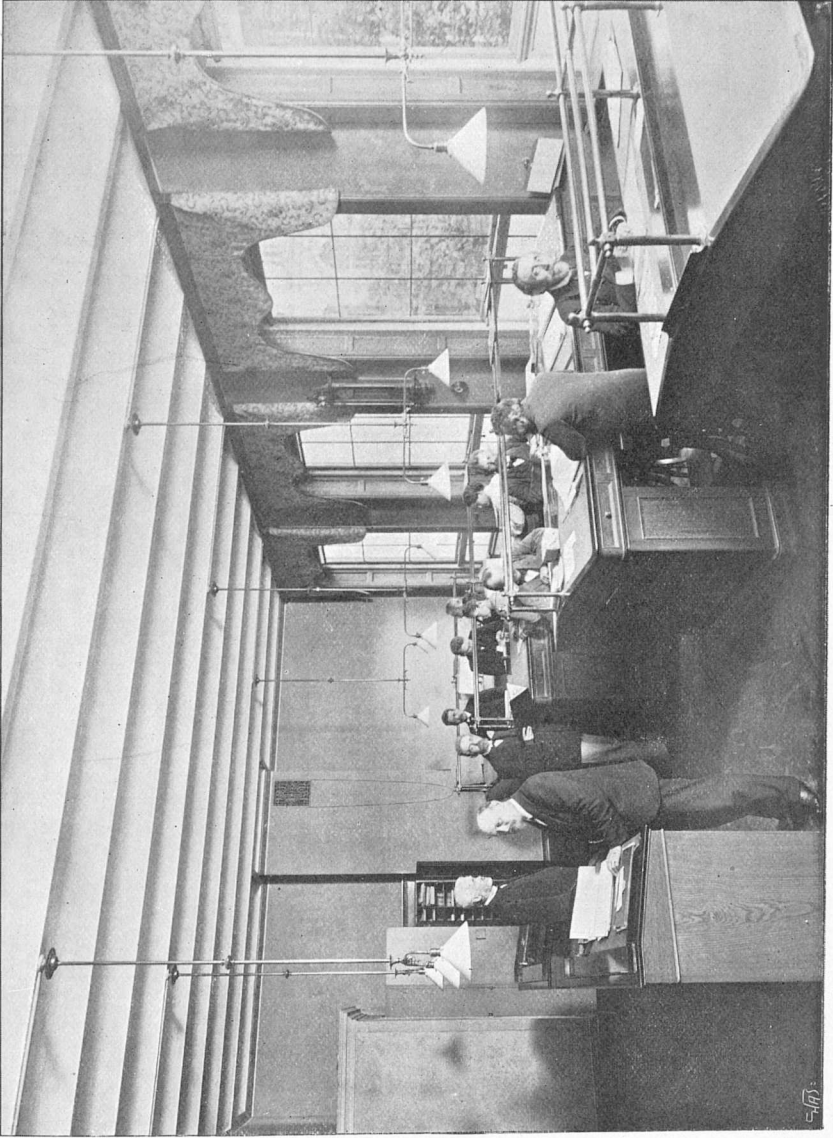

EKSPEDITIONSKONTORET

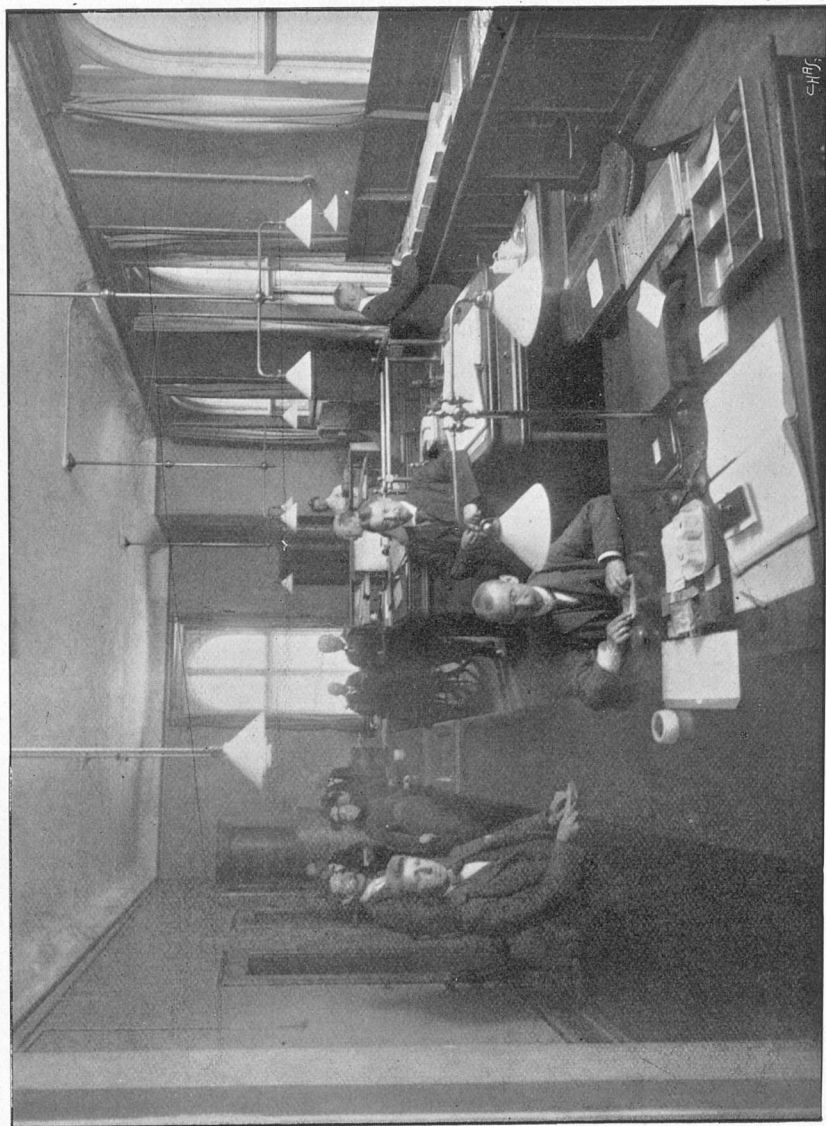

BOGHOLDERKONTORET

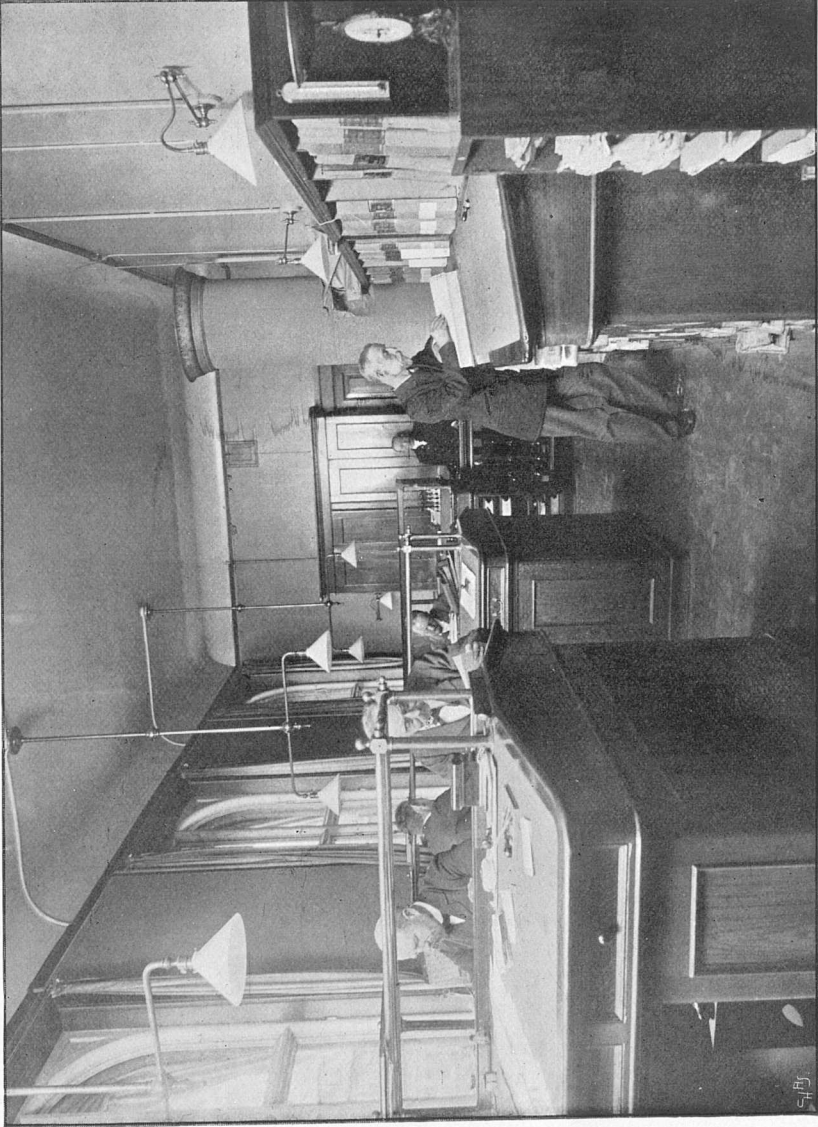

KASSERERKONTORET

5485

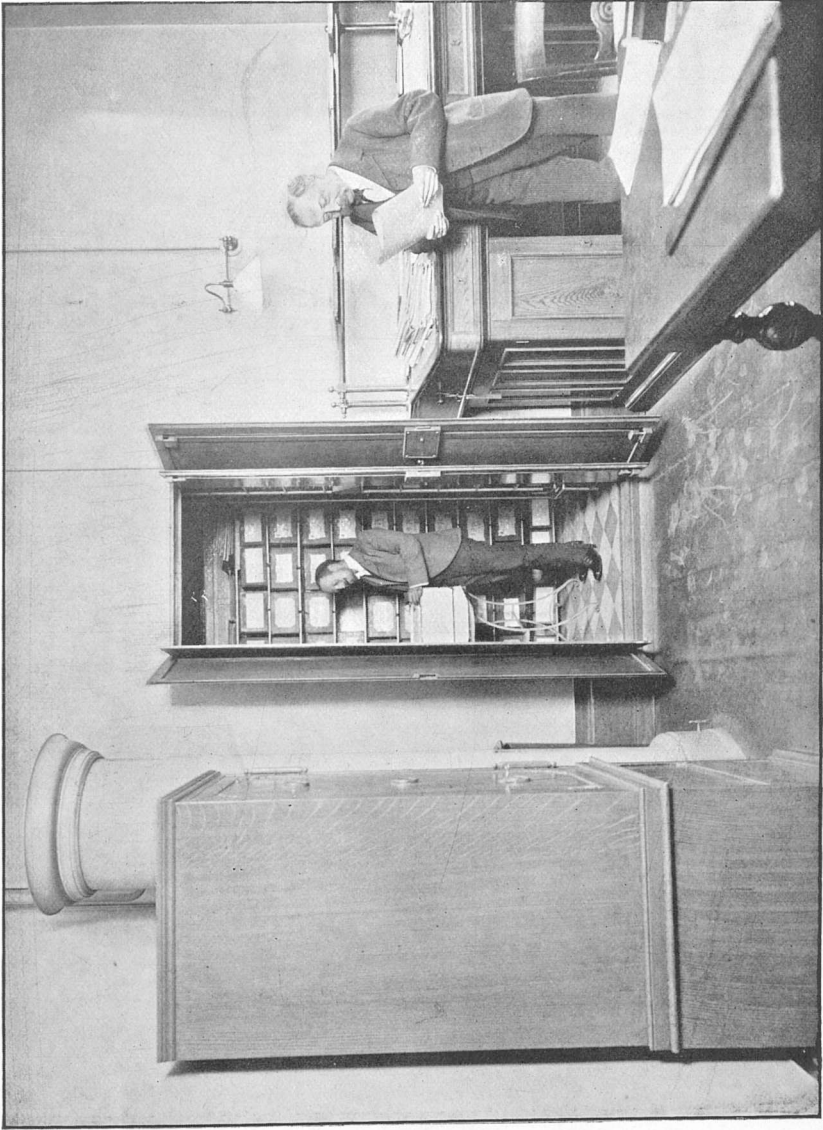

NOTERINGSKONTORET

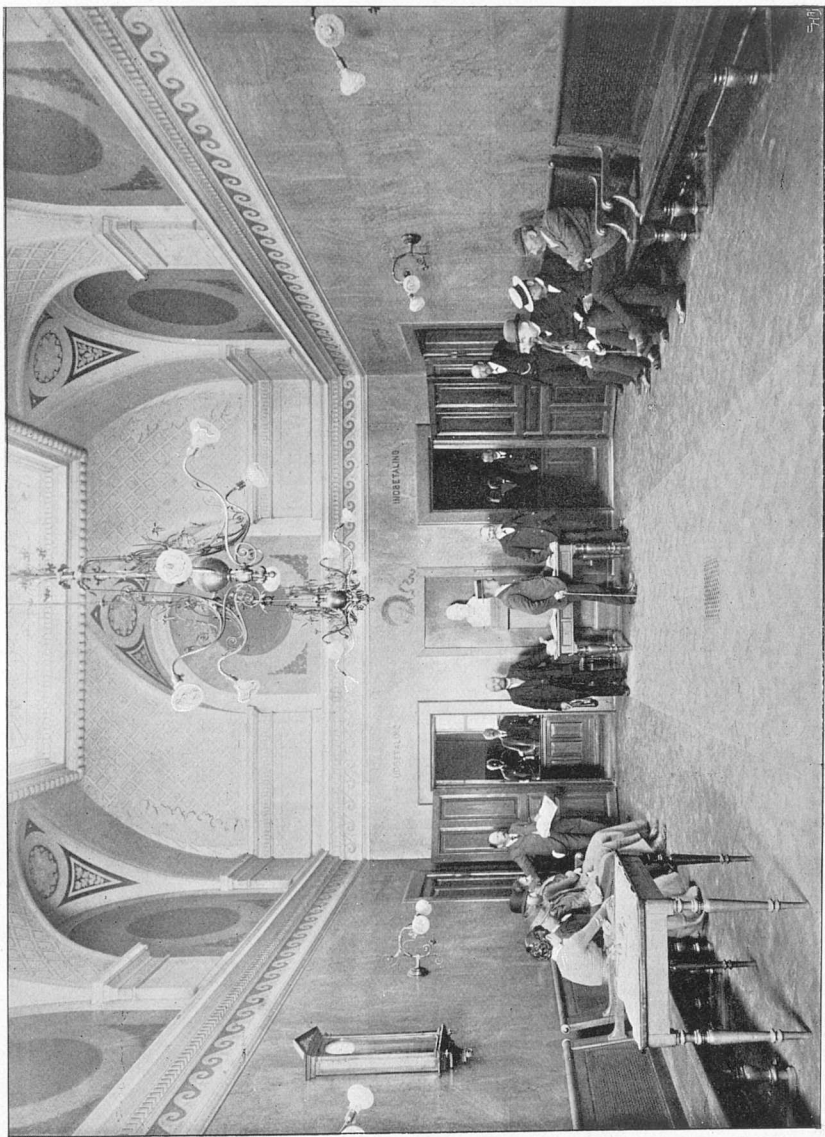

PANTEOBLIGATIONERNES OPBEVARING

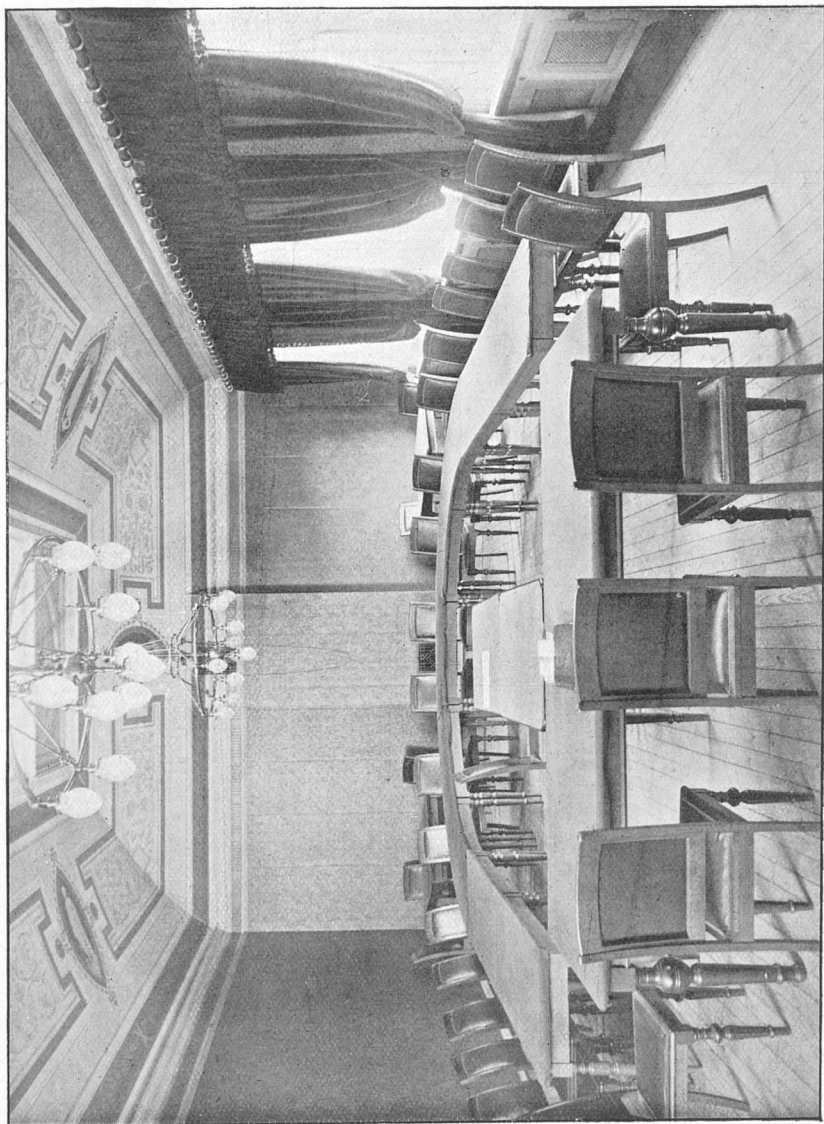

VENTESAL

REPRÆSENTANTSKABETS MØDESAL

ET ARKIVLOKALE

Oversigt

over de fra Foreningens Stiftelse indtil 31te Marts 1901
gjorte Udlaan.

	Udlaan		Status den 31te Marts 1901			
	Antal	Hovedstol	Antal	Hovedstol	Restgæld	
		Kr.		Kr.	Kr.	Ø.
Iste Serie.						
for December 1851	262	1,585,400	10	45,900	18,494	98
» Juni 1852	182	1,528,400	7	33,900	16,238	22
» December »	338	1,957,100	19	85,800	41,088	37
» Juni 1853	182	1,145,700	9	24,800	9,992	28
» December »	197	1,193,700	6	31,800	16,984	49
» Juni 1854	98	663,100	5	25,000	12,835	66
» December »	159	1,068,100	5	13,200	6,702	93
» Juni 1855	134	785,400	5	17,100	10,733	52
» December »	253	1,931,200	19	58,200	30,817	24
» Juni 1856	229	1,428,200	13	38,700	20,835	06
» December »	305	2,098,200	22	88,200	50,592	54
» Juni 1857	196	1,399,200	17	51,000	30,617	59
» December »	189	1,471,600	12	104,800	53,699	20
» Juni 1858	203	1,894,600	16	109,700	60,290	45
» December »	270	1,928,500	26	76,300	41,759	70
» Juni 1859	225	1,557,900	12	99,900	54,081	89
» December »	189	1,335,300	6	42,000	22,199	73
» Juni 1860	134	1,047,800	9	62,200	38,460	37
» December »	203	1,228,600	8	42,400	22,430	14
» Juni 1861	109	522,700	5	14,700	9,661	47
» December »	92	631,600	3	4,700	3,084	43

		Udlaan		Status den 31te Marts 1901			
		Antal	Hovedstol	Antal	Hovedstol	Restgæld	
						Kr.	Kr.
2den Serie.							
for Juni	1862	141	780,100	34	137,100	26,351	06
» December	»	168	957,600	50	249,000	51,769	09
» Juni	1863	181	979,800	45	162,000	35,139	84
» December	»	148	777,400	45	213,000	51,091	20
» Juni	1864	91	742,900	17	83,000	21,294	32
» December	»	122	866,000	30	172,000	46,763	35
» Juni	1865	124	767,400	34	167,200	47,969	09
» December	»	158	1,111,600	46	239,600	72,265	54
» Juni	1866	139	1,150,100	36	244,900	77,397	75
» December	»	190	1,456,700	64	415,600	126,974	31
» Juni	1867	165	1,747,800	59	556,100	191,331	33
» December	»	208	1,625,900	62	459,100	164,198	46
» Juni	1868	185	1,468,300	61	494,000	183,266	12
» December	»	316	2,330,900	122	581,700	223,161	34
» Juni	1869	266	2,140,100	99	639,600	253,227	98
» December	»	225	1,902,500	70	451,500	177,169	22
» Juni	1870	230	2,350,900	70	549,400	231,706	08
» December	»	313	3,186,300	112	1,092,200	470,067	61
3die Serie.							
for Juni	1871	177	1,350,200	66	385,400	190,715	63
» December	»	361	3,958,300	138	1,175,200	595,503	39
» Juni	1872	303	2,814,500	108	951,900	491,643	57
» December	»	279	2,774,400	123	1,194,200	634,699	73
» Juni	1873	260	2,630,300	110	899,900	488,784	50
» December	»	271	3,385,800	111	1,353,500	749,704	68
» Juni	1874	235	2,445,300	112	1,009,000	562,258	26
» December	»	286	3,849,900	124	1,243,700	713,110	23

			Udlaan		Status den 31te Marts 1901			
			Antal	Hovedstol	Antal	Hovedstol	Restgæld	
			Kr.		Kr.	Kr.	Ø.	
4de Serie.								
for	Juni	1875	184	2,730,600	72	910,300	589,353	78
»	December	»	338	6,577,100	149	2,376,300	1,563,817	16
»	Juni	1876	296	4,069,900	155	1,598,800	1,059,640	91
»	December	»	322	4,006,500	171	1,618,200	1,097,947	50
»	Juni	1877	338	3,636,200	181	1,272,600	875,331	33
»	December	»	386	3,760,100	221	1,749,000	1,218,583	49
»	Juni	1878	290	2,385,600	166	1,161,100	817,229	13
»	December	»	336	3,397,800	171	1,138,100	774,479	54
»	Juni	1879	295	2,361,000	167	970,900	704,198	30
»	December	»	425	3,108,800	259	1,364,400	1,002,839	32
»	Juni	1880	329	2,555,600	209	1,283,100	946,665	62
»	December	»	342	4,041,200	210	2,021,600	1,449,146	77
»	Juni	1881	347	4,139,100	231	2,217,700	1,676,115	76
»	December	»	371	2,980,900	240	1,593,000	1,223,894	79
»	Juni	1882	297	3,198,200	201	1,824,700	1,409,088	34
»	December	»	303	3,620,100	192	2,140,200	1,671,522	81
»	Juni	1883	287	3,475,200	186	1,942,600	1,541,733	93
»	December	»	345	3,992,700	258	2,532,400	2,025,477	09
5te Serie.								
for	Juni	1884	296	4,816,400	246	3,633,700	3,333,127	27
»	December	»	331	4,337,800	287	3,778,000	3,469,534	30
»	Juni	1885	350	5,894,800	305	5,392,900	4,981,059	73
»	December	»	345	5,332,000	310	4,619,500	4,283,236	35
»	Juni	1886	398	5,279,600	330	4,559,700	4,233,536	64
»	December	»	562	6,158,400	482	5,106,600	4,761,575	02
»	Juni	1887	929	11,885,900	791	9,978,000	9,338,404	57

	Udlaan		Status den 31te Marts 1901			
	Antal	Hovedstol	Antal	Hovedstol	Restgæld	
		Kr.		Kr.	Kr.	Ø.
for December 1887	922	15,124,200	792	11,717,300	11,012,116	11
» Juni 1888	519	6,107,100	447	5,331,600	5,024,726	87
» December »	521	7,185,400	447	6,387,600	6,041,915	62
» Juni 1889	354	3,595,100	310	3,241,400	3,079,288	58
» December »	398	5,014,700	358	4,548,100	4,333,795	35
» Juni 1890	361	4,472,400	319	3,861,100	3,682,645	42
» December »	373	4,742,000	326	4,124,700	3,949,452	47
6te Serie.						
for Juni 1891	279	2,822,200	263	2,678,700	2,564,254	40
» December »	350	3,685,200	330	3,545,300	3,410,177	94
» Juni 1892	338	4,112,500	319	3,939,400	3,771,869	05
» December »	348	4,623,100	331	4,361,500	4,214,899	40
» Juni 1893	482	5,599,200	456	5,172,000	4,984,521	94
» December »	483	6,638,200	457	6,315,900	6,098,132	84
» Juni 1894	518	5,319,900	496	5,095,200	4,926,401	08
» December »	514	6,808,500	493	6,486,900	6,299,545	55
» Juni 1895	656	12,082,100	637	11,657,600	11,389,439	68
» December »	865	17,320,700	847	17,029,300	16,690,650	08
» Juni 1896	648	10,372,800	630	10,191,400	10,009,476	97
» December »	736	13,205,700	724	12,904,900	12,687,741	60
7de Serie.						
for Juni 1897	321	5,474,700	315	5,275,200	5,221,774	73
» December »	466	7,763,600	459	7,434,700	7,369,919	80
» Juni 1898	421	6,924,100	415	6,832,500	6,778,962	36
» December »	284	4,589,800	283	4,584,900	4,555,988	18
» Juni 1899	585	11,249,900	584	11,245,000	11,205,938	33

	Udlaan		Status den 31te Marts 1901			
	Antal	Hovedstol	Antal	Hovedstol	Restgæld	
		Kr.		Kr.	Kr.	Ø.
for December 1889	403	6,959,700	402	6,953,800	6,938,740	05
» Juni 1900	513	10,873,200	513	10,872,900	10,860,559	37
7de og 8de Serie.						
for December 1900 indtil 31. Marts 1901	362	7,936,300	362	7,936,300	7,936,300	»
I alt...	31,753	386,297,100	20,687	272,698,700	248,535,937	16

Statu8

af de samlede Udlaan ved hvert Regnskabsaars Slutning.

	Medlems- antal	Hovedstol		Restgæld	
		Kr.	Kr.	Ø.	
den 31te Marts 1852	190	1,156,500	1,156,500	»	
» » » 1853	780	5,054,700	5,021,036	14	
» » » 1854	1,152	7,352,200	7,272,017	93	
» » » 1855	1,387	8,854,300	8,707,741	83	
» » » 1856	1,765	11,489,900	11,242,125	72	
» » » 1857	2,273	14,814,900	14,476,018	33	
» » » 1858	2,635	17,431,000	16,963,362	68	
» » » 1859	3,075	20,843,700	20,136,064	54	
» » » 1860	3,461	23,463,700	22,613,951	91	
» » » 1861	3,780	25,590,700	24,567,441	02	
» » » 1862	3,965	26,554,700	25,214,334	47	
» » » 1863	4,233	27,904,300	26,408,713	70	
» » » 1864	4,522	29,291,200	27,535,496	45	
» » » 1865	4,715	30,710,200	28,641,793	29	
» » » 1866	4,962	32,307,700	29,908,568	41	
» » » 1867	5,223	34,421,900	31,688,311	12	
» » » 1868	5,508	37,221,600	34,138,485	91	
» » » 1869	5,927	40,347,600	36,918,128	66	
» » » 1870	6,364	43,928,000	40,057,354	81	
» » » 1871	6,856	49,037,200	44,747,606	58	
» » » 1872	7,324	53,906,000	49,009,424	14	
» » » 1873	7,849	58,989,800	53,466,090	08	
» » » 1874	8,275	64,422,600	58,171,192	85	
» » » 1875	8,686	69,815,800	62,847,215	02	
» » » 1876	9,089	78,175,800	70,476,796	58	
» » » 1877	9,593	85,484,600	76,877,359	54	

	Medlems- antal	Hovedstol	Restgæld	
		Kr.	Kr.	Ø.
den 31te Marts 1878	10,192	92,067,600	82,507,191	21
» » » 1879	10,722	97,228,100	86,627,776	»
» » » 1880	11,321	101,835,900	90,103,834	44
» » » 1881	11,826	106,961,100	94,165,895	18
» » » 1882	12,324	111,980,000	98,104,615	81
» » » 1883	12,706	116,856,900	101,898,619	53
» » » 1884	13,129	122,289,400	106,055,508	43
» » » 1885	13,444	128,014,700	110,490,764	41
» » » 1886	13,895	137,246,700	118,344,244	01
» » » 1887	14,519	145,990,500	125,847,082	91
» » » 1888	15,158	152,692,200	134,108,138	49
» » » 1889	15,543	159,882,200	140,761,223	27
» » » 1890	15,857	163,838,800	143,881,203	43
» » » 1891	16,251	170,455,600	149,569,618	26
» » » 1892	16,505	173,278,000	150,991,170	58
» » » 1893	16,832	179,134,100	155,819,126	65
» » » 1894	17,231	185,979,800	162,474,116	97
» » » 1895	17,614	193,022,800	169,712,107	63
» » » 1896	18,364	212,518,300	190,153,549	74
» » » 1897	18,952	227,243,200	205,455,094	77
» » » 1898	19,252	236,508,300	214,436,597	83
» » » 1899	19,579	245,641,400	223,256,033	87
» » » 1900	20,076	256,665,800	233,632,963	63
» » » 1901	20,687	272,698,700	248,535,937	16

Over

over de fra Foreningens Stiftelse indtil 31te Marts 1901

	Aabnet	Sluttet
1. Serie	December 1851	December 1861
2. Serie	Juni 1862	December 1870
3. Serie	Juni 1871	December 1874
4. Serie	Juni 1875	December 1883
5. Serie:		
1. Afdeling	Juni 1884	December 1890
2. »	Juni 1887	December 1890
6. Serie:		
1. Afdeling	Juni 1891	December 1894
2. »	Juni 1891	December 1896
3. »	Juni 1896	December 1896
7. Serie:		
1. Underafdeling	Juni 1897	.....
2. »	December 1897	.....
3. »	Juni 1899	.....
8. Serie:		
1. Afdeling	December 1900	.....
2. »	December 1900	.....

sig

for de forskellige Serier udstedte Kasseobligationer.

Udstedte Beløb	Rente fod		
	op-rindelig	konverteret	
Kr.			
28,402,300	4 %	3 1/2 % fra 11/6 1896	31/3 1901 var uamortiseret: 571,600 Kr.
26,342,300	4 %	3 1/2 % » 11/12 1889	amortiseres i 45 Aar.
23,208,700	4 %	3 1/2 % » 11/12 1889	amortiseres i 45 Aar.
64,036,600	4 %	3 1/2 % » 11/12 1889	amortiseres i 45 Aar.
72,357,600	4 %	3 1/2 % » 11/6 1900	amortiseres i 64 Aar.
17,588,200	3 1/2 %		amortiseres i 69 1/2 Aar.
34,166,200	4 %	3 1/2 % » 11/6 1900	amortiseres i 64 Aar.
57,576,600	3 1/2 %		amortiseres i 69 1/2 Aar.
847,300	3 %		amortiseres i 76 1/2 Aar.
26,856,700	3 1/2 %		} amortiseres delvis i 60 Aar.
105,700	3 %		
29,953,700	4 %		
4,798,200	4 %		} amortiseres i 60 Aar efter Seriens Slutning, der skal ske senest 35 Aar efter, at den er aabnet.
57,000	3 1/2 %		
386,297,100			

Kasseobligationernes noterede Køberkurs (Slutningskurs).

20. Februar 1852 ...	92 $\frac{1}{2}$	30. September 1859 ...	90 $\frac{1}{2}$
2. Marts » ...	93	31. December » ...	91
30. » » ...	96 $\frac{3}{4}$	31. Marts 1860 ...	93
29. Juni » ...	96 $\frac{1}{2}$	30. Juni » ...	94 $\frac{1}{4}$
28. September » ...	95 $\frac{3}{4}$	30. September » ...	93 $\frac{1}{4}$
31. December » ...	96 $\frac{1}{2}$	31. December » ...	93 $\frac{1}{4}$
29. Marts 1853 ...	97 $\frac{3}{4}$	30. Marts 1861 ...	91 $\frac{1}{2}$
28. Juni » ...	98	29. Juni » ...	93 $\frac{3}{4}$
30. September » ...	95 $\frac{1}{2}$	30. September 1861 ...	93 $\frac{1}{2}$
31. December » ...	96 $\frac{3}{4}$	31. December » ...	93 $\frac{1}{2}$
30. Marts 1854 ...	90 $\frac{1}{4}$	31. Marts 1862 ...	93 $\frac{1}{2}$
30. Juni » ...	96 $\frac{1}{4}$	30. Juni » ...	94 $\frac{3}{4}$
30. September » ...	95 $\frac{3}{4}$	30. September » ...	94
30. December » ...	94 $\frac{3}{4}$	31. December » ...	94 $\frac{1}{4}$
31. Marts 1855 ...	96 $\frac{1}{4}$	31. Marts 1863 ...	94 $\frac{3}{4}$
30. Juni » ...	98	30. Juni » ...	94 $\frac{3}{4}$
29. September » ...	98 $\frac{1}{2}$	30. September » ...	93 $\frac{1}{2}$
31. December » ...	99 $\frac{1}{2}$	31. December » ...	91 $\frac{1}{2}$
31. Marts 1856 ...	98 $\frac{3}{4}$	31. Marts 1864 ...	89 $\frac{1}{4}$
30. Juni » ...	99	30. Juni » ...	89 $\frac{1}{4}$
30. September » ...	96 $\frac{1}{2}$	30. September » ...	90 $\frac{1}{2}$
31. December » ...	96 $\frac{1}{2}$	31. December » ...	91 $\frac{3}{4}$
31. Marts 1857 ...	96 $\frac{1}{2}$	31. Marts 1865 ...	91 $\frac{1}{4}$
30. Juni » ...	95 $\frac{1}{4}$	30. Juni » ...	92 $\frac{1}{2}$
30. September » ...	92	30. September » ...	91 $\frac{1}{2}$
31. December » ...	87 $\frac{3}{4}$	30. December » ...	92 $\frac{1}{4}$
31. Marts 1858 ...	84 $\frac{3}{4}$	31. Marts 1866 ...	90
30. Juni » ...	87 $\frac{1}{4}$	30. Juni » ...	88 $\frac{3}{4}$
30. September » ...	91 $\frac{1}{2}$	29. September » ...	88 $\frac{1}{4}$
31. December » ...	91 $\frac{1}{2}$	31. December » ...	89 $\frac{1}{2}$
31. Marts 1859 ...	92	30. Marts 1867 ...	89 $\frac{1}{4}$
30. Juni » ...	90 $\frac{1}{4}$	29. Juni » ...	88

30. September 1867 ...	$89\frac{1}{2}$	30. Juni 1868 ...	$90\frac{1}{2}$
31. December » ...	$89\frac{1}{2}$	29. September » ...	$89\frac{1}{4}$
31. Marts 1868 ...	$89\frac{1}{4}$	31. December » ...	$89\frac{1}{2}$
		1. Serie	2. Serie
		3. Serie	4. Serie
31. Marts 1869	$89\frac{3}{4}$	89	
30. Juni »	$90\frac{1}{2}$	$87\frac{1}{4}$	
30. September »	89	$85\frac{1}{2}$	
31. December »	90	$85\frac{3}{4}$	
31. Marts 1870	$90\frac{1}{2}$	$86\frac{1}{2}$	
30. Juni »	$90\frac{3}{4}$	$87\frac{1}{4}$	
30. September »	90	86	
30. December »	$90\frac{1}{2}$	87	
31. Marts 1871	$90\frac{3}{4}$	$87\frac{1}{2}$	
30. Juni »	$91\frac{1}{4}$	$88\frac{1}{2}$	$87\frac{1}{4}$
30. September »	91	$90\frac{1}{4}$	$90\frac{1}{4}$
30. December »	$93\frac{1}{2}$	93	$91\frac{1}{4}$
30. Marts 1872	$93\frac{1}{4}$	$92\frac{1}{2}$	$90\frac{3}{4}$
29. Juni »	$93\frac{3}{4}$	$92\frac{3}{4}$	91
30. September »	$94\frac{3}{4}$	$93\frac{1}{2}$	92
31. December »	$95\frac{1}{2}$	$94\frac{3}{4}$	$93\frac{1}{4}$
31. Marts 1873	$95\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{4}$	$93\frac{1}{4}$
30. Juni »	$95\frac{3}{4}$	$94\frac{3}{4}$	93
30. September »	$94\frac{3}{4}$	94	$92\frac{1}{2}$
31. December »	96	$95\frac{1}{4}$	$93\frac{3}{4}$
31. Marts 1874	$95\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{4}$	93
30. Juni »	$95\frac{3}{4}$	$94\frac{3}{4}$	$93\frac{3}{4}$
30. September »	$95\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{2}$	$93\frac{1}{2}$
31. December »	$95\frac{3}{4}$	$94\frac{3}{4}$	$93\frac{1}{4}$
31. Marts 1875	$95\frac{1}{2}$	$94\frac{1}{2}$	$93\frac{1}{2}$
30. Juni »	$94\frac{3}{4}$	94	$93\frac{1}{4}$
30. September »	94	$92\frac{3}{4}$	92
			$91\frac{3}{4}$
			91

	1. Serie	2. Serie	3. Serie	4. Serie
31. December 1875	$95\frac{1}{4}$	94	$92\frac{3}{4}$	$90\frac{1}{4}$
31. Marts 1876	$94\frac{1}{4}$	93	$91\frac{1}{2}$	$89\frac{1}{2}$
30. Juni »	$93\frac{3}{4}$	91	90	$87\frac{3}{4}$
30. September »	93	91	89	$87\frac{3}{4}$
30. December »	$92\frac{3}{4}$	$90\frac{3}{4}$	$87\frac{1}{4}$	$85\frac{1}{2}$
31. Marts 1877	93	$90\frac{3}{4}$	$88\frac{3}{4}$	$88\frac{1}{4}$
30. Juni »	$92\frac{1}{2}$	90	$88\frac{1}{4}$	86
29. September »	$90\frac{3}{4}$	88	$86\frac{3}{4}$	$85\frac{3}{4}$
31. December »	$92\frac{1}{2}$	$89\frac{3}{4}$	$86\frac{3}{4}$	$84\frac{1}{4}$
30. Marts 1878	$90\frac{1}{4}$	$88\frac{3}{4}$	$85\frac{1}{2}$	84
29. Juni »	$92\frac{1}{2}$	91	88	86
30. September »	$92\frac{3}{4}$	91	89	$86\frac{3}{4}$
31. December »	$93\frac{3}{4}$	$92\frac{3}{4}$	$89\frac{3}{4}$	$87\frac{1}{2}$
31. Marts 1879	$94\frac{3}{4}$	$93\frac{1}{2}$	$91\frac{1}{4}$	89
30. Juni »	96	$95\frac{1}{2}$	$93\frac{1}{2}$	$91\frac{1}{4}$
30. September »	$96\frac{1}{2}$	$95\frac{1}{2}$	94	$92\frac{1}{2}$
31. December »	97	$96\frac{1}{2}$	$94\frac{3}{4}$	93
31. Marts 1880	$96\frac{3}{4}$	$96\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{2}$	93
30. Juni »	97	97	$95\frac{1}{4}$	$93\frac{3}{4}$
30. September »	$97\frac{1}{2}$	97	96	$94\frac{3}{4}$
31. December 1880	$98\frac{1}{4}$	$98\frac{1}{4}$	$97\frac{1}{2}$	96
31. Marts 1881	$98\frac{3}{4}$	$98\frac{3}{4}$	$97\frac{1}{2}$	$96\frac{3}{4}$
30. Juni »	$99\frac{1}{2}$	$99\frac{1}{2}$	$98\frac{1}{2}$	98
30. September »	$98\frac{1}{4}$	$97\frac{3}{4}$	$96\frac{1}{2}$	$95\frac{1}{4}$
31. December »	$98\frac{3}{4}$	$98\frac{1}{2}$	96	95
31. Marts 1882	$99\frac{1}{4}$	$98\frac{1}{2}$	$96\frac{1}{4}$	$95\frac{1}{2}$
30. Juni »	99	$98\frac{1}{2}$	$97\frac{1}{4}$	$95\frac{3}{4}$
30. September »	$99\frac{1}{4}$	$98\frac{1}{4}$	97	$95\frac{1}{2}$
30. December »	$98\frac{3}{4}$	98	$96\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{2}$
31. Marts 1883	99	98	$96\frac{1}{2}$	95
30. Juni »	99	$98\frac{1}{2}$	$96\frac{3}{4}$	$95\frac{3}{4}$

	1. Serie	2. Serie	3. Serie	4. Serie	5. Serie I	5. Serie II
29. September 1883..	$98\frac{1}{2}$	$98\frac{1}{4}$	$96\frac{1}{4}$	$94\frac{3}{4}$		
31. December » ..	$98\frac{1}{2}$	98	$96\frac{3}{4}$	95		
31. Marts 1884 ..	$98\frac{1}{2}$	$98\frac{1}{4}$	$96\frac{1}{2}$	$95\frac{1}{4}$		
30. Juni » ..	$98\frac{1}{4}$	$98\frac{1}{4}$	$96\frac{3}{4}$	$95\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{2}$	
30. September » ..	98	98	$96\frac{1}{2}$	95	$93\frac{1}{4}$	
31. December » ..	$98\frac{1}{4}$	98	$96\frac{3}{4}$	95	$93\frac{1}{4}$	
31. Marts 1885 ..	98	$97\frac{1}{4}$	$96\frac{1}{4}$	95	$94\frac{1}{4}$	
30. Juni » ..	$98\frac{1}{2}$	$98\frac{1}{4}$	$97\frac{1}{4}$	96	94	
30. September » ..	98	$97\frac{3}{4}$	$96\frac{3}{4}$	95	$92\frac{3}{4}$	
31. December » ..	99	98	$96\frac{3}{4}$	95	93	
31. Marts 1886 ..	$99\frac{3}{4}$	$99\frac{1}{2}$	$98\frac{3}{4}$	$97\frac{1}{4}$	$95\frac{1}{2}$	
30. Juni » ..	100	100	$99\frac{3}{4}$	$98\frac{3}{4}$	$97\frac{1}{4}$	
30. September » ..	101	$100\frac{3}{4}$	$100\frac{3}{4}$	$100\frac{1}{2}$	$100\frac{1}{4}$	
31. December » ..	$101\frac{1}{4}$	$101\frac{1}{4}$	$101\frac{1}{4}$	$101\frac{1}{4}$	$101\frac{1}{4}$	
31. Marts 1887 ..	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$	
30. Juni » ..	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{1}{4}$	95
30. September » ..	102	102	$102\frac{1}{4}$	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{3}{4}$	$95\frac{1}{2}$
31. December » ..	$101\frac{1}{2}$	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{4}$	$94\frac{3}{4}$
31. Marts 1888 ..	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{3}{4}$	102	$101\frac{3}{4}$	$101\frac{3}{4}$	$95\frac{1}{4}$
30. Juni » ..	$102\frac{1}{4}$	$102\frac{1}{4}$	$102\frac{1}{4}$	$102\frac{1}{4}$	102	$95\frac{3}{4}$
29. September » ..	$101\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$	$101\frac{1}{2}$	102	102	$96\frac{3}{4}$
31. December » ..	101	101	101	101	$101\frac{1}{2}$	$96\frac{1}{4}$
30. Marts 1889 ..	101	$100\frac{3}{4}$	$100\frac{3}{4}$	$100\frac{3}{4}$	$101\frac{3}{4}$	$96\frac{3}{4}$
29. Juni » ..	101	$100\frac{1}{2}$	$100\frac{1}{2}$	$100\frac{1}{2}$	102	$96\frac{3}{4}$
30. September » ..	101	$97\frac{1}{4}$	97	$96\frac{3}{4}$	$101\frac{3}{4}$	$96\frac{3}{4}$
31. December » ..	101	$97\frac{1}{4}$	97	$96\frac{3}{4}$	$101\frac{1}{2}$	$96\frac{1}{4}$
31. Marts 1890 ..	101	$97\frac{1}{2}$	97	$96\frac{1}{4}$	101	$95\frac{3}{4}$
30. Juni » ..	$101\frac{1}{4}$	$97\frac{3}{4}$	97	96	101	$94\frac{1}{2}$
30. September » ..	101	$97\frac{1}{2}$	96	$94\frac{3}{4}$	$100\frac{3}{4}$	94
31. December » ..	$100\frac{3}{4}$	98	$96\frac{3}{4}$	95	100	$92\frac{1}{4}$
31. Marts 1891 ..	$100\frac{3}{4}$	$97\frac{3}{4}$	$96\frac{1}{2}$	$94\frac{3}{4}$	$100\frac{1}{4}$	$93\frac{1}{4}$

	1. Serie	2. Serie	3. Serie	4. Serie	5. Serie I
30. Juni 1891.....	100 ³ / ₄	97	96 ¹ / ₄	94	100 ¹ / ₂
30. September »	100	97	95 ³ / ₄	93 ¹ / ₄	99 ³ / ₄
31. December »	100	97 ¹ / ₄	96 ¹ / ₄	93 ¹ / ₂	99 ³ / ₄
31. Marts 1892.....	99 ³ / ₄	97 ¹ / ₄	95 ¹ / ₂	93 ¹ / ₄	99 ¹ / ₄
30. Juni »	100 ¹ / ₄	97 ¹ / ₂	96 ¹ / ₄	93 ¹ / ₄	99 ¹ / ₂
30. September »	100	97	95 ³ / ₄	93 ¹ / ₄	99 ¹ / ₄
31. December »	100	97 ¹ / ₄	96 ¹ / ₂	94 ³ / ₄	99 ³ / ₄
29. Marts 1893.....	100	97 ¹ / ₄	96 ¹ / ₂	95	100
30. Juni »	100 ¹ / ₄	97 ³ / ₄	96 ¹ / ₂	95 ³ / ₄	100 ¹ / ₂
30. September »	100	97 ¹ / ₂	96 ¹ / ₂	95 ³ / ₄	100
30. December »	100 ¹ / ₂	97 ³ / ₄	96 ³ / ₄	95 ³ / ₄	100
31. Marts 1894.....	100 ¹ / ₄	97 ¹ / ₂	97	96 ¹ / ₄	100 ¹ / ₄
30. Juni »	100 ¹ / ₂	98	97 ¹ / ₄	96 ¹ / ₂	100 ³ / ₄
29. September »	100 ¹ / ₂	98	97 ¹ / ₂	96 ¹ / ₂	100 ³ / ₄
31. December »	100 ³ / ₄	99	99	98 ³ / ₄	100 ³ / ₄
30. Marts 1895.....	101 ¹ / ₂	99 ¹ / ₄	99 ¹ / ₄	99 ¹ / ₄	101
29. Juni »	102 ¹ / ₂	101	100 ¹ / ₂	100 ¹ / ₄	101
30. September »	102	100 ¹ / ₂	100 ¹ / ₂	100 ¹ / ₄	100 ³ / ₄
31. December »	102	101	100 ³ / ₄	100 ¹ / ₄	100 ¹ / ₄
31. Marts 1896.....		100 ³ / ₄	100 ¹ / ₂	100 ¹ / ₄	100 ³ / ₄
30. Juni »	101 ¹ / ₄	101	100 ³ / ₄	100 ¹ / ₄	100 ¹ / ₂
30. September »	100	100	100	100	99 ¹ / ₄
31. December »	100	100	99 ³ / ₄	99	99
31. Marts 1897.....	99 ¹ / ₂	99 ³ / ₄	99 ¹ / ₂	98 ³ / ₄	98 ¹ / ₄
30. Juni »	99 ¹ / ₂	99 ¹ / ₂	99 ¹ / ₂	98 ¹ / ₄	97 ³ / ₄
30. September »	98 ¹ / ₂	98 ¹ / ₂	98 ¹ / ₂	97	96 ¹ / ₄
31. December »	99 ¹ / ₂	99 ¹ / ₂	99 ¹ / ₄	98 ¹ / ₄	97 ¹ / ₂
31. Marts 1898.....	99 ¹ / ₄	99 ¹ / ₂	99	98 ¹ / ₄	98
30. Juni »	99 ¹ / ₂	99 ¹ / ₂	99 ¹ / ₄	97 ¹ / ₂	97
30. September »	99	99	98 ³ / ₄	97 ³ / ₄	96 ³ / ₄
31. December »	98	98	96 ¹ / ₂	96	95

5. Serie II	6. Serie I	6. Serie II	6. Serie III	7. Serie I	7. Serie III	8. Serie I
93	100 ¹ / ₄					
92	99 ¹ / ₄					
91 ¹ / ₄	99 ¹ / ₄	91 ¹ / ₄				
90 ³ / ₄	99	90				
91 ¹ / ₂	99 ¹ / ₂					
91	98 ³ / ₄	90				
92 ¹ / ₄	99 ¹ / ₂	90 ¹ / ₂				
93	100					
93 ¹ / ₂	100	92 ³ / ₄				
93 ¹ / ₄	99 ¹ / ₂	92 ¹ / ₄				
93 ¹ / ₄	99 ³ / ₄	92				
94 ¹ / ₄	100 ¹ / ₄	93 ³ / ₄				
95 ¹ / ₄	100 ³ / ₄	94 ¹ / ₄				
95 ³ / ₄	101	95				
98 ¹ / ₂	101	98 ¹ / ₄				
98 ³ / ₄	101	98 ³ / ₄				
99	101	99				
98 ³ / ₄	100 ³ / ₄	98 ¹ / ₂				
98 ¹ / ₄	100 ¹ / ₄	98				
98 ³ / ₄	100 ³ / ₄	98 ³ / ₄				
98 ³ / ₄	100 ¹ / ₂	98 ¹ / ₂				
97 ¹ / ₂	99 ¹ / ₄	97 ¹ / ₄	90			
97	99	96 ¹ / ₄	87 ³ / ₄			
96 ³ / ₄	98 ¹ / ₄	95 ³ / ₄	87			
96 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	95 ³ / ₄	85 ¹ / ₂	94 ³ / ₄		
95 ¹ / ₄	96 ¹ / ₄	95 ¹ / ₄	85	93		
96 ³ / ₄	97 ¹ / ₂	96 ³ / ₄	88	94 ³ / ₄		
96 ³ / ₄	98	96 ³ / ₄	88	95 ¹ / ₂		
96 ¹ / ₄	97	96 ¹ / ₄		93 ³ / ₄		
95 ³ / ₄	96 ¹ / ₂	95 ¹ / ₂	86	92		
94	94 ³ / ₄	94 ¹ / ₂		91		

	1. Serie	2. Serie	3. Serie	4. Serie	5. Serie I
29. Marts 1899.....	98	97	95 ¹ / ₂	93 ¹ / ₂	90 ¹ / ₄
30. Juni »		96	95	94	89
30. September »		96	93	92 ¹ / ₄	86 ³ / ₄
30. December »		95 ¹ / ₂	92	91 ¹ / ₂	86 ¹ / ₄
31. Marts 1900.....		95	92 ¹ / ₂	90	86
30. Juni »		94 ¹ / ₂	93	89 ¹ / ₄	85 ¹ / ₂
29. September »		92	90	87	83 ¹ / ₄
31. December »		92 ¹ / ₄	90	87	82 ³ / ₄
30. Marts 1901.....		94 ¹ / ₄	93	89 ³ / ₄	86

5. Serie II	6. Serie I	6. Serie II	6. Serie III	7. Serie I	7. Serie III	8. Serie I
89 ³ / ₄	89 ³ / ₄	89 ¹ / ₄		88 ¹ / ₂		
88 ³ / ₄	88 ¹ / ₂	88 ¹ / ₂		87 ¹ / ₂	94 ¹ / ₂	
86 ³ / ₄	86 ¹ / ₂	87		86	93	
86 ¹ / ₄	86	86		84 ¹ / ₄	92 ¹ / ₂	
86 ¹ / ₄	85 ³ / ₄	85 ¹ / ₂		85	92 ³ / ₄	
86	84 ¹ / ₂	84 ¹ / ₂		83 ¹ / ₄	89 ¹ / ₂	
83 ¹ / ₄	82 ¹ / ₂	82 ¹ / ₂		81 ¹ / ₂	87	
83	82 ¹ / ₂	82 ¹ / ₂		81	88 ¹ / ₄	88 ¹ / ₂
86 ¹ / ₂	86	86		84	90 ³ / ₄	91 ³ / ₄

	1ste Serie		2den Serie	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1888—89.....	91,080	47	175,390	72
1889—90.....	67,967	86	304,715	54
1890—91.....	57,755	82	86,197	76
1891—92.....	129,587	40	53,898	96
1892—93.....	37,229	75	42,760	12
1893—94.....	41,227	35	42,258	89
1894—95.....	33,594	43	43,415	36
1895—96.....	27,244	84	52,047	46
1896—97.....	29,879	44	42,782	81
1897—98.....	18,347	63	26,531	27
1898—99.....	16,670	57	17,347	46
1899—1900.....	9,124	71	16,083	60
1900—1901.....	4,675	31	16,037	31
I alt...	2,290,030	78	1,929,413	41

3die Serie		4de Serie		5te Serie		6te Serie		7de Serie	
Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
169,648	30	67,498	56						
363,854	27	953,420	14						
91,477	98	225,914	47						
52,297	40	147,267	80	806	23				
44,977	35	147,170	35	515	74				
45,813	73	142,951	84	1,603	56				
46,055	36	152,117	06	2,385	12				
56,873	92	199,785	18	14,676	85				
45,094	58	161,328	45	100,979	52	308	01		
27,824	66	80,382	35	21,373	54	676	74		
18,662	19	70,339	14	18,946	50	1,839	85	1,752	12
15,797	63	52,017	97	25,298	91	5,888	05	930	63
17,121	86	59,347	06	63,195	26	6,032	29	788	92
1,337,700	19	2,573,640	21	249,781	23	14,744	94	3,471	67

Oversigt

over de fra Foreningens Stiftelse indtil 31te Marts 1901
af Medlemmerne indbetalte ordinære Bidrag til Administra-
tionen samt over de Beløb, Administrationen har kostet.

	Medlemmernes ordinære Bidrag		Administrations- omkostninger	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1851—52	1,609	»	7,195	39
1852—53	3,891	75	11,086	31
1853—54	14,019	25	16,554	»
1854—55	18,942	62	23,254	50
1855—56	22,991	62	26,587	77
1856—57	30,123	25	30,116	64
1857—58	38,696	87	33,819	12
1858—59	45,376	12	35,542	16
1859—60	53,542	75	39,202	64
1860—61	59,775	12	43,370	04
1861—62	64,502	25	43,792	87
1862—63	67,004	12	45,470	29
1863—64	70,618	75	51,281	20
1864—65	74,038	»	51,742	83
1865—66	77,517	12	56,925	39
1866—67	81,801	»	56,767	58
1867—68	87,902	37	59,215	47
1868—69	94,303	»	63,509	79
1869—70	103,170	62	63,617	08
1870—71	112,442	25	66,294	12
1871—72	124,139	87	73,440	95

	Medlemmernes ordinære Bidrag		Administrations- omkostninger	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1872—73	138,079	25	76,468	60
1873—74	150,387	62	86,704	41
1874—75	163,534	36	84,907	40
1875—76	141,988	»	87,022	62
1876—77	160,052	»	98,152	93
1877—78	174,154	90	117,186	61
1878—79	186,210	30	114,348	34
1879—80	196,484	50	123,358	04
1880—81	205,658	30	128,164	76
1881—82	217,036	90	136,087	16
1882—83	226,260	50	136,522	64
1883—84	236,577	50	139,759	25
1884—85	247,312	72	148,949	67
1885—86	258,447	86	157,008	20
1886—87	271,722	58	165,189	30
1887—88	282,424	14	180,181	03
1888—89	287,575	06	187,322	65
1889—90	292,988	64	179,178	56
1890—91	299,100	24	198,342	06
1891—92	306,231	08	179,390	91
1892—93	311,568	38	169,574	04
1893—94	319,367	70	170,089	49
1894—95	329,827	60	174,061	21
1895—96	342,289	24	182,569	70
1896—97	344,979	72	196,726	17
1897—98	339,758	75	199,431	79
1898—99	350,442	30	194,639	47
1899—1900	359,854	17	200,880	59
1900—1901	371,082	38	215,789	74